

PLANET E PËRGJITHSHME VENDORE PËR 26 BASHKITË NË SHQIPËRI – VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

RAPORTI FINAL I VSM-SË – BASHKIA E VORËS

PËRMBLEDHJE

1. VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR.....	6
1.1 KUADRI I REFERIMIT LIGJOR	7
1.1.1 <i>Normativa evropiane</i>	7
1.1.2 <i>Normativa shqiptare</i>	8
1.2 INTERGRIMI I VSM-SË NË PLANIFIKIMIN TERRITORIAL.....	11
2. OBJEKTI I VLERËSIMIT	13
2.1 PROFILI I TERRITORIT	13
2.2 KONTEKSTI I VORËS	14
2.3 OBJEKTIVAT E PLANIT	17
2.3.1 <i>Veprimet strategjike për sistemin urban</i>	18
2.3.2 <i>Veprimet strategjike për sistemin infrastrukturor</i>	19
2.3.3 <i>Veprimet strategjike për sistemin ujqor</i>	20
2.3.4 <i>Veprimet strategjike për sistemin natyror</i>	20
2.3.5 <i>Veprimet strategjike për sistemin bujqësor</i>	21
2.4 VERIFIKIMI I KOHERENCËS	22
2.4.1 <i>Plani i Përgjithshëm Kombëtar</i>	22
2.4.2 <i>Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit</i>	23
2.4.3 <i>Plani i Integruar Ndersektorial Durana</i>	24
2.4.4 <i>Planet strategjike</i>	25
3. ASPEKTET METODOLOGJIKE	27
3.1 LEXIMI I TERRITORIT NËPËRMJET TREGUESVE	27
3.1.1 <i>Treguesit e planit për verifikimin e koherencës së planit</i>	28
3.1.2 <i>Modeli PPGNP për treguesit territorialë</i>	28
3.1.3 <i>Vështirësi të hasura gjatë përgatitjes së raportit mjedisor</i>	29
3.2 VLERËSIMI I ALTERNATIVAVE TË PLANIT	29
3.3 ALTERNATIVAT	31
3.4 ANALIZA SWOT	36
4. OBJEKTIVAT E MBROJTJES MJEDISORE	40
5. KARAKTERISTIKAT MJEDISORE DHE TERRITORIALE TË VORËS.....	46
5.1 AJRI	46
5.2 UJI	47
5.2.1 <i>Ujërat e brendshme sipërfaqësore</i>	47
5.2.2 <i>Ujërat nëntokësore</i>	48
5.2.3 <i>Rrjeti i kanalizimeve</i>	50
5.3 TOKA NATYRALE	50
5.4 BIODIVERSITETI.....	51

5.4.1 Zonat e mbrojtura	52
5.4.2 Pyjet.....	56
5.5 MBETJET	57
6. VLERËSIMI I NDIKIMEVE TË PLANIT	58
7. MONITORIMI I PLANIT.....	63
7.1 SEKTORI I AJRIT	64
7.2 SEKTORI I UJIT	65
7.3 SEKTORI I TRANSPORTIT	65
7.4 SEKTORI I BIODIVERISTETIT.....	66
7.5 SEKTORI I SISTEMIT TË ZBATIMIT.....	67

INDEKSET E TABELAVE

Tabela 4.1 Identifikimi i objektivave të qëndrueshmërisë mjedisore dhe prioritetet	40
Tabela 4.2 Matrica finale e ballafaqimit të objektivave kryesorë të veçantë të planit të Vorës me kriteret e përgjithshme të qëndrueshmërisë.....	43
Tabela 6.1 Matrica e vlerësimit të ndikimeve të veprimeve e planit në sektorët mjedisor	59
Tabela 7.1 Legjenda përfaqësuese e Indikatorëve nëpërmjet ikonave të Cerchoff.....	64
Tabela 7.2 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Ajrit.....	64
Tabela 7.3 Treguesit për monitorimin e cilësisë të sektorit të Ujit	65
Tabela 7.4 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Transportit	66
Tabela 7.5 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Biodiversitetit	66
Tabela 7.6 Treguesit e verifikimit të ndikimeve në mjedis të masave vepruese të planit në sektorin e sistemit.....	67

INDEKSET E FIGURAVE

Figura 1.1 Fazat procedurale të VSM-së	10
Figura 2.1 Territori i Durrësit, Shijakut dhe Vorës.....	13
Figura 2.2 Territori i Vorës objekt i analizës.....	15
Figura 2.2 Pasojat e shpërthimit të qendrës së deponimit të municioneve në Gërdec (bashkia e Vorës, viti 2008) .	16
Figura 2.4 Efektet shkatërruese të shpërthimit të qendrës së deponimit të municioneve në Gërdec (bashkia e Vorës, viti 2008)	17
Figura 5.1 Ndotja e rrjedhjeve ujore në rajonin e Durrës-Tiranës	48
Figura 5.2 Hartat e Shpërndarjes së joneve Cl- në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) 1982-2001 b) 2010.....	49
Figura 5.3 Hartat e Shpërndarjes së joneve Na+, K në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) K 2010 b) Na 2010 c) Na+K 1982-2001.....	49
Figura 5.4 Hartat e Shpërndarjes së TDS-së në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) 1982-2001 b) 2010.....	50
Figura 5.5 Niveli i erozionit të tokës në rajonin e Durrës-Tiranës.....	51
Figura 5.6 Zonat e mbrojtura dhe natyrore të Shqipërisë	52

Figura 5.7 Cënueshmëria e mundshme nga ndryshimet klimatike 52

Figura 5.9 Zonat e Ruajtura Ekzistuese në Shqipëri, Strategjia e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit (2000) 53

Figura 5.10 Zonat e Ruajtura të Propozuara në Shqipëri, Strategjia e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit (2000) 53

Figura 5.11 Harta e Pyjeve shqiptare me treguesit e nivelit të dëmit 56

SHTOJCAT

RAPORTI I KONSULTIMEVE ME PALET DHE PUBLIKUN

EKSPERTET E HARTIMIT TE VSM	
EMRI MBIEMRI	POZICIONI
MAURIZIO MILAN/MILAN INGEGNERIA S.R.L.	CIVIL ENGINEERING
GIOVANNI MOLteni/MILAN INGEGNERIA S.R.L.	CIVIL AND ENVIRONMENTALE ENGINEERING
ROBERTA GADIA/MILAN INGEGNERIA S.R.L.	ENVIRONMENTAL ENGINEERING
FRANCESCO BETTIN/MILAN INGEGNERIA S.R.L.	ENVIRONMENTAL ENGINEERING
EMA CONSULTING SHPK, ka kontribuar ne perditesimin e te dhenave te monitorimit te mjedisit, dhe me seksionin e menaxhimit te mbetjeve ne Shijak (Bazuar ne Planin perkates te Bashkise)	
ETLEVA BODINAKU/EMA CONSULTING SHPK	WASTE MANAGMENT
KLODIAN ALIU/EMA CONSULTING SHPK	ENVIRONMENTAL MONITORING

Për EMA Consulting
Administratori

Etleva Bodinaku
Klodian

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

Prurëtimi i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) në nivel ndërkombëtar niset nga larg dhe zhvillimi i tij metodologjik dhe operativ mund të gjendet në manualistikën e shumë mjedisore, të pranishme si në shtetet e Bashkimit Evropian ashtu edhe në eksperiencat amerikano-veriore, duke ndjekur parametra disiplinore të lidhura me tema të kulturës mjedisore, që më pas evoluon në kërkimin e hipotezave të zhvillimit të qëndrueshëm, deri në kuptimin e aspekteve të lidhura me pjesëmarrjen në procese vendimmarrëse.

Duke filluar nga vitet '90, në disa vende evropiane ka filluar të ndjehet nevoja për të zhvilluar instrumente që do të mundësojnë integrimin e aspekteve mjedisore në proceset e planifikimit territorial dhe urban. Përballë një situatë territoriale të ndikuar nga periudha zhvillimi intensiv të vendbanimit dhe prodhimit, që në dekadat e mëparshme u manifestua me një përdorim të rëndësishëm të tokës, mund të ndjehej rëndësia dhe nevoja për të përcaktuar strategji të mprehta për ruajtjen e trashëgimisë natyrore dhe peizazhistike, duke u përpjekur për ta rritur atë si një burim brenda politikave të planifikimit.

Nevojat e shfaqura në dy dekadat e fundit në fushën e planifikimit mund të përmbledhen në pikat e mëposhtme:

1. një konsideratë më e madhe e kontekstit dhe e ndryshorëve mjedisor në përkufizimin e ndërhyrjeve të reja, tenton ta shtyjë sistemin përtej atyre vlerave prag, për të cilat ndikimet në mjedis mund të bëhen të dëmshme;
2. perceptimi i instancave që vijnë nga popullsia vendase dhe nga subjektet mbartës të interesave, duke përfshirë më së shumti opinionin publik në vendimet më të rëndësishme;
3. realizimi i pikave të sipërpërmendura në mënyrë të qëllimshme, duke i integruar në procesin e planifikimit si inpute shtesë në gjendje të përmirësojnë planin urbanistik, duke kualifikuar një instrument të aftë për të kombinuar kërkesat e zhvillimit me ato të mbrojtjes dhe të arrijë si rrjedhim një zhvillim të qëndrueshëm të ndarë dhe që zgjat të territorit.

Vlerësimi strategjik mjedisor përfaqëson, në këtë kuptim, instrumentin për përfshirjen e aspekteve të parashtruara më sipër në kuadrin e planifikimit urban, siç është njohur nga Komuniteti Evropian, i cili e ka prezantuar VSM-në me Direktivën 2001/42/CE.

Procedura VSM ka karakteristikën t'i bashkëngjitet procesit të planit, duke e shoqëruar përgjatë gjithë procesit të tij projektues dhe administrativ, me qëllimin për të ndërhyrë në mënyrë organike në zhvillimin e strategjive territoriale, së fundi duke përpunuar një kuadër të zhvillimit të përputhshëm me mjedisin. VSM ka meritën e integritimit në procesin e vlerësimit, përkrahë me aspektet mjedisore dhe atyre ekonomike e sociale, duke promovuar qëndrueshmërinë e zhvillimit në fushën e planifikimit.

Duke nisur nga 2013, edhe Shqipëria ka paraqitur me Ligjin nr. 91/2013 Vlerësimin Strategjik Mjedisor në brendësi të legjislacionit të saj, duke e aplikuar dhe integruar në praktikën e planifikimit.

1.1 KUADRI I REFERIMIT LIGJOR

1.1.1 Normativa evropiane

Direktiva Evropiane 2001/42/CE në lidhje me vlerësimin e ndikimeve të planeve dhe programeve të caktuar në mjedisin natyror, e ashtuquajtura Direktiva VSM, e vënë në fuqi më 21/7/2001, vendos si objektiv garantimin e një niveli të lartë të mbrojtjes së mjedisit dhe identifikon, në vlerësimin strategjik mjedisor, instrumentin për integrimin e konsideratave mjedisore në aktin e përpunimit dhe të adoptimit të planeve dhe programeve për të promovuar zhvillimin e qëndrueshëm. Në këtë mënyrë, siguron që efektet mjedisore, që rrjedhin nga zbatimi i planeve dhe programeve të caktuara (art. 3), të merren në konsideratë dhe të vlerësohen gjatë përpunimit dhe para adoptimit të tyre.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor përkufizohet kështu si një proces sistematik për të vlerësuar pasojat në nivel mjedisor të veprimeve të propozuara – politikave, planeve apo iniciativave në fushën e programeve kombëtare, rajonale dhe vendore – në mënyrë që këto të jenë të përfshira dhe të trajtuara njësoj me konsideratat me natyrë ekonomike dhe sociale, që nga fazat e para (strategjike) të procesit të vendimmarrjes. VSM përmbush kështu detyrën e verifikimit të koherencës së propozimeve programatike dhe planifikuese me objektivat e qëndrueshmërisë, ndryshe nga Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis (VNM) që aplikohet në projekte të veçantë veprash (objektesh).

Përpunimi i procedurave të përcaktuara në Direktivën 2001/42/CE, e cila duhet të ishte njohur nga Shtetet Anëtare brenda 2004, përfaqëson një instrument mbështetës, si për propozuesin ashtu edhe për vendimmarrësin, për krijimin e adresave dhe zgjedhjeve të planifikimit, duke siguruar mundësi alternative krahasur me arritjen e një objektivit nëpërmjet përcaktimit të ndikimeve të mundshme të veprimeve të propozuara. Në thelb, VSM bëhet për Planin/Programin (PP) një instrument: konstruktiv; vlerësues; menaxhues; monitorues.

Funksioni i monitorimit përfaqëson një nga aspektet inovativ të prezantuar në Direktivë, i finalizuar për të kontrolluar dhe kundërshtuar efektet negative të parashikuar, që janë si rezultat i zbatimit të një plani apo programi, dhe për të adoptuar masa korrigjuese për procesin në zhvillim.

Ndër ndryshimet e tjera të paraqitura nga Direktiva theksohet:

- kriteri i gjerë i pjesëmarrjes, mbrojtja e interesave legjitime dhe transparenca në procesin vendimmarrës që ndodh nëpërmjet përfshirjes dhe konsultimit në të gjitha fazat e procesit të vlerësimit të autoriteteve "që sipas përgjegjësive të tyre specifike mjedisore, ka të ngjarë të jenë të interesuara për efektet mjedisore si rezultat i zbatimit të planeve dhe programeve" dhe të publikut, që në njëfarë mënyre është i interesuar për vendimet;
- konsultimet ndërkufitare me Vendet e Botës së Tretë, nëse konsiderohet se zbatimi i një plani apo programi në fazë përgatitore mund të ketë efekte të rëndësishme ndërkufitare.

Vlerësimi mjedisor "bëhet gjatë fazës përgatitore të planit ose programit dhe para miratimit të tij apo nisjes së procedurës legjislative relative" (art. 4, paragrafi 1) dhe udhëheq redaktimin e "një raporti mjedisor në të cilin janë përcaktuar, përshkruar dhe vlerësuar efektet domethënëse që mund të sjellë zbatimi i planit apo programit mbi mjedisin, pavarësisht alternativave të arsyeshme në dritën e objektivit dhe në fushën territoriale të planit apo programit" (art. 5, paragrafi 1).

Informacionet e kërkuara për redaktimin e një raporti të tillë janë specifikuar në Shtojcën I të direktivës. Propozimi i planit apo programit dhe raporti mjedisor janë vënë në dispozicion të autoriteteve kompetente dhe sektoreve të publikut të prekur nga procesi i vendimmarrjes (hartuar nga Shtete anëtare) (art. 6).

Janë subjekt i VSM-së planet dhe programet e sektorëve që përbëjnë kuadrin e referimit për autorizimin e projekteve të listuar në Shtojcën I dhe II të Direktivës 337/85/CEE dhe të gjithë planet dhe programet

për të cilët është parashikuar vlerësimi i listuar sipas Direktivës 92/43/CEE, në qoftë se prodhojnë efekte domethënëse.

Janë përjashtuar nga fusha e aplikimit të direktivës planet dhe programet në varësi të qëllimit të mbrojtjes kombëtare, mbrojtjes civile, finiciare ose të bilancit, ose ata të financuar nga Regg. 1260/1999/CE, 1257/1999/CE.

1.1.2 Normativa shqiptare

Sipas Ligjit të Shqipërisë nr.91/2003 në lidhje me VSM-në, procesi i vlerësimit strategjik mjedisor artikullohet në stadet që vijojnë më poshtë:

- a. njoftimi i Ministrisë nga autoriteti propozues;
- b. konsultimi me palët e interesuara për çështjet që duhet të përballen në raportin mjedisor;
- c. redaktimi i raportit paraprak dhe konsultimi me palët e interesuara dhe publikun në lidhje me të;
- d. redaktimi i raportit final të Vlerësimit Strategjik Mjedisor;
- e. verifikimi i relacionit dhe deklaratës së Ministrit;
- f. vendimi i autoritetit miratues;
- g. monitorimi dhe sinjalizimi i ndikimeve mjedisore të planit apo programit.

Objektivi i VSM-së është të përcaktojë, të përshkruaj dhe vlerësojë të gjitha ndikimet negative domethënëse në mjedis, që mund të vinin nga zbatimi i planit apo programit, dhe sigurimi i një alternative më të favorshme nga perspektiva mjedisore.

Raporti i VSM-së duhet të përfshijë edhe masat që do të adoptohen për të evituar dhe lehtësuar ndikimet negative që vijnë nga zbatimi i planit apo programit.

Metodologjia për redaktimin e raportit të VSM-së duhet të jetë konform Ligjit nr. 91/2013 që rrjedh nga Direktiva BE 2001/42/CE, që lidhet me vlerësimin e ndikimit të planeve dhe programeve të caktuara në mjedisin natyror.

Në bazë të normativës shqiptare (art. 10), raporti i VSM-së duhet të përfshijë aspektet e mëposhtme:

- a. një sintezë të përfundimeve dhe të objektivave parësore të planit apo programit dhe përputhja e saj me plane dhe programe të tjerë që lidhen me të;
- b. një përshkrim të metodologjisë së përdorur për redaktimin e raportit të VSM-së, përfshirë vështirësitë e hasura gjatë përgatitjes së tij dhe burimet e informacionit që janë përdorur për redaktimin e relacionit;
- c. një sintezë të alternativave të marra në konsideratë gjatë përgatitjes së planit apo programit, përfshirë "alternativën zero" dhe arsyet e zgjedhjes;
- d. një sintezë të objektivave të mbrojtjes mjedisore në nivel ndërkombëtar, kombëtar, rajonal ose vendor, që u referohen planeve dhe programeve dhe mënyrës sipas të cilës këta objektiva merren në konsideratë gjatë përgatitjes së propozimit;
- e. një përshkrim i karakteristikave mjedisore në fushën e zhvillimit të planit apo programit;
- f. një sintezë të elementeve pozitive mjedisore në zonat që mund të ndikohen në mënyrë domethënëse nga plani apo programi;
- g. një përshkrim të ndikimeve të mundshme negative në mjedis, në biodiversitet, në shëndetin publik, në tokën natyrale, në klimë, në ajër, në ujë, në trashëgiminë kulturore dhe arkeologjike, në peizazh dhe në ndërveprimin midis këtyre faktorëve;

- h. impaktet e mundshme negative ndërkufitare, nëse janë të pranishëm;
- i. një sintezë të masave të parashikuara për të evituar, pakësuar ose lehtësuar ndikimet negative në mjedis gjatë zbatimit të planit apo programit;
- j. përcaktimin e investimeve apo të veprave të mbrojtjes mjedisore, të cilësuar si të nevojshme në fushën e zbatimit të planit apo programit të propozuar;
- k. një përshkrim të masave të parashikuara për të monitoruar ndikimet gjatë zbatimit të propozimit;
- l. një përmbledhje jo teknike të informacioneve të transmetuara.

Në nivel procedural, fazat e procesit të VSM-së janë ilustruar në vijim.

Shënim	Hapat	Objektivi kryesor
I detyrueshëm	Verifikimi	Të përcaktohet nëse VSM-ja është e nevojshme
I detyrueshëm	Studimi	Të përcaktohet fusha e studimit
I detyrueshëm	Përgatitja e raportit mjedisor	Alternativa të arsyeshme; identifikim, përshkrim dhe vlerësim i ndikimeve negative në mjedis
I detyrueshëm	Konsultimi	Konsultimi me aktorët kryesor dhe publikun për tri hapat e përmendura më sipër
I detyrueshëm	Vendimmarrja	Me të parë përfundimet; deklarata Përmbledhëse
I detyrueshëm	Monitorimi	Monitorimi i ndikimeve negative në mjedis

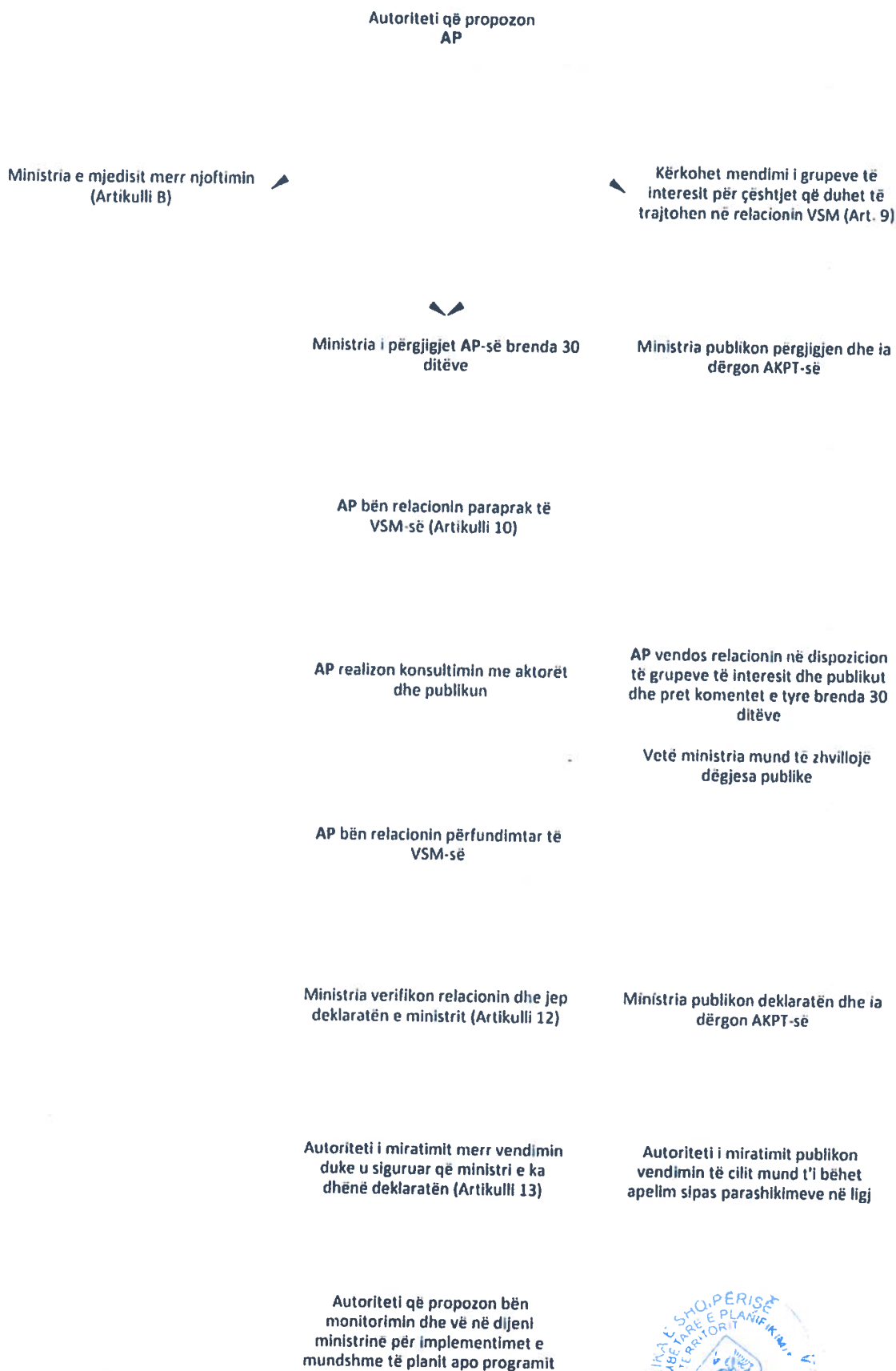

Figura 2.1 Fazat proceduriale të VSM-së

1.2 INTERGRIMI I VSM-SË NË PLANIFIKIMIN TERRITORIAL

Nga fillimi i viteve shatëtdhjetë filloi të bëhet e pranishme, për opinionin publik të vendeve të industrilizuara, një ndjeshmëri gjithnjë e më shumë në rritje për çështjet mjedisore dhe një ndërgjegjësim në lidhje me pasojat e provokuara nga një model zhvillimi që deri atëherë e konsideronte cilësinë e mejdisit dytësore krahasuar me objektivat e zhvillimit.

Përgjatë viteve, kanë qenë të shumta metodat e zhvilluara për përfshirjen e marrjes në konsideratë të dimensionit mjedisor në proceset vendimmarrëse, që mund të përcaktonin ndërhyrje me ndikime të mundshme negative në shëndetin e njeriut dhe në mjedis, dhe eksperiencat e grumbulluara në këtë fushë kanë kontribuar në përcaktimin e teknikave të vlerësimit mjedisor nëpërmjet rrugëve gjithmonë e më të rafinuara.

Edhe disiplina urbanistike është përfshirë në këtë proces dhe ka lindur nevoja e një thellimi si teorik ashtu edhe teknik për temën në fjalë. Duke filluar nga vitet 80' fillon të përhapet një shumëllojshmëri normativash me karakter mjedisor në nivel evropian që, në mënyrë indirekte, ndikojnë disiplinën planifikuese, por që për shumë kohë nuk ishin perceptuar.

Lind kështu, në vende të ndryshme, nevoja për të përshtatur normativat përkatëse, duke vënë në zbatim instrumentet ligjore që janë në gjendje të përballojnë në mënyrë të qartë dhe efikase problematikat e lidhura me mjedisin. Me përhapjen, në 2001, të Direktivës 2001/42/CE, e ashtuquajtur direktiva "VSM", hapet një fazë që i sheh shtet anëtare të përfshira në zbatimin e procedurave, metodologjive dhe teknikave për vlerësimin e projekteve, programeve dhe planeve nga një këndvështrim mjedisor.

Përhapja e direktivës ka sjellë një seri risish në fushën e urbanistikës, sepse ajo favorizon kapërcimin përfundimtar të ndarjes, në disiplinën urbanistike, midis analizës dhe projektimit dhe tenton të përmirësojë projektin urbanistik nëpërmjet vlerësimit paraprak të ndikimeve negative mjedisore.

VSM është zhvilluar duke u nisur nga eksperiencat e grumbulluara nga zbatimi i Direktivës 85/33/CE në lidhje me Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis të projekteve të caktuara (VNM). VNM-ja ishte një nga procedurat e para të vlerësimit mjedisor të parashikuara nga legjislacioni evropian, duke hapur rrugën e normativave të mëtjeshme që kanë prekur tej për tej të gjithë sektorët, nga bujqësia tek industria; edhe sot ky instrument i vetëm nuk është në gjendje të promovojë një model të zhvillimit të qëndrueshëm territorial. Vlerësimi në shkallë projektsh të veçantë, përkundrazi, nuk e lejon këtë tip analize në nivel sistematik, që lejon të marrë strukturën e ndërlikuar të marrëdhënieve midis sistemit antropik dhe atij mjedisor, dhe kështu të parashikojë ndikimet e mundshme në mjedis. Kufizim tjetër i VNM-së rrjedh nga fusha e ngushtë e veprimt të tij, që e bën procedurën të paaftë për të vepruar në efektet grombullues, sinergjik dhe indirekt të aktivitetit projektues.

Si rrjedhojë, vëmendja është përqendruar në përcaktimin e një tipi të ri të vlerësimit, Vlerësimi Strategjik Mjedisor që, duke u unifikuar me parimet dhe me filozofinë në bazament të VNM-së (informacioni, pjesëmarrja, konsultimi) dhe shfrytëzimin e eskperencës praktike të fituar, arrin në të njëjtën kohë të adaptohet me një instrument më elastk, të aftë të integrohet në fazën më të ndërlikuar të programimit. VSM, në fakt, vendoset në krye të procesit vendimmarrës, duket marrë në konsideratë faktin që është ky nivel në të cilin merren vendimet e mundshme për të ndikuar në kontekstin mjedisor. VSM bazohet në konsiderimin se vlerësimi mjedisor duhet të bëhet në një fazë paraprake të ndryshimeve mjedisore, të gjeneruara nga ndryshimet territoriale të parashikuara nga projekti apo plani dhe duhet të jetë një proces "në ndihmë të vendimmarrjes". Në këtë mënyrë jemi dëshmitarë të një hapi të mëtejshëm përpara në miratimin e konceptit modern të vlerësimit mjedisor, që kthehet kështu

në një përmbledhje të fazave vlerësuese që bëhen pjesë e procesit të vendimmarrjes, pa u konsumuar në një stad, por duke e shoqëruar në çdo moment të tij.

VSM është një mbështetje e vlefshme për planifikimin pasi është një instrument, që ndihmon procesin vendimmarrës duke përfituar nga objektivat dhe kriteret që përcaktohen ose ndahen *a priori* dhe që janë baza për identifikimin e strategjive të ndërhyrjeve. Një nga objektivat kyç të zhvillimit të qëndrueshëm, në fakt, është e lidhur me krijimin e proceseve pjesëmarrëse, pasi tashmë është e qartë që nuk mund të ekzistojë një zhvillim i qëndrueshëm nëse ai nuk gjen në komunitetin lokal një nivel të lartë të ndarjes. VSM prezantohet edhe si një stimul i vlefshëm për projektimin, sepse lejon të identifikohet idea forcë e përshtatshme për territorin dhe veprimet projektuese të përshtatshme, dhe për më tepër parashikon veçanërisht marrjen në konsideratë të alternativave të arsyeshme. Së fundi e bën monitorimin efikas, falë gamës së pasur të treguesve të referencës që verifikojnë arritjen reale të objektivave të programuar dhe identifikojnë me sheqejtësi ndikimet mjedisore të parashikuara, duke lejuar adoptimin e masave korigjuese dhe një përmirësim të vazhdueshëm të procesit nëpërmjet skemave të kontrollit.

Për një aplikim korrekt, procesi i VSM duhet të ndahet në tri momente të ndryshme:

- ish-para: para redaktimit të planit apo programit, në mënyrë që të vihen në dukje problemet mjedisore;
- në vazhdim: gjatë redaktimit të planit, duke marrë në konsideratë ndikimet e mundshme të ndërhyrjeve, duke vlerësuar koherencën me vlerësimin ish-para, rëndësia e objektivave dhe shkalla e arritjes së tyre; në këtë fazë, procesi i vlerësimit dhe ai i redaktimit të planit duhet të realizohen paralelisht në mënyrë që të përballojnë problematikat bashkarisht;
- ish-pas: pasi të jetë realizuar, plani tregon përfshirjen e burimeve, efikasitetin e ndërhyrjeve, ndikimin e tyre dhe koherencën me vlerësimin e ish-para; pas miratimit vendoset se cilët tregues duhet t'i nënshtrohen monitorimit të përhershëm për të verifikuar nëse zgjedhjet e planit janë të qëndrueshme.

Së fundi, për të koordinuar procesin e formimit të Planit Territorial të Durrësit, Shijakut dhe Vorës me procesin e vlerësimit strategjik mjedisor (VSM), fazat e ndryshme të proceseve respektive janë koordinuar mes tyre:

- faza fillestare e përpunimit të planit ka parashikuar një analizë të parë, megjithëse me karakter të përgjithshëm dhe me kontekst kompleks, mbi gjendjen e mjedisit dhe mbi sistemin e programimit;
- përpunimi i planit ka përkuar me përpunimin e "raportit mjedisor paraprak" dhe analizat kanë përdorur të njëjtin kuadër njohës;
- kundra-deduktimet e planit do të përkojnë me miratimin e "raportit mjedisor final" dhe kështu me përfundimin e procesit të vlerësimit strategjik mjedisor.

2. OBJEKTI I VLERËSIMIT

2.1 PROFILI I TERRITORIT

Territori i Durrësit, Shijakut dhe Vorës (në vijim i quajtur "Du-Shi-Vo") përbën një rajon të madh që sheh Adriatikon, me 65 km vijë bregdetare, dhe zgjerohet për rreth 20 km drejt brendësisë.

Territori i Du-Shi-Vo-së zë një pozicion strategjik në brendësi të Shqipërisë: gjendet në qendër të vendit, në afërsi të ngushtë me kryeqytetin Tirana dhe është pozicionuar përgjatë bregut adriatik. Du-Shi-Vo mund të konsiderohet porta hyrëse e Shqipërisë si nga toka ashtu edhe nga deti.

Në mënyrë që të kufizohet territori i Durrësit, Shijakut dhe Vorës, rezulton i nevojshëm vëzhgimi në tërësi i territorit shqiptar (Figura 2.1). Peizazhi i Shqipërisë mund të konceptohet si një sekuenca zinxhirësh malor, drejtimi i të cilëve është paralel me bregdetin. Ndërkohë që, drejt brendësisë, malet mbulojnë tërësinë e territorit, drejt bregdetit, transformohen në kodra. Alternimi ndërmjet fushave dhe maleve/kodrave i jep territorit një anatomi të dukshme dhe lehtësisht të lexueshme. Relievi malor/kodrinar përfaqëson edhe një barrierë natyrore që, deri tani, ka bërë të mundur pengimin e procesit të urbanizimit të pakontrolluar.

Figura 2.1 Territori i Durrësit, Shijakut dhe Vorës

Pas rënies së regjimit komunist, Shqipëria vendoset në një pozitë të dukshme përkrahjeje ekonomike dhe kulturore. Afrimi hap pas hapi me Evropën, që arrin kulmin me kërkesën për të bërë pjesë në Bashkimin Evropian në 2009, dhe nxitja që lu dha ekonomisë nga qeveria nëpërmjet politikave të miratuara për t'i dhënë qëndrueshmëri vendit, ka lejuar një rritje të shpejtë ekonomike me një rritje vjetore të PBB-së prej mbi 6% mesatarisht ndërmjet vitit 2000 dhe 2009, i ngadalësuar vetëm në vitet e fundit për shkak të krizës ekonomike globale. Sektorët kryesorë janë ata të artizanatit, bujqësisë, energjisë dhe turizmit që mbajnë një trend pozitiv rritjeje vjetore prej 3%.

Në këtë fazë të zhvillimit të shpejtë është e pashmangshme mungesa e vëmendjes ndaj mjedisit. E shfrytëzuar prej vitësh, pa ndjekur praktikatat e mbrojtjes dhe ruajtjes, ka risjellë pasoja të rënda negative, shpesh të pakthyeshme, si humbja e biodiversitetit, shfytëzimi i burimeve natyrore, rritja e ndotjes,

urbanizimi pa kriter në mungesë të planifikimit dhe shpesh abuziv. Mungesa e stimuljeve ekonomik për mbrojtjen e mjedisit dhe mungesa e një sistemi vëzhgues të përshtatshëm, përveç të tjerash, ka përkeqësuar problematikat mjedisore të vendit.

Qëndrueshmëria e zhvillimit tashmë përfaqëson një objektiv strategjik dhe jo më të lënë pas dore për Shqipërinë, që duhet të vlerësojë trashëgiminë e vetë mjedisore dhe peizazhstike, shumë të dëmtuar, dhe të përballlet me kritikën aktuale mjedisore që kryesisht i atribuohen një menaxhimi të keq të burimeve dhe një aktiviteti ndërtimor të dhunshëm dhe të pakontrolluar.

Pavarësisht shfrytëzimit të burimeve natyrore të viteve të fundit, Shqipëria vazhdon të paraqesë një pasuri impresionuese duke marrë parasysh përmasat e saj të vogla: pyjet përfaqësojnë rreth një të katërtën e territorit, ka një potencial të madh për energjitë e ripërtëritshme dhe për industrinë e peshkut dhe një pasuri lumenjsh e rrjedhash. Gjithashtu ka burime minerale metalike (bakër, krom) në veri-lindje dhe në rajonet malore qendrore, ndërkohë që në pjesën jug-perëndimore të vendit janë të pranishëm burime të konsiderueshme të naftës dhe gazit natyror.

Vendit nuk i mungojnë as bukuritë natyrore: ndodhen edhe pikat e shpallura trashëgimi botërore nga UNESCO, si parku arkeologjik i Butrintit dhe qendra historike e Gjirokastrës, peizazhet malore dhe rrjeti prej 15 hapësirash të mbrojtura, janë të pasura me shtigje natyrore kryesisht të panjohura për turizmin masiv.

2.2 KONTEKSTI I VORËS

Bashkia e Vorës ndodhet në brendësinë e rrethit të Tiranës dhe numëron rreth 13.000 banorë. Bëhet fjalë për një hapësirë interesante nga këndvështrimi natyror, edhe pse e ndodhur ndërmjet sistemit malor Rodon-Vorë-Ndorq, që ndan bashkinë e Durrësit nga ajo e Tiranës.

Urbanizimi është zhvilluar përgjatë rrugës kryesore që lidh Tiranën me Durrësin, ku është përqëndruar dhe aktiviteti prodhues për shkak të lehtësisë së madhe të komunikimit me kryeqytetin dhe me portin më të rëndësishëm në vend. Rruga është zhvilluar në një luginë dhe është e rrethuar me reliev malor që mbulon pjesën më të madhe të territorit.

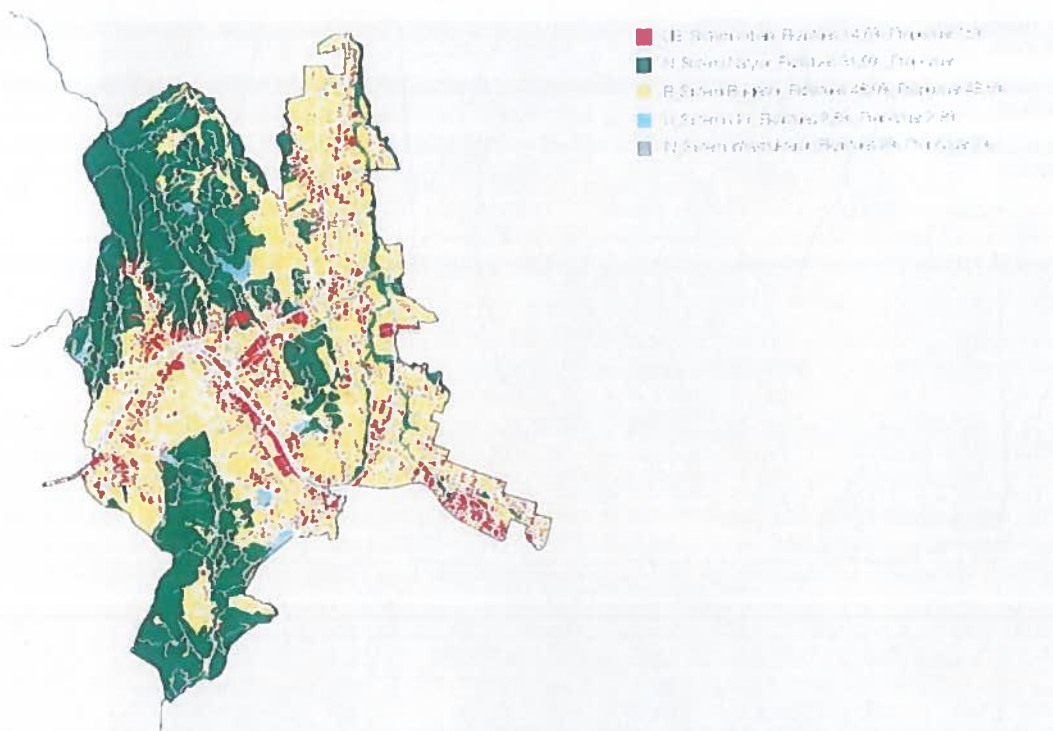

Figura 2.2 Territori i Vorës objekt i analizës

Edhe në këtë zonë kemi të bëjmë me të njëjtat problematika si ato në bashkinë e Durrësit dhe Shijakut; edhe pse afër me Tiranën, që është një nga qytetet më të ndotura në Evropë, kjo bashki është e përfshirë, në shkallë madhore, në të njëjtat dinamika mjedisore.

Bashkia e Vorës është përfshirë në vitin 2008 në një katastrofë të rëndë, që pati bujë ndërkombëtare: shpërthimi i impiantit të deponimit të municioneve, i ndodhur në fshatin Gërdec, 15 kilometra në perëndim të Tiranës. Shpërthimi ka shkatërruar dhe dëmtuar banesa të shumta në fshatrat fqinj me Gërdecin, Marqinet, Marikaj dhe Vorë, duke shkaktuar vdekjen e 27 personave dhe plagosjen e 300 të tjerëve.

Qeveria e ka shpallur zonën "*disaster area*" (*zonë fatkeqësie*) dhe ka urdhëruar evakuimin e 4000 banorëve deri në fund të bonifikimit dhe sigurimit të zonës.

Për shkak të kesaj ngjarjeje, ka ngelur e mbyllur nga trafiku për dy ditë edhe autostrada që lidh Durrësin me Tiranën.

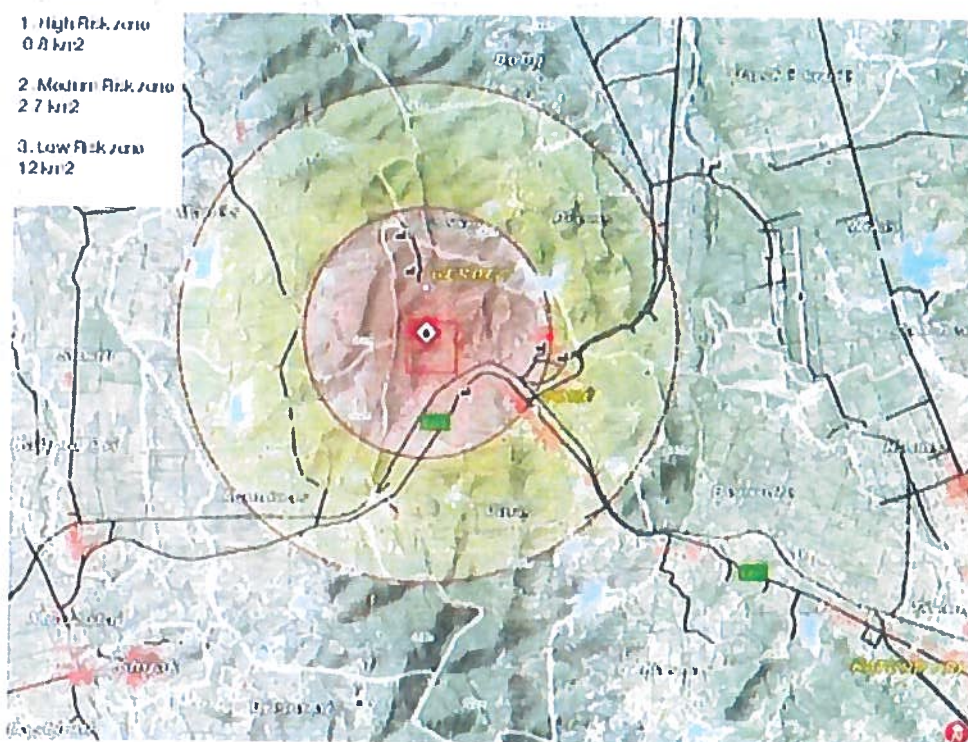

Figura 2.3 Pasojat e shpërthimit të qendrës së deponimit të municioneve në Gërdec (bashkia e Vorës, viti 2008)

Pas shpërthimit të parë, më shkatërrimtarit, pasuan shpërthime dytësore. Municionet e pashpërthyera dhe mbetjet e panumërta janë gjetur deri 2.7 km nga vendi i shpërthimit, duke paraqitur një rrezik të madh për sigurinë e personave.

Zona në fjalë është ndarë në tri zona:

- 1) Zona me rrezik të madh, e përqendruar në vendin e shpërthimit - 0.8 km²;
- 2) Zona me rrezik të mesëm, e ndotur nga mjetet e pashpërthyera - 2.7 km²;
- 3) Zona me rrezik të ulët - 12 km².

Sipas të dhënave zyrtare nga Agjencia për Legalizimin, Urbanizimin dhe Integrimin e Ndërtimeve pa leje në Republikën e Shqipërisë (ALUIZINI) dhe "Enti Kombëtar i Banesave", në 30 mars 2008 janë raportuar 4.143 shtëpi dhe biznese të dëmtuara, siç tregohet në detaj më poshtë:

- 308 ndërtesa tërësisht të shkatërruara;
- 3.835 ndërtesa shumë/pjesërisht të dëmtuara.

Shpërthimi ka dëmtuar edhe infrastruktura të tjera si rrjetet hidrike dhe të furnizimit, rrugët, ndërtesat publike, shkollat, azilet dhe qendrat shëndetësore.

Menjëhë pas shpërthimit është thirrur me urgjencë "Security Team Management" (SMT, Menaxhimi i Grupit të Sigurisë) në zyrën e Përfaqësuesve të Kombeve të Bashkuara në Shqipëri (UNCTAD), për të vënë në dispozicion të autoriteteve shqiptare një ekip këshillues të UNCTAD-së për të ndihmuar qeverinë në koordinimin dhe ofrimin e mbështetjes për vlerësimin e katastrofës në kontekst afatshkurtër dhe afatmesëm, për të analizuar nevojat dhe zgjidhur problematikat e mëtejshme.

Figura 2.4 Efektet shkatërruese të shpërthimit të qendrës së deponimit të municioneve në Gërdec (bashkia e Vorës, viti 2008)

2.3 OBJEKTIVAT E PLANIT

Bashkia e Vorës shtrihet përgjatë autostradës që lidh Durrësin dhe Tiranën. Edhe pse zona përfshin peizazhe dhe një trashëgimi historike me vlera, qyteti i Vorës ndikohet nga afërsia me autostradën. Pjesa e fushore e territorit është prekur thellë nga aktiviteti i pakontrolluar i ndërtimit, ndërsa kodrat janë ende të paprekura nga efektet e urbanizimit që ka ndodhur në vitet e fundit. Zhvillimi i ardhshëm i Vorës është i lidhur ngushtë me mundësinë e rritjes së prodhimit bujqësor dhe aksesit të peizazhit të saj të konsideruar si park territorial rajonal. Vizioni i propozuar në plan konsiston në konsolidimin e qendrave ekzistuese, duke u dhënë atyre një karakter qendror dhe kohezioni urban. Në këtë kontekst, një veprim i rëndësishëm dhe urgjent, që është marrë në konsideratë konsiston në riorganizimin e marrëdhënies ndërmjet Vorës dhe autostradës. Është propozuar lëvizja e autostradës përgjatë një rruge dytësore dhe zgjerimi i hapësirës kryesore publike të qytetit. Kjo do të lejojë një zhvillim të mëtejshëm, aktualisht të pamundur për shkak se autostrada e kushtëzon zhvillimin e qytetit drejt shpateve të pjerrëta malore.

Në një përpjekje për të zbatuar vizionin për zonën, është përcaktuar një numër i kufizuar objektivash strategjike për të gjithë territorin e bashkisë së Vorës:

1. Ristrukturimi dhe rehabilitimi i qendrave urbane dhe rurale;
2. Vlerësimi i monumenteve dhe trashëgimisë kulturore;
3. Sigurimi i aksesit ndaj shërbimeve sociale dhe komunitare;
4. Plotësimi i nevojës për strehim dhe përmirësimi e mundësive të strehimit;
5. Ngritja e poleve të reja ekonomike e tregtare dhe fushave të prodhimit;

6. Përmirësimi dhe zbatimi i infrastrukturës bazë urbane;
7. Forcimi i rrjeteve të transportit publik dhe të lëvizshmërisë së ngadaltë;
8. Përmirësimi i transportit rrugor;
9. Trajtimi i çështjeve kyçe kritike mjedisore të tilla si erozioni, rrëshqitjet e tokës dhe përmytjet;
10. Mbrojtja dhe përmirësimi i elementeve mjedisore me cilësi;
11. Përmirësimi i bujqësisë, duke qenë aktiviteti kryesor ekonomik i territorit;
12. Zbatimi i sistemit të parkut territorial.

Objektivat, të cilat janë të përcaktuara në lidhje me kapacitetin financiar të bashkisë, reflektojnë prioritetet dhe përfaqësojnë pika referimi për projektet që do të zhvillohen në këtë zonë në vitet e ardhshme.

Aksionet që i korrespondojnë objektivave të përmendura më sipër shpjegohen më poshtë për secilën fushë të ndërhyrjes (sistemi urban, infrastrukturor, ujor, natyror dhe bujqësisor).

2.3.1 Veprimet strategjike për sistemin urban

Mbrojtje dhe rimëkëmbje e qendrave urbane

Kjo strategji është përcaktuar në mënyrë specifike përmes tri veprimeve:

- i pari lidhet me mbrojtjen e vendbanimeve rurale të shpërndara në zonat rurale të komunës, në mënyrë të veçantë ato që rezultojnë nga bashkimi i disa grupeve të shtëpive të vjetra "Elbasanase";
- i dyti ka të bëjë me mbulimin e zonave me shtëpi të vjetra të vendosura në zemër të qytetit, të cilat janë transformuar në mënyrë joformale në banesa të pasigurta. Në bashkëpunim me pronarët, këto vende dhe, kur është e mundur, shtëpitë e vjetra të ruajtura duhet të restaurohen;
- i treti ka të bëjë me transformimin e zonave që do të bëhen të disponueshme për zhvillimin urban pas lëvizjes së autostradës në një rrugë dytësore.

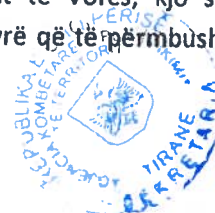
Ndërtimi i strukturave të reja të kolektive

Kjo strategji është për të përmirësuar gjendjen e objekteve publike si në qytetin e Vorës ashtu dhe në vendbanimet/fshatrat rurale në zonën e bashkicës. Pas takimeve publike të mbajtura me qytetarët, strategjia fokusohet në veçanti në ndërtimin e objekteve arsimore, aktiviteteve sportive, kulturore dhe sociale. Më në veçanti veprimet strategjike kanë për qëllim:

- rikuperimin e shkollave ekzistuese dhe ndërtimin e shkollave të reja dhe kopshteve, kur është e nevojshme (për shembull, një shkollë profesionale për fermerët në Bërzhajt);
- transformimi i oborrit të shkollës ekzistuese në një shesh lojrash funksional për aktivitete sportive, në mënyrë që të mund të përdoret nga nxënësit e shkollave dhe nga komuniteti lokal edhe jashtë orëve të mësimt;
- krijimin e kopshteve të vogla, oborreve dhe shesheve në ato fshatra rurale, ku për momentin nuk ka asnjë hapësirë publike për takime dhe mbledhje;
- ndërtimi i qendrave kulturore dhe sociale, të projektuara si objekte polifunksionale për ngjarje kulturore, me biblioteka, salla konferencash, hapësira për shfaqje filmash, etj.

Ndërtimi i shtëpive të reja sociale

Bazuar në rezultatet e vlerësimeve të kryera në banesat e qytetit të Vorës, kjo strategji synon përmirësimin e strehimit dhe kapacitetit strehues të qytetit, në mënyrë që të përmbushen kërkesat e

qytetarëve, veçanërisht komunitetet që aktualisht jetojnë në kushte të papërshtatshme brenda ndërtesave industriale të braktisura.

Ndërtimi i objekteve të reja tregtare dhe të prodhimit

Strategjia është bazuar në dy veprime:

- i pari është ndërtimi i një tregu të ri lokal në bashkinë e Vorës për shitjen e produkteve bujqësore të rajonit dhe është pjesë e strategjisë së përgjithshme për të rritur ekonominë bujqësore vendase;
- veprimi i dytë zbaton direktivat e përfshira në planet kombëtare në lidhje me ndërtimin e një qendre për panairt e produkteve (expo) në Shqipëri, në brendësi të territorit të bashkisë së Vorës, përgjatë rrugës për në aeroportin e Rinasit. Karakteristikat specifike, madhësia dhe niveli i investimit për këtë operacion do të përcaktohet më tej.

Hartimi i instrumentave të planifikimit

- Kjo strategji njihet nevojën për të zhvilluar më tej PPV-në me plane të detajuara (*Plane Zbatimi*), me qëllim zhvillimin e zgjidhjeve specifike për zonat e bashkisë që kanë nevojë për studime të mëtejshme. Aksionet e kësaj strategjie janë në lidhje me identifikimin e pjesëve të veçanta të territorit që, për shkak të kushteve të tyre, kërkojnë një plan të detajuar (veçanërisht për zhvillimin e zonës urbane pas zhvendosjes së autostradës).

2.3.2 Veprimet strategjike për sistemin infrastrukturor

Zbatimi i një sistemi funksional të kanalizimeve për të gjithë territorin e bashkisë

Kjo strategji ka të bëjë me një nga prioritetet kryesore për gjithë territorin e bashkisë, përkatësisht, zbatimi i një sistemi plotësisht funksional të kanalizimeve. Strategjia bazohet në dy veprime kryesore:

- përfundimi i rrjetit të kanalizimeve në qytetin e Vorës, në zonat urbane që nuk janë të plotësuar me një të tillë aktualisht (shih hartën në fjalë);
- ofrimi i zgjidhjeve të realizueshme për ato zona rurale të cilat nuk janë të arritshme nga rrjeti kryesor i kanalizimeve dhe që mund të jenë të lidhura me rrjetet e vogla dhe pajisjet lokale të trajtimit.

Në zonat rurale, uji i trajtuar duhet të ripërdoret për ujitje bujqësore.

Ndërtimi i sistemit të hedhies së mbeturinave për të gjithë bashkinë

Zbatimi i kësaj strategjie lidhet me një nga prioritetet kryesore për gjithë territorin e bashkisë, përkatësisht, implementimi i një sistemi të deponimit të mbeturinave funksional për të gjithë territorin e bashkisë. Strategjia bazohet në dy veprime kryesore:

- mbyllja dhe restaurimi i të gjitha deponimeve rurale të pranishme në territorin e bashkisë (shih hartën përkatëse);
- krijimi i një sistemi të grumbullimit, riciklimit dhe prodhimit të energjisë nga mbeturinat në të gjithë territorin e Vorës.

Këto veprime janë zhvilluar më tej në një seri projektesh të veçanta që kanë për qëllim përmirësimin e efikasitetit të ciklit të mbeturinave në Vorë: nxitjen e mbledhjes së ndarë (diferencuar) të mbetjeve, përmirësimi i efikasitetit të transportit të mbetjeve dhe realizimi i pikave lokale të procesit të kompostimit.

Ndërtimi i një sistemi hekurudhor për udhëtarët dhe mallrat

Një nga prioritetet e planit është zbatimi dhe forcimi i sistemit të transportit publik, bazuar në rimëkëmbjen e linjës ekzistuese hekurudhore Durrës-Tiranë për transportin e udhëtarëve dhe mallrave. Strategjia aderon dhe përfshin udhëzimet e Planit Kombëtar dhe PIN Durana-s dhe përbëhet nga një seri veprimesh që synojnë rimëkëmbjen e linjës ekzistuese hekurudhore (pritet të dyfishohet rruga e nevojshme për transport efikas), restaurimin e stacioneve ekzistuese hekurudhore, që do të bëhen qendra të shkëmbimit multimodal ndërmjet trenave, autobusëve dhe motoçikletave. Përveç kësaj, një pjesë e territorit të Vorës do të përshkohet nga linja e re hekurudhore drejt aeroportit të Rinasit.

Përmirësimi i transportit rrugor

Përveçse plani thekson rëndësinë e transportit publik dhe të lëvizshmërisë së ngadaltë, ai gjithashtu përmban një strategji e cila ka për qëllim përmirësimin e kushteve të rrugëve. Kjo strategji synon jo vetëm të përmirësojë efikasitetin dhe sigurinë e transportit rrugor me anë të një sistemi të përgjithshëm të infrastrukturës rrugore në zonat e ndjeshme (me semaforë, trotuare, vendkalime për këmbësorët), por gjithashtu e konsideron mbi të gjitha rrugën si një hapësirë të madhe publike në territorin e bashkisë - veçanërisht aty ku rruga është boshti kryesor për zhvillimin urban. Veprimet specifike brenda kësaj strategjie janë:

- përmirësimi i seksionit rrugor Veri-Jug;
- zhvendosja e autostradës së Vorës në një aks rrugor dytësor.

Realizimi i një rrjeti të lëvizshmërisë së ngadaltë

Kjo strategji përfshin zhvillimin e një rrjeti të qetë lëvizjeje si për këmbësorët dhe për çiklistët. Pavarësisht se numri i makinave rritet me shpejtësi në Vorë, ka ende një pjesë të madhe të popullsisë që lëviz me anë të transportit publik, biçikletave dhe në këmbë. Veprimet përfshijnë:

- zhvillimin e korsive për biçikleta përgjatë hekurudhës Durrës-Tiranë;
- ndërtimi i rrugëve për këmbësorët për të lidhur Vorën parkun territorial rajonal.

2.3.3 Veprimet strategjike për sistemin ujor

Përmirësimi i pasurive hidrogeologjike

Territori i Vorës dominohet nga kodrat e karakterit aluvial-diluvial. Qëndrueshmëria e kodrave është konsideruar si një prioritet. Për më tepër, Vora mund të kontribuojë në mënyrë të vazhdueshme për të zvogëluar rrezikun e përmytjeve dhe depozitimin e sedimenteve në lumin Ishëm.

Dy veprimet kryesore të planifikuara në kuadër të kësaj strategjie janë:

1. Ndalimi i ujit të shiut dhe sedimentet në rrjedhën e sipërme, në mënyrë që të zvogëlohet prurja dhe të përmirësohet rrjeti i kullimit;
2. Zbatimi i masave parandaluese në zonat e përmytjeve (sidomos në shtrirjen Domë/Gjeç-Fushë të lumit Ishëm).

2.3.4 Veprimet strategjike për sistemin natyror

Ruajtja nga rreziqet mjedisore

Veprimet kryesore ndaj rreziqeve mjedisore të Bashkisë së Vorës, duke pasur parasysh karakterin gjeomorfologjik të kësaj zone, janë ato për parandalimin e rrëshqitjeve të dheut. Ky veprim konsiston kryesisht në dy projekte kyç:

- përforcimi i zonave të pjerrta nëpërmjet pyllëzimit ose ripyllëzimit për të parandaluar rrëshqitjen e mundshme të tokës;
- përmirësimin e sistemit të kullimit.

Zbatimi i një politike për ruajtjen e territorit

Një strategji thelbësore për të ruajtur zonat me interes të madh natyror është që të veprohet nëpërmjet politikave përkatëse për të mbrojtur këto zona në nivel normativ. Në brendësi të projekteve kryesore të bashkisë së Vorës, duke pasur parasysh natyrën e kësaj zone, janë ruajtja e pyjeve në lartësi të ulët si në Prezë, Kuç, Shetel, Marikaj dhe përbërjen e parkut urban të Vorës, të formuar nga malet e Vorës së Vjetër-
Mukaj-Bërxullë.

Realizimi i infrastrukturave për përdorim kolektiv

Tre veprimet kryesore ndjekin strategjinë e përgjithshme të zbatimit të infrastrukturave për përdorim kolektiv në mënyrë që t'i bëjë zonat natyrore me vlera të arritshme çdo ditë dhe të përdorshme për qëllime rekreative. Këto veprime shkojnë dorë më dorë me implementimin e vizionit strategjik për zonën e Durrësit, Shijakut dhe Vorës, i cili synon ndërtimin e një parku rajonal. *Veprimi i parë* për bashkinë e Vorës konsiston në pajisjen e parkut me ndriçim, për shembull, nëpërmjet krijimit të hapësirave të dedikuara për aktivitete rekreative, pika panoramike dhe zonave të pushimit. *Veprimi i dytë* konsiston në vlerësimin e rezervuarëve, kryesisht duke u ruajtur karakterin natyror dhe duke përmirësuar funksionin rekreativ me ndriçimin.

Veprimi i tretë ka për qëllim përmirësimin e aksesibilitetit të parkut, i cili ka të bëjë kryesisht me përcaktimin e mbikalimeve kryesore, si dhe mbikaimet dytësore (shih hartën), në ruajtjen e rrjetit të rrugëve me lëvizshmëri të ngadaltë dhe, në përgjithësi, në përmirësimin e rrugëve kryesore.

2.3.5 Veprimet strategjike për sistemin bujqësor

Përmirësimi i sistemit bujqësor

Toka bujqësore përfshin në veçanti kodrat. Copëzimi i pronave, terrenet e paarritshme, parcelat bujqësore dhe infrastruktura e braktisur paraqesin aktualisht pengesa për zhvillimin e sektorit të bujqësisë.

Me qëllim zhvillimin e sistemit bujqësor, plani parashikon dy veprime kryesore:

- promovimin e ripërdorimit të kodrave të tarracuara nëpërmjet kultivimit të kulturave me vlera, të tilla si ullishtet, vreshtat dhe pemishtet në njësi mesatare toke prej 10-20 ha;
- ruajtjen dhe nxitjen e bujqësisë së përzierë të karakterit familjar në fusha qoftë me pjerrësi apo të sheshta.

Mbështetja e prodhimit bujqësor

Spektori i bujqësisë duhet të mbështetet nga një sistem i infrastrukturës për prodhimin, përpunimin dhe shpërndarjen e produkteve.

Janë parashikuar tre aktivitete kryesore për të mbështetur prodhimin bujqësor në bashkinë e Vorës:

- mbështetja dhe promovimi i ndërtesave në shërbim të bujqësisë;

- përmirësimi i sistemit të ujitjes dhe kullimit, veçanërisht në sektorët më fitimprurës bujqësorë;
- promovimi i ekonomisë lokale me ndërtimin e tregjeve të vogla lokale, ku mund të shiten në mënyrë më efektive prodhimet vendase.

2.4 VERIFIKIMI I KOHERENCËS

Qëllimi i këtij hapi është për të parë nëse ka mospërputhje që mund të pengojnë zhvillimin dhe zbatimin e mëvonshëm të planit të paraqitur për VSM.

Në veçanti, analiza e koherencës së jashtme kontrollon pajtueshmërinë e veprimeve strategjike të planit në lidhje me objektivat që rrjedhin nga plane dhe programe të niveleve më të larta hierarkike dhe të zonave të ndryshme territoriale (më të gjerë se plani në shqyrtim) të hartuar nga nivele më të larta të qeverisë.

Pas ndryshimeve të legjislacionit kombëtar në fushën e planifikimit, procesi i planifikimit, aktualisht, është i organizuar sipas një strukture hierarkike, në krye të së cilës është edhe *Plani i Përgjithshëm Kombëtar*. Ndjekin planin rajonal dhe planet sektoriale.

Planet e përgjithshme lokale për Bashkitë Durrës, Shijak dhe Vorë, kanë marrë si referencë direktivat kombëtare, standardet dhe rregulloret e përmbajtura në Planin e Përgjithshëm Kombëtar, në Planin e Integruar Bregdetar Ndërsektorial dhe në Planin Ndërsektorial të Zonës Ekonomike të Tiranë-Durrësit. Këto plane, të hartuara nga AKPT dhe aktualisht në fazë miratimi, lidhen drejtpërdrejt dhe në pjesën më të madhe nga territoret e tri komunave nën analizë.

Në vijim të linjave udhëzuese të planit, janë konsideruar brezat tampon të zonës natyrore dhe kulturore ashtu si edhe brezat e sigurisë që rrjedhin nga ligji shqiptar.

2.4.1 Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Plani i Përgjithshëm Kombëtar (PPK) ofron udhëzime dhe drejtim strategjik në terma të zhvillimit territorial për të gjithë vendin. PPK siguron një kuadër të përgjithshëm për zbatimin e planifikimit për të gjitha njësitë vendore. Plani është i ndarë sipas pesë sistemesh territorial - urban, natyror, bujqësor, ujqor dhe infrastrukturor. Për secilin prej këtyre sistemeve plani identifikon drejtimet dhe udhëzimet e përgjithshme.

Sa i përket *sistemit urban*, plani rekomandon një zhvillim policentrik të qendrave ekzistuese urbane dhe dendësimi e tyre, përcaktimin e një dimensionit rajonal nëpër disa qytete dhe promovimin e një menaxhimi të ndjeshëm të burimeve urbane.

Sa i përket *sistemit natyror*, plani rekomandon mbrojtjen dhe shtimin e burimeve natyrore të vendit nëpërmjet shtimit të zonave të mbrojtura natyrore dhe krijimit e konsolidimit të korridoreve të lidhjeve natyrore.

Sa i përket *sistemit bujqësor*, plani njihë rolin potencial të bujqësisë shqiptare dhe prandaj rekomandon ruajtjen e zgjerimit maksimal të tokave bujqësore (ndërtimi nuk do të lejohet në fushat bujqësore), krijimin e një zinxhiri ekonomik që shkon nga prodhimi në eksport, integrimi dhe bashkëpunimi me sektorë të tjerë të ekonomisë dhe krijimin e qendrave dhe poleve që përmbushin kërkesat e prodhimit bujqësor.

Sa i përket *sistemit ujqor*, plani rekomandon mbrojtjen e burimeve ujore dhe krijimin e rrjeteve për grumbullimin e ujërave të zeza dhe ujit të pijshëm.

Në lidhje me *sistemin infrastrukturor*, plani synon të arrijë një integrim të përgjithshëm hapësinor në mënyrë që ta bëjë gjithë territorin të arritshëm dhe të organizuar në mënyrë hierarkike, të zhvillojë një rrjet të shpërndarjes së energjisë efikase dhe për të përmirësuar energjitë e ripërtëritshme.

Plani i Përgjithshëm Kombëtar prek bashkitë e Durrësit, Shijakut dhe Vorës si më poshtë:

1. Profili ekonomik i rajonit është i programuar për të nxjerrë fusha të tilla si shërbime, tregti, turizëm, bujqësi, dhe për të qenë platforma kryesore kombëtare për transportet dhe energjitë për import dhe shpërndarje.
2. Turizmi në rajon duhet të bazohet dhe mbështetet nga të mirat mjedisore dhe kulturore të zonës;
3. Lëvizshmëria e ardhshme duhet të synojë forcimin e aksesit dhe zhvendosjen në të gjithë rajonin, duke lehtësuar ndërlidhjen midis komuniteteve të ndryshme, të mëdha dhe të vogla. Në Durrës, projektet strategjike kombëtare që lidhen me projektimin dhe zhvillimin e korridorit blu (një rrugë turistike bregdetare që shtrihet nga veriu në jug të Shqipërisë); zbatimi i Korridorit VIII si transporti rrugor kryesor për mallrat; rimëkëmbja e rrugës Egnatia, një rrugë e rëndësishme turistike historike; zbatimi i korridorit Durrës - Kukës - Prishtinë - Nis për t'u lidhur pastaj me Korridorin X; zhvillimi i portit të Durrësit, si porti kryesor shqiptar; zhvillimi dhe përcaktimi i portit industrial të Porto Romanos; ristrukturimi i gjithë sistemit hekurudhor që e ka qendrën kryesore në Durrës.
4. Energjia: Porto Romano pritet të bëhet një nga dy portet kryesore të energjisë së vendit.
5. Përmirësimi i peizazhit urban të Durrësit nëpërmjet restaurimit, konsolidimit të strukturës urbane dhe mbrojtjes së trashëgimisë së saj.
6. Zhvillimi i mjedisit natyror duke ruajtur burimet natyrore përmes integritit të parqeve ekzistuese nacionale dhe duke siguruar një cilësi të mirë të jetës dhe të biznesit. Plani bën thirrje për një zhvillim urgjent të menaxhimit të mbeturinave në cikël të mbyllur.

2.4.2 Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit

Plani i integruar bregdetar përcakton drejtimet kryesore të zhvillimit hapësinor për bregdetin shqiptar, kufirin jugor me Greqinë, dhe në veri me Malin e Zi. Plani siguron integrimin e politikave territoriale në kontekstin e zhvillimit ekonomik. Plani synon një përdorim dhe menaxhim të qëndrueshëm të zonave bregdetare, duke ruajtur mjedisin e tyre natyror, peizazhet e tyre, burimet e tyre natyrore dhe ekosistemet lokale dhe promovimin e formave të qëndrueshme të turizmit. Ai përmban disa udhëzime të përgjithshme që mbulojnë shumë aspekte, por që gjithsesi ofrojnë udhëzime apo sugjerime për planifikimin e bashkive të zonave bregdetare shqiptare.

Për zonat e bashkisë së Durrësit plani tregon strategjitë për menaxhim më të mirë të burimeve lokale dhe zhvillimin cilësor të turizmit. Brenda nëndarjes në zona më gjithë bregdetin, zona e Durrësit ndodhet në një pikë vendimtare që i përket rajonit ekonomik Tiranë-Durrës, për të cilën ka një tjetër ndër-sektorial, dhe që është tejet e urbanizuar, ndryshe nga shumica e bregdetit.

Duke iu referuar tabelave që shoqërojnë raportin e projektit, plani duket se ndikon në bashkinë e Durrësit si më poshtë:

- duke sugjeruar zgjerimin urban dhe reduktimin e shtrirjes urbane nëpërmjet konsolidimit të pëlhurës urbane ekzistuese - kjo do të jetë e dobishme për aktivitete bujqësore në rajon, siç thuhet në Planin Kombëtar;
- duke propozuar ndërtimin e një rruge bregdetare, paralel me bregdetin shqiptar nga veriu në jug;
- duke propozuar përforcimin e infrastrukturës dhe rrjetit hekurudhor;
- duke forcuar sektorin e peshkimit në shtrirjen bregdetare Durrës-Velipojë;

- duke reduktuar ndotjen e ujit përmes kontrollit të shkarkimit të ujërave të zeza në det;
- duke sugjeruar ndërtimin e porteve turistike.

2.4.3 Plani i Integruar Ndersektorial Durana

Plani sektorial për rajonin Tiranë-Durrës (Durana) synon të krijojë kushte optimale për aktivitetin ekonomik në zonën mes qyteteve të Tiranës dhe Durrësit; të përmirësojë cilësinë e jetës së banorëve të një nga rajoneve më të populluara të vendit; të mbrojë burimet natyrore ekzistuese, pavarësisht nga abuzimet e viteve të fundit; të përmirësojë infrastrukturën dhe nivelin e përgjithshëm të aksesit në zonë. Bashkitë e Durrësit, Shijakut dhe Vorës janë ndikuar fuqimisht nga kërkesat dhe udhëzimet e përfshira në planin si më poshtë:

- Toka është përshkruar përgjithësisht si një strukturë policentrike urbane, me hierarki të qartë nga një qendër metropolitane (Tirana), qendra kryesore (të tilla si Durrësi), qendra të mesme (si Shijaku, Vora) dhe qendrat lokale (si Sukthi). Prirjet e ndryshme dhe plotësuese të këtyre qendrave janë: turizmi, veprimtaritë portuale, logjistika, prirja industriale dhe socio-kulturore për qytetin e Durrësit; logjistika dhe strehimi alternativë ekonomik për Vorën; bujqësia dhe strehimi ekonomik për Sukthin dhe Shijakun.
- Sa i përket zhvillimit ekonomik të zonës, plani sugjeron përmirësimin e veprimtarive portuale në Durrës dhe Porto Romano; zhvillimin e një qendre logjistike dhe një parku energjetik Spitalë; përqendrimi i shërbimeve dhe aktiviteteve prodhuese në segmentin Durrës - Porto Romanos dhe përgjatë SH2 jashtë Durrësit; forcimin e aktiviteteve bujqësore në zonat rurale; zhvillimin e një rrethi të tekstit në Xhafzotaj dhe logjistike shpërndarës në Rrashbull dhe Vore; zhvillimin e një qendre të re ekspozitash (Expo) në Prezë së bashku me tregjet e disa fermerëve, për shembull në Vorë dhe Sukth.
- Sa i përket infrastrukturës, plani sugjeron përmirësimin e nivelit të aksesit në nivel rajonal. Përveç forcimit të aktiviteteve portuale në portin e Durrësit dhe Porto Romano, plani tregon mundësinë e dy porteve të reja turistike që do të ndërtohen përgjatë bregdetit, një në zonën urbane të Durrësit dhe një në sektorin verior bregdetar; përmirësimin dhe rikualifikimin e linjës hekurudhore me një rrugë të re në aeroportin e Tiranës; shpërndarjen e qendrave të ndryshme multimodale (me ato kryesore në Durrës dhe Vorë dhe të tjera të mesme), një aks të ri të autostradës që shtrihet drejt jugut të rrugës ekzistuese E762e kalon nëpër rajonin e Bërxullës.
- Sa i përket turizmit, rajoni siguron përfitimet duke qenë një nga pjesët më të arritshme të vendit. Aktivitetet turistike do të jenë të lidhura me promovimin e shërbimeve turistike (mjekësore, palestër, konferenca, etj); promovimin e turizmit qytetas në Ishëm dhe Lalz; krijimin e turneve kulturore dhe agro-turizmit, duke përfshirë shëtitje në këmbë dhe *mountain bike*; duke krijuar një sektor kulturor të bazuar në një strategji që nxit potencialin territorial të zonës, si deti, kodrat, vendet arkeologjike, etj.
- Sa i përket sektorit bujqësor, plani tregon rëndësinë e zhvillimit të hapësirave të përshtatshme për mbledhjen, shpërndarjen, përpunimin dhe shitjen e prodhimeve bujqësore. Ky koncept ka për qëllim prodhimin e një zinxhiri ushqimor nga prodhimi tek shpërndarja. Plani gjithashtu sugjeron forcimin e prodhimit bujqësor nëpërmjet politikave të dizenuara për të reduktuar fragmentimin e tokës bujqësore, përmirësimin e infrastrukturës së ujitjes, duke promovuar konkurrencën e bujqësisë lokale.
- Sa i përket mjedisit, zona karakterizohet nga lugina e lumit Erzen. Niveli i ndotjes dhe gjendja e përgjithshme mjedisore e lumenjve kërkon veprim të menjëhershëm. Plani thekson rëndësinë e një

furnizimi të mirë rajonal me ujë, trajtimin e ujërave të zeza, menaxhimin e mbeturinave të ngurta dhe ndërtimin e një strategjie për menaxhimin e përmytjeve. Në një shkallë rajonale, plani gjithashtu tregon idenë e ruajtjes së peizazhit kodrinor aktual dhe përforcimin e tij nëpërmjet zgjerimit të brezit të gjelbër të Tiranës deri në Kepin e Rodonit, në territorin e bashkisë së Durrësit.

2.4.4 Planet strategjike

Bashkitë e Durrësit dhe Shijakut kanë zhvilluar kohët e fundit një plan strategjik 2015-2030. Në nivelin e njësisë të qeverisjes vendore, strategjia territoriale është mjeti më i lartë i planifikimit territorial. Ajo përmban vizionin, prioritetet, objektivat, metodat dhe rezultatet e pritshme të zhvillimit social dhe ekonomik të bashkisë të mbi 15 viteve të ardhshme. Këto plane duhet të vendosen në bazë të prioriteteve të përcaktuara në Planin të Përgjithshëm Kombëtar, në planet ndër-sektoriale për bregdetin e Shqipërisë dhe të rajonit Tiranë-Durrës dhe direktivave të tjera kombëtare. Me këto plane strategjike, qëllimi i bashkive është të zhvillojë një vizion për zhvillimin e qyteteve të tyre për 2030 dhe të udhëheqë ndërtimin e zhvillimit ekonomik dhe social të bazuar në potencialin e zonës dhe burimet ekonomike, mjedisore dhe sociale. Duke pasur parasysh rëndësinë e këtyre planeve për zhvillimin e planit të përgjithshëm vendor, tabela e mëposhtme jep një përmbledhje të shkurtër të objektivave të identifikuar.

Strategjia Territoriale Bashkia Durrës 2015-2030

Për sa i përket pesë sistemeve territoriale, këshillat e planit janë si më poshtë:

- Sistemi Urban: Në njëzet vitet e fundit, sistemi urban i bashkisë së Durrësit ka pësuar transformim të thellë që ka çuar në ndryshime të thella në dendësinë e qytetit, në hapësirën dhe në kontekstin social. Zona bregdetare është e kërcënuar nga rrëshqitjet e tokës dhe nuk është e pajisur në mënyrë të mjaftueshme me infrastrukturë. Për më tepër, trashëgimia historike e qytetit është dëmtuar seriozisht nga aktivitetet e ndërtimit.
- Sistemi Natyror: korridoret natyrore janë ndikuar shumë nga prania e gjerë e zonave urbane. Plani sugjeron mbrojtjen e zonës së Kallmit, promovimin e formave me ndikim të ulët të turizmit dhe rizbulimin e *brendatokës* si një destinacion të mundshëm turistik.
- Sistemi Bujqësor: Pavarësisht këtij potenciali, bujqësia dhe peshkimi përbëjnë vetëm 1.3% të aktiviteve ekonomike në Durrës. Në lidhje me sistemin natyror, plani sugjeron rivendosjen e sistemit të ujitjes dhe kullimit, i cili ka qenë i dëmtuar rëndë, dhe zhvillimin e tregjeve të reja lokale.
- Sistemi Ujor: Megjithë bollëkun e ujit në Durrës - deti shërben si një korridor për lidhje ndërkombëtare - shumë çështje të rëndësishme që lidhen me praninë e këtyre burimeve duhet të merren parasysh: përmirësimi i luginës së Erzenit, prania e akuifereve të rëndësishme që furnizojnë qytetin me një linjë të re të ujit të pijshëm dhe kanalizimeve.
- Sistemi Infrastrukturor: Kushtet rrugore të Durrësit janë të mira. Deponitë e Porto Romanos, për arsye mjedisore, duhet të ishin mbyllur në vitin 2015.

Plani gjithashtu propozon një numër të objektivave strategjike:

- Bërja e qytetit një platformë për këmbim dhe qendër logjistike për rajonin e Ballkanit dhe të Evropës Juglindore;
- Bërja e Durrësit tërheqës për investitorët e huaj dhe vendas dhe një motor për ekonominë shqiptare;

- Përmirësimi i cilësisë së jetës së qytetarëve të Durrësit (me sektorët kyç të tilla si sektori administrativ, zhvillimi i bujqësisë dhe shpërndarja e produkteve, turizmit, transportit publik dhe lëvizshmërisë së ngadalshme, infrastrukturës).

Strategjia Territoriale Bashkia Shijak 2015-2030

Për sa i përket pesë sistemeve territoriale, këshillat e planit janë si më poshtë:

- Sistemi Urban: Plani thekson pozitën gjeografike strategjike të Shijakut;
- Sistemi Natyror: Lumenjtë janë duke u bërë gjithnjë e më shumë një kërcënim për të cilat duhet të merret veprim;
- Sistemi Bujqësor: Uji i pranishëm në Xhafzotaj mund të përdoret për ujitje; infrastruktura e ujitjes duhet të përmirësohet.
- Sistemi Ujor: Cilësia e ujit të lumit Erzen është e dobët. Ka peshk në pellg. Cilësi e mirë e ujërave nëntokësore.
- Sistemi Infrastrukturor: Ka lidhje të paligjshme në furnizimin me ujë; kanalizimet nuk janë përfunduar, deponimi i mbeturinave është vetëm 1 km larg qytetit; mbetjet hidhen në lumin Erzen; ka disa deponi ilegale.

Plani gjithashtu propozon një numër objektivash strategjike:

- Ruajtjen, mbrojtjen dhe përmirësimin e mjedisit natyror të komunës;
- Planifikimin, ndërtimin dhe rivendosjen e zonave të arritshme, me shërbime dhe objekte efikase;
- Vazhdimin e punës për të forcuar rolin e qytetit si një qendër e tregtisë dhe punësimit në zonën qendrore të Shqipërisë, në përputhje me politikat kombëtare të zhvillimit ekonomik;
- Përmirësimi i cilësisë së jetës për banorët me anë të ndërtimit të ndërtesave, rrugëve dhe hapësirave publike në tërë territorin me karakteristika të mira;
- Zhvillimi i një rrjeti të transportit efikas dhe efektiv dhe investime në përmirësimin për furnizimin me ujë të pijshëm dhe infrastrukturën e ujërave të zeza.
- Nxitja e një modeli të rritjes dhe përdorimit të tokës që nxit një zhvillim ligjor, efikas dhe të padëmshëm për mjedisin;
- Sigurimi që rritja në bashki gjatë periudhës së zbatimit të planit, qoftë e arrirë përmes aplikimit të praktikave efikase, metodave ekonomishtë dhe nga një pikëpamje mjedisore të arsyeshme dhe nëpërmjet përpjekjeve dhe angazhimit të banorëve, partnerëve lokalë dhe bashkëpunimit ndërmjet dhe autoritetet rajonale.

3. ASPEKTET METODOLOGJIKE

3.1 LEXIMI I TERRITORIT NËPËRMJET TREGUESVE

Njohuritë e studimit në komponentë të ndryshëm të mjedisit është bërë nëpërmjet treguesve. OECD, *Organisation for Economic Cooperation and Development* (Organizata për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim) (1993), me termin tregues identifikon "një instrument që mund të ofrojë informacion në formë të përmbledhur të një fenomeni më kompleks dhe në një kuptimin më të gjerë; një instrument në gjendje të bëjë një prirje të dukshme apo një fenomen që nuk është menjëherë i dukshëm."

European Environment Agency (Agjencia Evropiane e Mjedisit) (EEA, 2005) e përkufizon një tregues si "një masë, në përgjithësi sasiore që mund të përdoret për të ilustruar dhe komunikuar fenomene komplekse më thjesht, duke përfshirë tendencat dhe përparimin me kalimin e kohës". Një tregues ofron një pasqyrë të një fenomeni të madh apo vështirësisht të regjistrueshëm, me fjalë të tjera është një aspekt i matshëm i një projekti apo një mjedisi të dhënë apo të një kompanie, e cila mund të përdoret për të karakterizuar shtetin apo për të monitoruar ndryshimet.

Në një VSM, treguesit duhet të përdoren për të "matur dhe thjeshtuar informacionin në mënyrë që të lehtësojnë, si nga ana e vendimmarrësit ashtu edhe nga publiku, të kuptuarit e bashkëveprimit midis mjedisit dhe çështjeve kryesore të sektorit dhe të shpjegojë ndryshimet në kohë" një nga karakteristikat kryesore të treguesit, në fakt, është zvogëlimi i vëllimit dhe kompleksitetit të informacionit të kërkuar nga vendimmarrësit (Donnelly et al., 2007).

Në nivel ndërkombëtar, edhe pse është një listë e treguesve e përcaktuar nga BE-ja "*Towards Environmental Pressure Indicators for the UE*" – "TEPI" publikuar nga Eurostat), tani është kuptuar nevoja për t'u lënë komuniteteve të veçanta autonominë për të zgjedhur treguesit më të përshtatshëm për situatën lokale në mënyrë që të përfaqësojnë më mirë mjedisin e tyre të veçantë.

Në rastin e planifikimit ndër-bashkiak të pasurisë së territorit, duke pasur parasysh nivelin e natyrës strategjike të veprimeve që duhen konsideruar në vlerësime dhe, prandaj, vështirësia e përcaktimit të ndikimeve specifike dhe matje objektive, sigurisht treguesit duhet të kenë karakteristikën e të qenit të negociueshëm edhe përmes qasjeve përshkruese dhe cilësisë.

Për më tepër, prania e niveleve të planeve/adresave të nivelit të lartë, të ndërtuara në bazë të parimeve të qëndrueshmërisë, duhet të bëjnë të mundur vlerësime bazuar në nivelin e arritjes së objektivave të përcaktuara nga këto instrumente (ose të paktën në nivelin e koherencës/afërsisë).

Duke marrë parasysh këto konsiderata, pavarësisht mundësisë për të përsosur zgjedhjet, besohet të jetë në gjendje për të analizuar mundësitë e planit të parashikuara në Planin Territorial Lokal të Durrësit, Shjiakut dhe Vorës, duke kontrolluar e "performances" e skenarëve në lidhje me treguesit e deduktueshëm si nga sistemi i objektivave të planifikimit të nivelit të lartë, ashtu edhe nga praktikat më të mira të zbatuara në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar.

Prandaj, për identifikimin e treguesve, duke marrë parasysh nivelin e përcaktimit të planit dhe llojin e informatave në dispozicion, besohet se mund t'i referohemi te klasifikimi në vijim:

- treguesit e planit:
  - o treguesit/synimet e qëndrueshmërisë;
- treguesit territorial:
  - o mjedisor;
  - o ekonomik;
  - o social.

3.1.1 Treguesit e planit për verifikimin e koherencës së planit

Sa për grupin e parë të treguesve (treguesve të Planit), në thelb bëhet fjalë për tregues të performancës që duhet të *masin* koherencën me objektivat e qëndrueshmërisë mjedisore. Për këtë të fundit do t'u referohen në mënyrë të veçantë të treguesve/objektivave të përcaktuara në Manualin e DG XI të Komunitetit Evropian, të zhvilluara për Vlerësimin Strategjik Mjedisor të Planeve të Zhvillimit Rajonal dhe Programeve të Fondeve Strukturore të Bashkimit Evropian¹.

Përputhshmëria më e madhe ose më e vogël e planit me këto kritere (ose të paktën me ato të zgjedhura si në harmoni me shkallën dhe llojin e veprimeve për t'u vlerësuar) është padyshim një përfaqësim i mirë i qëndrueshmërisë më të madhe apo më të vogël të tij.

3.1.2 Modeli PPGNP për treguesit territorialë

Vlerësimi Strategjik Mjedisor ndihmon për të identifikuar, së bashku me projektuesin e planit, zgjidhjen optimale për të përmbushur nevojat urbane dhe kërkesat mjedisore, duke vlerësuar pasojat në mjedis, duke shmangur ndikime të rëndësishme dhe duke i kufizuar me masat e duhura të zbutjes dhe/ose kompensimit. Kështu që ky nuk është një Vlerësim i Ndikimit në Mjedis (VNM), por më tepër një vlerësim gjatë ndërtimit, e përdorur në formë strategjike, me qëllim identifikimin e zgjidhjes më të mirë të mundshme dhe të qëndrueshme, mbi të cilën do të bazohen planet e detajuara në vijim dhe projektet.

Për të përcaktuar më mirë dhe thjesht sistemin kompleks territorial, vazhdohet me anë të metodave të llogaritjes të bazuara në tregues. Përvojat e shumta, me kalimin e kohës, kanë lejuar identifikimin e treguesve kryesorë që lejonë përshkrimin më së miri të mjedisit, megjithatë, nga koha në kohë zbatohen me tregues shtesë karakteristik të vendit.

Në rastin në fjalë, do të përdoren tregues të njohur në nivel ndërkombëtar, sipas modelit PPGNP: forca Përcaktuese të përkufizuara Presionet, që e ndryshojnë Gjendjen e mjedisit, duke gjeneruar Ndikime të cilat kërkojnë Përgjigje të dizajnuara për të:

1. rregulluar forcat;
2. reduktuar presionet;
3. përmirësuar gjendjen e mjedisit;
4. eliminuar, zbutur ose kompensuar ndikimet.

Për modelin PPGNP vlejné përkufizimet e mëposhtme:

- Përcaktorët (P): veprimet pasuese të nevojave natyrore, sociale dhe ekonomike. Ata janë stili i jetesës, proceset ekonomike, nga të cilët rrjedhin presionet në mjedis;
- Presionet (P): efektet e forcave përcaktuese, d.m.th. aktivitetet dhe sjelljet e njeriut në mjedis;
- Gjendja (G): cilësia dhe karakteristikat e mjedisit dhe burimeve, vlera që mund të ndryshohet nga presioni;
- Ndikimet (N): ndryshime të rëndësishme në gjendjen e mjedisit dhe të burimeve natyrore, ndryshimet e ekosistemit, shëndetit të njeriut;
- Përgjigjet (P): masat e zbatuara për të përballuar ndikimet drejtuar një ose më shumë përbërësi të PPGNP.

---

¹ vd. "Manuali për vlerësimin mjedisor të Planeve të Zhvillimit Rajonal dhe të Programeve të Fondeve strukturore të Bashkimit Evropian" nga Komisioni Evropian, DP XI - Mjedisi, siguria bërthamore dhe mbrojtja civile (Gusht 1998)

3.1.3 Vështirësi të hasura gjatë përgatitjes së raportit mjedisor

Procesi i vlerësimit ka vënë në dukje, që nga analizat e para, disa vështirësi, të përfaqësuara kryesisht nga mungesa e të dhënave mjedisore të sakta dhe të përditësuara, kryesisht për shkak të një rrjeti të zbulimit dhe monitorimit ende në proces strukturimi dhe për shkak të sistemeve të shpërndarjes të të dhënave ende të pazhvilluar plotësisht.

3.2 VLERËSIMI I ALTERNATIVAVE TË PLANIT

Vlerësimi i skenarëve të mundshëm është një çështje kyçe në vlerësimin mjedisor të planeve dhe programeve.

Me skenar nënkuptohet:

- "[...] një përshkrim i një grupi të mundshëm ngjarjesh, të cilat mund të ndodhin në mënyrë të arsyeshme. Qëllimi kryesor i zhvillimit të skenarëve është të stimulojë të menduarit në lidhje me ngjarje të mundshme (ndodhi), postulate (supozimet) në lidhje me këto ngjarje, mundësitë dhe rreziqet e mundshme dhe në lidhje me kryerjen e veprimit "(Karke et al 1998.);
- "[...] një vizion, në thelb, koherent me atë që mund të jetë e ardhmja - jo një parashikim, por një rezultat i mundshëm në të ardhmen" (Porter, 1985);
- "[...] një instrument për të renditur perceptime të caktuara për mjedise të ardhshme alternative, në të cilët disa vendime mund të vihen në zbatim" (Schwartz, 1996);
- "[...] një grup përfundimesh të arsyeshme dhe bindëse në të ardhmen, por të ndryshëm në thelb" (Van der Heijden, 1996);
- "[...] hamendësime rreth asaj çfarë mund të ndodhë në të ardhmen" (Cornish, 2004).
- "Një përshkrim i mundshëm dhe shpesh herë i thjeshtuar për se si mund të zhvillohet e ardhmja, bazuar në një grup parashikimesh të besueshme rreth forcave lëvizëse dhe marrëdhënieve zinxhir. Skenarët mund të jenë rrjedhime nga parashikimet, por shpesh janë të bazuara në informata shtesë nga burime të tjera, ndonjëherë të kombinuara me një narrativë. "

Në planifikim dhe programim, koncepti i të ardhmes si pritshmëri e realizimit të një ideje apo një sërë veprimesh dhe masash apo edhe një veprë, është implicit. Në mënyrë të ngjashme, vlerësimi i efekteve mjedisore që këto instrumente përcaktojnë në një dimension hapësinor dhe kohor të mëvonshëm dhe si pasojë e zbatimit të tyre, bazohet në vlerësimin e të ardhmeve të mundshme të projektuara nga vetë instrumentet. Një nga angazhimet kryesore të vlerësimit mjedisor, për këtë arsye, është pikërisht eksplorimi i të ardhmeve alternative që mund të dalin si rezultat i zbatimit të një plani për të siguruar informacion të dobishëm për planifikuesit dhe vendimmarrësit (Duinker dhe Greig, 2007).

Skenari duhet të kuptohet si një parashikim i një situatë të caktuar, i përshkruar nga një sërë faktorësh të identifikueshëm në të tashmen tek të cilët provohet një projektion në të ardhmen, duke zgjedhur disa rezultate bindëse nga mundësitë e pafundme.

Qëllimi i një skenari në planifikimin territorial nuk është parashikimi i të ardhmes, por nxitja e një reflektimi mbi efektet e mundshme të ndryshimeve që mund të ndodhin:

- në një kontekst të veçantë ekonomik dhe social;
- në një kontekst afatgjatë ose afatmesëm;

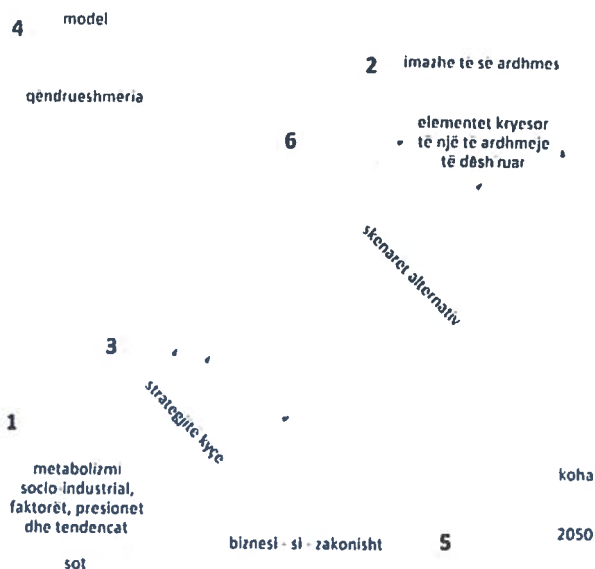
- në lidhje me një territor dhe një mjedis të cilit i dihen kushtet kryesore aktuale.

Agjencia Evropiane e Mjedisit ka deklaruar në këtë mënyrë qëllimin e analizës në bazë të skenarëve: "Skenaret mjedisore, parashikimet dhe llojet e tjera të studimeve na ndihmojnë për të adresuar boshllëqet dhe paqartësitë e zhvillimeve të ardhshme dhe për të formuluar politika bindëse që do i rezistojnë testit të kohës "(EEA, 2009).

Të mendosh për të ardhmen do të thotë të mendosh përsa i përket skenarëve të ndryshëm, të dëshirueshëm ose jo dhe në këto kushte VSM ka rolin e mbështetjes/bashkëpunimit në procesin e planifikimit, që nga hapat e parë të formulimit të një plani. Qëllimi i dytë është që të bëjë të qartë procesin e integritit të çështjeve mjedisore në plan, siç përcaktohet në Strategjinë e Goteborgut (2001), që parashikon integrimin e dimensionit social të zhvillimit, i përcaktuar në Strategjinë e Lisbonës, me aspektet e qëndrueshmërisë mjedisore .

Vlerësimi i skenarëve është shumë i dobishëm për identifikimin e treguesve kryesorë që kushtëzojnë agjentët transformues të mjedisit, rrjedhimisht evoluimin e vetë mjedisit, dhe për të patur një referencë për vlerësimin e ndryshimeve që ndodhin në fazën e monitorimit të planit në zbatim.

"Arsyetimi mbi skenarë" nuk i përket vetëm fazës së ndërtimit të strukturës së planit, por është gjithashtu shumë i dobishëm në ndërtimin e dokumenteve përshkruese të planit (linjat e veprimit, masat, rregullat e zbatimit ...) që sheh në anën e vlerësimit mjedisor qartësimin e alternativave dhe vlerësimin e qëndrueshmërisë të tyre. Skenarët e prodhuar gjatë ndërtimit të planit do të jenë instrumente shumë të dobishme për monitorimin e zbatimit të vetë planit, nëpërmjet të cilive do të mund të evidentohen devijimet nga pritshmëritë fillestare.

- 1) Cili është problemi?
- 2) Ku duhet të shkojmë?
- 3) Si të shkojmë deri atje?
- 4) Si ta masim dhe modelojmë këtë?
- 5) Çfarë mund të ndodhë në kushtet e biznesit-si-zakonisht?
- 6) Cilët skenarë alternativ janë të mundshëm?

Direktiva Evropiane e VSM-së nuk i referohet drejtpërdrejt skenarëve, por alternativave. Skenari është një mjet që shqyrton kontekstin në të cilin vepron planin, identifikon linjat kryesore të ndryshimit me kalimin e kohës dhe ndihmon planifikuesit dhe vendimmarrësit në formulimin e objektivave që duhen ndjekur: prandaj analiza e skenarëve bën pjesë në fazën e përkufizimit të objektivave. Programet ose planet alternative janë "të përbërë nga grupe të ndryshme të veprimeve, masave rregullatore, etj ..." (Enplan, 2004) që duhet të arrijnë objektivat e planifikuara të përcaktuara pikërisht nga analiza e skenarit (skenaret e përmendur më sipër); për këtë arsye, ata bëjnë pjesë në fazën e përzgjedhjes dhe vlerësimit të linjave të veprimit të planit, zgjedhjes së veprimeve, masave dhe normave të planit. Në këtë kontekst, ai që gjithmonë duhet të merret parasysh është opsioni zero, në të cilin nuk ka veprime, masa dhe rregulla të përcaktuara të planit, pra në thelb është një "jo-alternativë", që e mban të pandryshuar *status quo*-në duke përshkruar prirjet e së ardhmes në mungesë të ndërhyrjeve dhe ndryshimeve sistematike.

Çdo alternativë është e përbërë nga tërësia e veprimeve dhe parametrave kryesore që karakterizojnë një proces të zbatimit të objektivave specifike të planit. Qëllimi është identifikimi i veprimeve më të përshtatshme për arritjen e objektivave të planifikuara. Ndërtimi i alternativave duhet të marrë parasysh një përzgjedhje paraprake të disa veprimeve, efektet e të cilëve nuk duhet të krijojnë kushtëzime reciproke negative, duke garantuar kështu një qëndrueshmëri të brendshme për linjën e veprimit. Vlerësimi i alternativave përfshin një analizë SWOT të ndikimeve, që nxjerr në pah pikat e forta, dobësitë, rreziqet e brendshme dhe të jashtme dhe mundësitë për secilën alternativë.

Kjo thekson se sa e rëndësishme është që skenarët dhe alternativat të kenë të njëjtin horizont kohor. Në fakt, një plan duhet zbatuar dhe mishëruar në një kontekst që vendoset brenda kufijve të caktuar nga vetë skenari; në qoftë se kjo nuk ndodh, duhet të bëhen korrigjime ose një rishikim i planit. Në këtë kontekst bëhet i domosdoshëm verifikimi i zbatimit të planit nëpërmjet monitorimit. Monitorimi është në fakt mënyra e përcaktuar nga legjislacioni për të lejuar vendimmarrësit të ndërhyjnë, kur një mjet i planifikimit nuk arrin të jetë efektiv. Edhe në këtë fazë të veçantë të procesit të VSM-së, analiza e skenarit është një mjet i vlefshëm për të kontrolluar devijimet në kohë në lidhje me skenarin e planit dhe për të vlerësuar gjendjen e marrëdhënieve ndërmjet objektivave, presioneve dhe gjendjen e burimeve.

3.3 ALTERNATIVAT

Alternativa 0 - Tendencat aktuale të pandryshuara: I korrespondon skenarit në të cilin nuk realizohet asnjë ndërhyrje strategjike për të përmirësuar gjendjen e mjedisit apo situatën që do të ndodhë në bashkinë e Vorës nëse tendencat aktuale të rritjes dhe zhvillimit nuk pësojnë ndryshime. Parashikimet për rritjen e popullsisë tregojnë një rritje të popullsisë prej rreth 22% deri në 2031. Ky ndryshim, detyrimisht, do të sjellë një kërkesë në rritje për strehim dhe shërbime të reja për popullatën, faktorë të cilët ka të ngjarë të rezultojnë në një rritje në konsumin e tokës, në dëm të hapësirave bujqësore dhe të gjelbra. Kjo është alternativa më pak e dëshirueshme, pasi ky zhvillim nuk parashikon rimëkëmbjen e zonave të braktisura dhe bonifikimin e zonave të ndotura, të cilat në rast neglizhimi do të mbeteshin elemente të degradimit në brendësi të bashkisë së Vorës. Në vend që të plotësohen mangësitë në qendrat urbane, me rritjen e densitetit dhe kompaktësimin e qendrave, do të shkohet drejt një konfigurimi të qytetit gjithnjë e më të dendur, të karakterizuar nga një shpërndarje e çrregullt urbane.

Veçanërisht në qoftë se shikohet konfigurimi aktual i qytetit të Vorës, lehtësisht perceptohet tendenca për zhvillimin e ardhshëm: ai është konfiguruar si një qytet linear që shtrihet përgjatë autostradës dhe hekurudhës që lidh Durrësin me Tiranën dhe, si rrjedhojë, tkurret. Rritja ekonomike e pritshme për dekadat e ardhshme do të forcojë edhe më tej lidhjet dhe bashkëpunimin mes kryeqytetit të Tiranës dhe Durrësit, portit kryesor të vendit, kështu që qyteti me siguri do të rrisë shtrirjen e tij planimetrike, duke theksuar strukturën lineare dhe favorizuar afërsinë me rrugën. Megjithatë, mungesa e shërbimeve bazë për popullsinë dhe mungesa e atraksioneve lokale, do të bëjë që në 2031 popullsia të rezultojë e ulur me 6% në krahasim me sot. Do të jenë të tjera qendra, si Bërxullë dhe Prezë, që do të kenë një rol të rëndësishëm në rritjen e popullsisë, respektivisht me 59% dhe 13%, për shkak të afërsisë më të madhe për Aeroportin Ndërkombëtar të Tiranës.

Bërxulla do të jetë subjekt qendror me zgjerim të madh dhe kjo në mënyrë të pashmangshme çon në përdorimin e tokës që mund të përdorej për arsye bujqësore. Qyteti i vogël, i cili pozicionohet i kufizuar në perëndim me reliev malor, vetëm mund të zgjerohet në drejtim të lindjes, sikur të tërhiqej nga qendra katalitike e Tiranës, duke rritur edhe shtrirjen urbane, dhe duke kërkuar krijimin e një infrastrukture të re dhe rrjeteve elektrike/hidraulike me kosto të lartë shtesë për shoqërinë.

Efekte të lidhura ngushtë me zhvillimin e qytetit të tipit *difuz* janë:

- varësi e madhe nga transporti privat për shkak të rritjes së distancës nga shërbimet dhe nga vendi i punës, i cili nuk e ka parë në mënyrë adekuate paralele zgjerimin e rrjetit të transportit dhe ndërtimin e infrastrukturës së re për mjetet alternative të transportit, të tilla si korsitë për biçikletat, trotualet dhe kalimet për këmbësorët;

- rritja e trafikut të mjeteve dhe, rrjedhimisht, përkeqësimi i cilësisë së ajrit.

Aktualisht, çështja e mbetjeve është një ndër problemet më të mëdha të të gjithë kombit: deponimet e bashkisë Vorë nuk përputhen me standardet evropiane dhe kontribuojnë në masë të madhe në ndotjen e mjedisit dhe matricës së ajrit, ujit dhe tokës. Rrjeti i grumbullimit të mbeturinave rezulton tërësisht i pamjaftueshëm, aq shumë sa mbeturinat mbeten të pa kontrolluara ose hidhen në rrjedhat e ujit, dhe ende nuk është implementuar grumbullimi i diferencuar i tyre. Rritja e dendësisë së popullsisë do të rezultojë në rritjen e prodhimit të mbeturinave, dhe në mungesë të masave për të përmirësuar menaxhimin e tyre, ndotja e mjedisit është e destinuar të rritet në mënyrë të konsiderueshme: do të krijohen deponimet e reja të paligjshme në zonat marginale rurale të qendrave të banuara dhe ato ekzistuese do të rriten. Mungesa e një programi për kanalizimin dhe sigurimin e emetimeve të dëmshme përbën një rrezik serioz për shëndetin e njeriut.

Një problem i madh sanitar do të vijë nga rrjeti i kanalizimeve, që do të jetë, ashtu siç është aktualisht, i pamjaftueshëm për numrin në rritje të vazhdueshme të banorëve. Nëse nuk do të mirëmbahet me kalimin e kohës, nuk do të rregullohen rrjetet e vjetëruara dhe të dëmtuara dhe nuk do të realizohen implementimet e nevojshme për të menaxhuar rritjen e fluksit të ujërave të zeza urbane, do të vërehet një përkeqësim i mëtejshëm i cilësisë së ujit dhe tokës.

Rritja ekonomike do të vijë si pasojë e industrisë: hapja e impianteve të reja të prodhimit do të ketë ndikim të rëndësishëm në mjedis, nëse nuk merren masat e duhura të kontrollit dhe reduktimit të emetimeve të dëmshme në atmosferë, e cila aktualisht nuk është në përputhje me standardet evropiane. Për më tepër, shpërndarja e qendrave prodhuese pikërisht përgjatë rrugës, ku edhe lindin qendrat kryesore të banuara për shkak të lehtësisë që vjen si pasojë e afërsisë me rrjetin e transportit, do të rezultojë në një përkeqësim drastik të cilësisë së ajrit në zonat përreth aksit rrugor.

Alternativa 1- Zgjidhja e planit: Skenari i planit është ai që rezulton më i qëndrueshmi nga një pikëpamja mjedisore. Një sërë masash strategjike, që do të zbatohen në afat të shkurtër, të mesëm dhe të gjatë, në varësi të prioritetëve, do të mundësojnë një ndryshim të tendencave aktuale të shfrytëzimit të pakontrolluar të resurseve natyrore.

Logjika e zhvillimit të qëndrueshëm është baza e të gjitha zgjidhjeve për përmirësimin e menaxhimit të tokës, veçanërisht në lidhje me:

- zhvillimin urban;
- impiantin infrastrukturual;
- menaxhimin e mbeturinave dhe rrjeteve të kanalizimeve;
- mbrojtjen e zonave bregdetare dhe habitateve natyrore (biodiversitetit);
- menaxhimin e rrjedhave ujore dhe baseneve ujore sipërfaqësore.

Pjesa më e madhe e ndërhyrjeve do të jenë për zbutjen e ndotjes së mjedisit, pa kompromentuar zhvillimin ekonomik, në mënyrë që të jenë në raport me standardet evropiane. Objektivi kryesor është një mjedis ku qytetarët mund të jetojnë shëndetshëm, pëëqyeshëm dhe në vigjilencë nga kënvështrimi i shërbimeve që u ofrohen. Kjo është për të mirën e turizmit lokal, i cili do të mbështetet nga strukturat e duhura dhe do të gjejë stimuj të rinj.

Qyteti i Vorës, Bërxulla dhe Preza do të jenë ata që do të zhvillohen më shumë. Për sa i përket Vorës, që tregon për një tendencë në ulje të popullsisë si pasojë e mungesës së atraksioneve lokale, është parashikuar një ndërhyrje e rëndësishme e rigjenerimit urban: realizimi i një *by-pass* (anashkalim) të autostradës, në mënyrë që qendra të lirohet nga trafiku dhe mund të arrihet realizimi i një hapësire për kohën e lirë. Kështu do të kthehet në një qytet më të shëndetshëm dhe të jetueshëm, me më pak ndotje akustike dhe të ajrit, dhe më të pëlqyeshëm për ata që jetojnë atje tashmë, ose për ata që do të shkojnë të jetojnë atje. Sigurisht vendndodhja strategjike e vendit, në mes të dy qendrave më të mëdha të rajonit (Durrës dhe Tiranë) e bën atë potencialisht një pikë tërheqëse, si nga ana e jetesës ashtu dhe nga ajo e investimeve në aktivitetet ekonomike. Ndërtimi i një spitali për t'i shërbyer bashkisë së Vorës dhe qendrave fqinje, vendosur në skaj të qytetit, në drejtim të Tiranës, me siguri do të jetë një element shtesë i rigjallërimit të qytetit, i cili do të sigurojë më shumë vende të reja pune.

Strategjia themelore për të menaxhuar rritjen e pritshme të popullsisë në zonat urbane, tashmë të karakterizuara nga "shtrirja urbane", është për të "mbushur" hapësirat boshe urbane, duke fituar hapësira të braktisuar dhe të degraduara: në vend që të zgjerohet qyteti në *brendatokë*, duke favorizuar "sprawl" (shtrirjen) urbane dhe lindjen e periferive të reja, plani parashih pothuajse të pandryshuar zgjerimin e tanishëm të qytetit por parashikon një rritje të dendësisë së tij. Përdorimi i tokës është në fakt një parametër shumë i rëndësishëm për të gjykuar qëndrueshmërinë e një plani, duke qenë në përpjesëtim të drejtë me këtë të fundit. Është sigurisht më i preferueshëm, edhe pse ekonomikisht më pak leverdisshëm, restaurimi i zonave të braktisura, se sa sakrificimi i hapësirave të reja të pandërtuara, që do të pengonte bujqësinë. Në këtë mënyrë, zhvillimi i ndërtesave do të jetë shumë më i kontrolluar, nuk do të krijojë periferi të reja për t'u lidhur me qendrën me infrastruktura të shtrenjta dhe të kota. Furnizimi me shërbime të tilla si ujë, kanalizime dhe energji elektrike në zonat me popullsi të dendur në fakt është shumë më pak e shtrenjtë dhe më e qëndrueshme se në krahasim me zonat më pak të populluara. Duhet gjithashtu të konsiderohet se edhe rritja e sipërfaqeve të zëna nga infrastrukturat zvogëlon sasinë e tokës së depërtueshme, dhe rrjedhimisht marrjen e ujit nga akuiferët.

Paralelisht me rritjen e qytetit të Vorës nëpërmjet ndërtimeve të reja dhe restaurimit të ndërtesave/lagjeve, infrastruktura të tilla si kanalizimet dhe rrjetet e furnizimit me ujë duhet të përshtaten dhe implementohen për të shërbyer në mënyrë të përshtatshme në qytet dhe t'i bëjnë ballë rritjes së popullsisë. I njëjti kriter gjithashtu do të zbatohet në qendrat e tjera më të vogla. Në mënyrë të veçantë do të jetë shumë i rëndësishëm trajtimi i ujërave të zeza urbane para derdhjes në rrjedhat e ujit; për këtë qëllim do të ndërtohet një fabrikë e re të trajtimit (WWTP) e cila do të furnizojë rrjetin e kanalizimeve kryesore të Vorës. Në qendrat e banuara më të vogla do të bëhen mini rrjete të kanalizimeve dhe në zonat më të izoluar do të mbetet, në pjesën më të madhe, sistemi ekzistues i gropave septike, me futjen e teknikave moderne të ujitjes nëntokësore.

Në sajë të masave për të mbështetur bujqësinë dhe zhvillimin e zonave rurale, nuk do të shkohet drejt një shpopullimi të fshatrave, që në të vërtetë do të shohin shfaqjen e tregjeve lokale dhe shërbimeve të reja. Sigurisht, industria do të mbetet një sektor kryesor për ekonominë e Vorës, por edhe bujqësia do të luaj një rol vendimtar, duke ofruar vende të reja pune. Për këtë qëllim do të restaurohen tarracat e lashta në malet e bashkisë së Vorës: të braktisura për dekada të tëra, ato do të kthehen për të qenë produktive, për kultivimin e pemëve të ullirit dhe vreshtave. Falë kësaj ndërhyrje do të ketë një përfitim për sa i përket stabilitetit të shpateve vetë, të cilat janë sot shumë të ndjeshme ndaj erozionit. Problemi i erozionit të shpateve do të reduktohet në sajë të ripyllëzimit të zonave të shpyllëzuara, mbrojtja e shpateve nga rreziqet hidrogjeologjike dhe realizimi i pajisjeve të afta për të mbajtur sedimentet në rrjedhën e sipërme.

Menaxhimi i mbeturinave do t'u përgjigjet standardeve evropiane, me përfitime pasuese për shëndetin e njeriut: deponimet do të bonifikohen, një sistem efikas i grumbullimit të mbetjeve do të mundësojë trajtimin dhe detoksifikimin e mbeturinave të rrezikshme, si dhe rimëkëmbjen e pjesëve organike për t'u përdorur si pleh organik.

Në planin afatmesëm dhe afatgjatë do të kryhet pastrimi i lumenjve dhe rezervuarëve, kullimi i brigjeve, sistemimi i shtretërve dhe forcimi i argjinaturave.

Forcimi i rrjetit të transportit të rrugëve dhe hekurudhave do të nxisë si transferimin e mallrave ashtu edhe lëvizjen e banorëve brenda rajonit duke reduktuar trafikun. Në veçanti, autostrada Durrës-Tiranë do të jetë e pajisur me korsi të shpejtësisë së lartë dhe të ulët në hyrje dhe dalje, korsi emergjence dhe zona parkimi, duke e bërë atë shumë më të sigurt për ata që do të jenë duke e përshkuar. Linja hekurudhore, e cila aktualisht është vetëm një korsi, do të rritet në dy korsi dhe trenat do të modernizohen, duke reduktuar në mënyrë drastike kohën e udhëtimit.

Vihet re se pjesa më e madhe e ndërhyrjeve të planit, që do të çojnë në skenarin e planit të propozuar, kanë ndikim pozitiv dhe kanë për qëllim përmirësimin e gjendjes aktuale të mjedisit dhe zbutjen e shkaqeve kryesore të ndotjes. Për këtë arsye, skenari i planit është përzgjedhur nga skenarët e mundur si më i dëshirueshmi.

Alternative 2

Një skenar që mund të imagjinohet duke parë tendencat aktuale në rritje të ekonomisë së qytetit të Vorës është ai i një qyteti që rritet përgjatë aksit rrugor që lidh Durrësin dhe kryeqytetin. Do të ishte një zhvillim i çrregullt, me shfrytëzimin e hapësirave të lira ende në dispozicion, pra të tokës në përdorim bujqësor (p.sh. në pjesën e sheshtë të Domjes) dhe kodrave (p.sh. kodrat e fshatit Marqinet). Në këtë

konfigurim të ri, qyteti do të ishte në gjendje të absorbonte rritjen e pritshme të popullsisë së rajonit në vitet e ardhshme, rritje e lidhur me zhvendosjen e njerëzve që jetojnë në Tiranë që vendosin të lëvizin jashtë qytetit të madh, por që do të rezultonte në një përdorim të konsiderueshëm të tokës. Pasoja e urbanizimit kaq të përhapur janë humbja e produktivitetit të mundshëm territorial, rritja e rrezikut të paqëndrueshmërisë hidrogjeologjike, me probleme që lidhen me kullimin, falë abuzimeve që nuk marrin parasysh bujqësinë dhe një ndikim negativ vizual në nivel peizazhistik të pjesëve kodrinore.

Përveç kësaj, një tjetër element me ndikim të madh do të jetë autostrada që ndan qytetin në dy pjesë, rruga që është mënyra më e shpejtë e lidhjes mes Durrësit, portit më të madh të vendit, dhe kryeqytetit, Tiranës, dhe që do të vazhdojë të pësojë një rritje të fluksit të trafikut.

Dy polet katalizatorë të veprimtarive ekonomike do të jenë gjithnjë e më aktivë gjatë viteve që do të vijnë, duke pasur parasysh parashikimet e rritjes për Shqipërinë në të ardhmen e afërt dhe bashkëpunimin gjithnjë në rritje ndërmjet dy qendrave.

Sigurisht, skenari i një qyteti që rritet në anët e një autostrade, që është në të vërtetë një rrugë me dy korsi, dhe është e ndarë edhe në dy pjesë nga kjo infrastruktura, nuk është alternativë e mirë për të ardhmen. Së pari ne duhet të konsiderojmë që infrastruktura ekzistuese rrugore nuk është e mjaftueshme për të trajtuar flukset e mëdha të trafikut. Edhe në qoftë se do të ndërhyej duke fuqizuar rrjetin, trafiku dhe, si pasojë, ndotja e ajrit do të mbetet një problem i vështirë për t'u zgjidhur. Nëse do të implementohej linja hekurudhore, duke e bërë atë me të paktën dy korsi, me siguri do të vërehej një reduktim në trafikun automobilistik, edhe nëse automjetet do të vazhdojnë të mbeten metoda e preferuar e transportit për njerëzit të cilët do të duhet të udhëtojnë për distanca të mëdha për të arritur vendin e tyre të punës dhe në institucionet e shërbimeve kryesore të tilla si shkollat, spitalet dhe qendrat tregtare, e veçanërisht për ata njerëz që jetojnë në kodër, ose për ata njerëz të cilët, duke punuar në Tiranë, kanë zgjedhur të shpërngulen në Vorë.

Gjithashtu është e qartë se industria e transportit rrugor nuk mund të zëvendësohet në tërësi me tren, pasi deri më sot, kamioni është ende më i përshtatshëm nga pikëpamja ekonomike. Përveç kësaj, duke siguruar vijën hekurudhore me shpejtësi të lartë për mallrat/pasagjerët dhe duke synuar për një intermodalitet virtuoz mes trenit, që kryen transportin e mallrave për distanca të gjata, dhe kamionit që "ngarkohet" për distanca të shkurtra të shpërndarjes, trafiku do të reduktohet, por ende do të vazhdonte të mbushte rrugët, sidomos në hyrje të qytetit që është një prej nyjeve rrugore me kapacitet të pamjaftueshëm për të zgjidhur problemet në mënyrë të programuar.

Ndotja e prodhuar nga kamionët është shumë më e madhe se ajo e makinave dhe sidomos në krahasim me trenat, të cilët janë më ekologjik. Mjafton të themi se për çdo ton të mallrave për kilometër me një tren mallrash evropiane, në atmosferë çlirohen mesatarisht 29 gram CO₂, ndërsa për çdo kamion Euro 5, emetimet arrijnë në 81 gram, gati tri herë më shumë.

Duke pasur parasysh se në të kaluarën janë gjetur mbetje të metaleve të rënda mbi mesataren e "tolerueshme" në qumështin e nënave me fëmijë të sapolindur, të cilët jetojnë në vende të afërta me rrugët malore, ku kalimi i kamionëve është më i shpeshtë, kuptojtë se si ndotja e ajrit nga shkarkimet e kamionëve paraqet një problem serioz për shëndetin e njeriut. Gjithashtu duhet të konsiderohet se Tirëti e dëmtojnë sipërfaqen e asfaltit të rrugëve një mijë herë më shumë se një makinë, dukë bërë të nevojshme mirëmbajtje më të shpeshta të rrugëve, që rezulton në kosto të konsiderueshme për shoqërinë.

Nëse ky zhvillim, nga njëra anë paraqet përparësinë e sigurimit të zhvendosjeve të shpejta nga një qytet në tjetrin përgjatë arterieve rrugore kryesore dhe lejon përqëndrimin dhe zhvillimin e rrjeteve të reja të infrastrukturës në një zonë të vetme, duke ulur në masë të madhe koston e vendosjes dhe

menaxhimit, nga ana tjetër sjell konsum shtesë të tokës dhe rritjen e trafikut në pjesën e banuar të autostradës, kështu që është më pak e qëndrueshme se alternativa e planit. Për më tepër, përqendrimi i investimeve në aksin Tiranë-Durrës, pa inkurajuar lëvizjen tërthore dhe rrugët që lidhin qendrat e vogla me Vorën, gjithmonë do të sjellë izolim më të madh të fshatrave, që do të veçohen dhe do të vazhdojnë të mbeten të prapambetura.

Në fund të fundit, skenari me këtë lloj zhvillimi, i krahasueshëm me një zgjatim të qytetit të Tiranës, ofron pak përfitime dhe probleme të konsiderueshme: nga njëra anë zhvillimi i infrastrukturës do të lejojë udhëtim më të shpejtë dhe të sigurt, si dhe rritja e qytetit përgjatë rrugës do të nxisë qarkullimin e mallrave dhe njerëzve përgjatë boshtit lindje-perëndim, nga ana tjetër do të rrisë ndotjen e ajrit dhe konsumimin e tokës dhe nuk do të zgjidhen probleme të tjera mjedisore me të cilat ballafaqohet bashkia e Vorës.

3.4 ANALIZA SWOT

Nëpërmjet analizës SWOT mund të zbulohen pikat e forta dhe të dobëta të secilit skenar alternativ të zhvillimit në konsiderim, në mënyrë që të dalin ato aftësi favorizuese, ose të pengojnë ose vonojnë ndjekjen e objektivave të planit. Më konkretisht, në analizën SWOT veçohen faktorët endogjen dhe ekzogjen.

Faktorët endogjen janë të ndarë në pika të forta dhe pika të dobëta; faktorët ekzogjene në mundësitë dhe rreziqet. Ndër të parët konsiderohen të gjithë ata variabla që janë pjesë përbërëse e sistemit, mbi të cilët mund të ndërhyet për të ndjekur objektivat. Ndër të dytët, megjithatë, përfshihen variabla jashtë sistemit, por që mund ta kushtëzojnë si pozitivisht ashtu edhe negativisht. Në rastin e fundit nuk mund të ndërhyet direkt në dukuri, por është i nevojshëm krijimi i sistemeve të kontrollit për të ndjekur agjentët ekzogjene dhe analizuar evolucionin për të parandaluar ndodhitë negative dhe për të përfituar nga ato pozitive.

Efektiviteti i kësaj metode të hetimit varet, ç'është më e rëndësishmja, në aftësinë për të bërë një lexim të "kryqëzuar" të të gjithë faktorëve të identifikuar në momentin në të cilin përcaktohen politikat. Është e nevojshme, në fakt, mbështetja në pikat e forta dhe zbutja e difekteve për të maksimizuar mundësitë dhe minimizuar rreziqet.

Si vijim sigurohet një përkufizim i përmbledhur, por rigoroz me përbërësit e analizës SWOT, të aplikuar në alternativat e identifikuara për bashkinë e Durrësit:

- **Pikat e forta (Strengths).** Përbërësit endogjen ose karakteret e sistemit lokal që ofrojnë perspektiva (madje edhe të mundshëm) të zhvillimit dhe përmirësimit të situatës aktuale socio-kulturore;
- **Pikat e dobëta (Weaknesses).** Përbërësit endogjen ose karakteret e sistemit territorial që përfaqësojnë mangësitë e strukturës së tij ekonomike, sociale dhe territoriale, ose pengesa në proceset e zhvillimit;
- **Mundësitë (Opportunities).** Rrethana endogjene ose, më shpesh, ekzogjene, të cilat mund të kultivohen dhe vlerësohen nga politikat e duhura për të fuqizuar pikat e forta dhe zvogëlimin e ndikimeve negative të pikave të dobëta dhe për të aktivizuar apo përforcuar proceset e zhvillimit;
- **Rreziqet (Threats).** Rrethana endogjene ose, më shpesh, ekzogjene ose tendenca të sistemit lokale, të cilat mund të dobësojnë pikat e forta, të përkeqësojnë pikat e dobëta, të pengojnë kapjen e mundësive dhe të vënë rrezik proceset e zhvillimit.

Në tabelën e mëposhtme janë përmbledhur elementet kritik të veprimeve që merren në konsideratë për sektorin e lëvizshmërisë, për të siguruar një pasqyrë të përmbledhur të mundësive dhe problemeve të zhvillimit të sistemit infrastrukturor, nga e cila të rrjedhin zgjedhjet e planifikimit.

Tabela 1. Matrica SWOT për vlerësimin e skenareve të ndryshëm të planit

PIKAT E FORTA	PIKAT E DOBËTA	MUNDËSITË (E JASHTME)	RREZIQET (E JASHTME)
Alternativa 0			
<ul style="list-style-type: none"> Zhvillim ekonomik i shpejtë. 	<ul style="list-style-type: none"> Konsum i tokës; Rritje e trafikut dhe përkeqësim i cilësië së ajrit; Rrjet i pamjaftueshëm i grumbullimit të mbetjeve; Numër më i madh i deponimeve abuzive nën standardin evropian; Rrjet i pamjaftueshëm i kanalizimeve dhe furnizimit me ujë. 		<ul style="list-style-type: none"> Përkeqësim i kushteve të përgjithshme të mjedisit; Humbja e habitateve natyror dhe biodiversitetit; Rreziqe për shëndetin e njeiut, të lidhura kryesisht me ndotjen e matricës ajër, ujë, tokë; Ndërtimi i objekteve me kosto të ulët, cilësi arkitektonike shumë të ulët dhe materiale të skaduar, pa marrë parasysh kërkesat akustike, të izolimit termik dhe sizmicitetit të zonës.
Alternativa 1			
<ul style="list-style-type: none"> Rritja e denësisë urbane; Rikualifikimi i lagjeve/ndërtesave të dëmtuara duke rikuperuar boshllëqet brenda qytetit; <i>Bypass</i> (anashkalim) i autostradës në afërsi të Vorës, për të liruar qytetin nga trafiku i dendur i mjeteve të transportit; Financimi i qendrave të reja komunitare në shërbim të qytetarëve; Stimujt për sektorin e bujqësisë; Zgjerimi i autostradës dhe hekurudhës Durrës- 		<ul style="list-style-type: none"> Ulja e ndotjes akustike dhe atmosferike në qytetin e Vorës; Përmirësimi i cilësisë së arkitekturës në qytetin e Vorës , falë anashkalimit të rrugës dhe krijimit të një sheshi të ri; Përmirësimi i kushteve globale të mjedisit; Probleme të vogla për shëndetin e njerëzve si pasojë e ndotjes së mjedisit; Shmangia e bllokimit të rrugëve që kanë probleme të shpeshta me trafikun (aksi Tiranë-Durrës). 	

PIKAT E FORTA	PIKAT E DOBËTA	MUNDËSITË (E JASHTME)	RREZIQET (E JASHTME)
<p>Tiranë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngritja e sistemit të kanalizimeve dhe furnizimit me ujë; • Menaxhimi inteligjent i mbeturinave, nëpërmjet mbledhjes së diferencuar dhe ripërdorimit të mbetjeve organike për fertilizimin e tokave bujqësore; • Bonifikimi i deponimeve të paligjshme; • Pastrimi i lumenjve dhe rezervuarëve nga mbeturinat, bonifikimi i brigjeve të ndotura; • Stimujt për përdorimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë; • Sistemimi i shpateve dhe kujdes më i madh ndaj rrezikut hidrogeologjik; • Sistemimi i tarracave për rritje ullinjsh dhe vreshtash. 			
Alternativa 2			
<ul style="list-style-type: none"> • Fuqizimi i aksit rrugor Tiranë-Durrës dhe shpejtësisë së spostimit; 	<ul style="list-style-type: none"> • Konsumi i tokës për përdorim bujqësor dhe i tarracave; • Rritja e trafikut dhe përkeqësimi i cilësisë së ajrit; • Rrjet i pamjaftueshëm i mbledhjes së mbetjeve; • Numër i madh i deponimeve abuzive të mbetjeve nën standardet evropiane; • Rrjet i pamjaftueshëm i furnizimit me ujë dhe 	<ul style="list-style-type: none"> • Kosto minimale për komunitetin me zgjerimin e rrjeteve hidraulike dhe elektrike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Përkeqësimi i kushteve të përgjithshme të mjedisit; • Humbja e habitateve natyrore dhe biodiversitetit; • Rreziqet për shëndetin e njeriut, të lidhura me ndotjen e matricave ajër, ujë, tokë; • Shtimi i rrezikut hidrogeologjik; • Ndërtimi i ndërtesave me kosto të ulët, vlera

PIKAT E FORTA	PIKAT E DOBËTA	MUNDËSITË (E JASHTME)	RREZIQET (E JASHTME)
	kanalizimeve.		të pakta arkitektonike dhe materiale të dobët pa marrë parasysh kërkesat akustike, të izolimit termik dhe të sismicitetit të sitit ndërtimor.

4. OBJEKTIVAT E MBROJTJES MJEDISORE

Siç është përmendur në § 3.1.1, pas matjes së qëndrueshmërisë së planit të propozuar në lidhje me objektivat e përcaktuara të qëndrueshmërisë mjedisore, do t'i referohet në mënyrë të veçantë treguesve/objektivave të përcaktuara në Manualin e DG XI të Komunitetit Evropian, zhvilluar për VSM-në e Planeve të Zhvillimit Rajonale dhe Programeve të Fondeve Strukturore të BE-së. Kriteret janë të renditur dhe të grupuara në 10 treguesit/objektivat, të ilustruar në tabelën e mëposhtme, secili prej të cilëve është nën-ndarë në kritere më të detajuar.

Tabela 4.1 Identifikimi i objektivave të qëndrueshmërisë mjedisore dhe prioritetet

Tregues/objektiv i qëndrueshmërisë	Përshkrim
1. Zvogëlimi i përdorimit të burimeve të rinovueshme	Përdorimi i burimeve jo të rinovueshme, siç janë lëndët djegëse fosile, vendburimet minerare dhe inerte, redukton burimet në dispozicion për gjeneratat e ardhshme. Një nga parimet bazë të zhvillimit të qëndrueshëm është një përdorim i arsyeshëm dhe ekonomik i këtyre burimeve jo të rinovueshme, duke respektuar normën e interesit që nuk përjashton mundësitë e rezervuara për brezat e ardhshëm. I njëjti parim duhet të zbatohet edhe për karakteristikat apo elementet gjeologjike, ekologjike dhe peizazhistike, unike në llojin e tyre dhe të pazëvendësueshme, të cilat kontribuojnë në aspektin e produktivitetit, biodiversitetit, dijes dhe kulturës shkencore (KMJ). gjithashtu edhe kriteret nr. 4 , 5 dhe 6).
2. Përdorimi i burimeve të rinovueshme brenda kufijve të mundësive të ripërtëritjes	Kur përdoren burimet e ripërtëritshme në aktivitete prodhuese kryesore të tilla si në pylltari, bujqësi dhe peshkim, çdo sistem ka rendiment maksimal të qëndrueshëm, përtej të cilit burimet fillojnë të degradojnë. Kur atmosfera, lumenjtë, estuaret dhe detet përdoren si "rezervuarë" për mbeturinat, ato trajtohen si burime të rinovueshme, në kuptimin që bazohen në aftësinë e tyre të natyrshme për t'u ripërtërirë: në rast të mbishfrytëzimit të aftësive të tilla, do kalohet në degradimin e burimeve në planin afatgjatë. Pra duhet theksuar rëndësia e përdorimit të burimeve të rinovueshme në një normë të tillë që të jenë në gjendje të rigjenerohen në mënyrë të natyrshme, duke siguruar kështu ruajtjen apo edhe rritjen e rezervave në dispozicion për brezat e ardhshëm.
3. Përdorimi në mënyrë të vlefshme në kontekstin ambiantal i substancave dhe mbetjeve të rrezikshme për mjedisin	Në shumë situata është i mundur përdorimi i substancave më pak të dëmshme për mjedisin dhe shmangia ose reduktimi i prodhimit të mbetjeve, veçanërisht mbetjeve të rrezikshme. Ndër objektivat e një qasjeje të qëndrueshme është përdorimi i materialeve që kanë ndikimin më pak të dëmshëm të mundshëm në mjedis dhe prodhimin minimal të mbetjeve. Këto bëhen të arritshme nëpërmjet sistemeve të projektimit të procesit, menaxhimit të mbeturinave dhe zvogëlimit të ndotjes.
4. Ruajtja dhe përmirësimi i gjendjes së florës dhe faunës së egër, habitateve dhe peizazheve	Në këtë kontekst, parimi themelor është ruajtja dhe pasurimi i rezervave dhe cillësisë së burimeve të trashëgimisë natyrore në mënyrë që gjeneratat e tanishme dhe të ardhshme të mund të përfitojnë prej tyre. Ndër burimet e trashëgimisë natyrore përfshihen flora dhe fauna, karakteristikat gjeologjike dhe fiziologjike, bukuritë natyrore dhe në përgjithësi burimet e tjera mjedisore me karakter rekreativ. Në trashëgiminë natyrore, pra, bëjnë pjesë topografia, habitatet, flora dhe fauna e egër dhe peizazhet, por edhe kombinimet dhe përsëritjet ndërmjet tyre dhe potenciali rekreativ që paraqesin; nuk duhen harruar lidhjet e ngushta me trashëgiminë kulturore (KMJ, kriteri nr. 6)

Tregues/objektiv i qëndrueshmërisë	Përshkrim
5. Ruajtja dhe përmirësimi i tokës dhe pasurive hidrike	Toka dhe burimet hidrike janë burime natyrore të ripërtëritshme, të domosdoshme për shëndetin dhe mirëqënien e njerëzve, por mund të pësojnë humbje për shkak të nxjerrjes, erozioneve ose ndotjes. Parimi bazë që duhet të ndiqet për këtë arsye është mbrojtja e burimeve ekzistuese si nga ana e cilësisë ashtu dhe e sasisë dhe përmirësimi i burimeve tashmë të degraduar.
6. Ruajtja dhe përmirësimi i trashëgimisë historike dhe kulturore	Trashëgimia historike dhe kulturore përbëhet nga burime të fundme që nëse të shkatërrohen ose dëmtohen, nuk mund të zëvendësohen. Ashtu si me burimet jo të rinovueshme, parimet themelore të konceptit të zhvillimit të qëndrueshëm kërkojnë që të ruhen të gjitha karakteristikat, qendrat apo zonat në procesin e rinovimit, që janë përfaqësues të një periudhe të caktuar, ose që japin një kontribut të veçantë në traditat dhe kulturën e një zone. Lista përfshin ndërtesat me vlerë historike dhe kulturore, strukturat e tjera apo monumentet e çdo epoke, gjetjet arkeologjike akoma të pazbuluara, arkitekturën e jashtme (peizazhe, parqe dhe kopshte) dhe të të gjitha objektet që kontribuojnë në jetën kulturore të një komuniteti (teatro, etj). Edhe stili i jetesës, zakonet dhe gjuhët tradicionale, bëjnë pjesë në trashëgiminë historike dhe kulturore që mund të jetë e vlefshme për t'u ruajtur.
7. Ruajtja dhe rritja e cilësisë së mjedisit lokal	Si pjesë e kësaj analize të cilësisë së mjedisit lokal merret edhe cilësia e ajrit, niveli i ndotjes akustike të mjedisit, impakti vizual dhe elemente të tjera estetike të përgjithshme. Cilësia e mjedisit lokal është e një rëndësie të madhe në zonat dhe vendet e banuara, aty ku ndodhin një pjesë e mirë e aktiviteteve të kohës së lirë dhe punës. Cilësia e mjedisit lokal mund të pësojë ndryshime drastike, si pasojë e ndryshimeve të aktivitetit industrial, të ndërtimit apo aktiviteteve minerare, nga përhapja e ndërtesave dhe infrastrukturës së re dhe nga rritja e përgjithshme e aktiviteteve si ato turistike, etj. Është gjithashtu e mundur t'i jepet një goditje e fortë një mjedisi lokal të dëmtuar nga futja e një zhvillimi të ri. Shih edhe kriterin 3 mbi reduktimin e përdorimit dhe përhapjes së substancave ndotëse.
8. Mbrojtja e atmosferës në shkallë globale dhe rajonale	Një nga forcat kryesore përgjegjëse për shfaqjen e zhvillimit të qëndrueshëm është e përbërë nga të dhëna që vërtetojnë ekzistencën e problemeve globale dhe rajonale të shkaktuara nga emetimet në atmosferë. Lidhjet midis emetimeve nga djegia, shiu acid dhe acidifikimi i tokave dhe ujërave, si dhe nëpërmjet klorofluorkarbureve(CFC), shkatërrimi i shtresës së ozonit dhe efektet në shëndetin e njeriut janë indentifikuar në vitet shtatëdhjetë dhe në fillim të viteve tetëdhjetë. Rrjedhimisht është zbuluar më pas lidhja mes dioksidit të karbonit dhe gazeve të tjera serrë me ndryshimet klimatike. Bëhet fjalë për pasoja afatgjata dhe të përhapura, që paraqesin një kërcënim serioz për brezat e ardhshëm. Shih edhe kriterin 3 mbi reduktimin e përdorimit dhe përhapjes së substancave ndotëse.
9. Zhvillimi i ndjeshmërisë,	Pjesëmarrja e të gjithë partnerëve ekonomik për të arritur zhvillimin e qëndrueshëm është një element bazik i parimeve të vendosur në

Tregues/objektiv i qëndrueshmërisë	Përshkrim
udhëzimeve dhe trajnimit në fushën mjedisore	konferencën e Rios për mjedisin dhe zhvillimin (1992). Për të realizuar një zhvillim të qëndrueshëm është thelbësor ndërgjegjësimi për temat dhe mundësitë e disponueshme; elemente po aq të rëndësishëm janë informacionet, udhëzimet e trajnimit në lidhje me menaxhimin mjedisor. Një objektiv i tillë mund të arrihet nëpërmjet publikimit të rezultateve të kërkimit, duke shtuar programe në fushën mjedisore në nivel trajnimi profesional, në shkolla, në universitete apo në programet për trajnimin e të rriturve dhe duke krijuar rrjete brenda sektorëve dhe grupime ekonomike. Së fundi duhet kujtuar rëndësia e aksesit të informacionit në fushën mjedisore nga vendbanimi ose nga vende rekreacioni.
10. Promovimi i pjesëmarrjes së publikut në vendimet në fushën e zhvillimit	Deklarata e Rios (Konferenca e Rios për mjedisin dhe zhvillimin, 1992) vendos, midis themeleve të zhvillimit të qëndrueshëm, që publiku dhe palët e interesuara përfshihen në vendimet që kanë të bëjnë me interesat e tyre. Mekanizmi kryesor është konsultimi publik në fazën e kontrollit të zhvillimit dhe në veçanti përfshirja e të tretëve në vlerësimin mjedisor. Koncepti i zhvillimit të qëndrueshëm parashikon një përfshirje më të gjerë të publikut në përpunimin dhe zbatimin e propozimeve të zhvillimit, që duhet të lejonte zhvillimin e një sensi më të madh të pronësisë dhe ndarjes së përgjegjësisë.

Përputhshmëria më e madhe apo më e vogël e planit të propozuar me këta kritere është padyshim një përfaqësim i mirë i qëndrueshmërisë më të lartë apo më të ulët.

Në tabelën në vazhdim janë vënë në marrëdhënie veprimet kryesore të planit me kriteret e qëndrueshmërisë, të identifikuar nga Komiteti Evropian (DG Mjedisi) për të vlerësuar qëndrueshmërinë e zgjedhjeve të planit dhe kështu, më në përgjithësi, të vet planit (cd. verifikimi i koherencës "së jashtme"). Për të thjeshtësuar leximin, veprimet strategjike janë grupuar sipas fushave të cilave u referohen:

1. Mbetjet;
2. Uji;
3. Transporti;
4. Ekonomia;
5. Sistemi i vendbanimeve;
6. Bujqësia.

Ngjyrosja e kutizave të ndërprerjes tregon cili është ndikimi i përfytyruar. Mbizotërimi i ngjyrës së gjelbërt thekson se ndikimet e planit rezultojnë gati ekskluzivisht pozitiv ose potencialisht pozitiv. Për objektiva të veçantë, në lidhje me të cilët shfaqet ngjyra e verdhë, rezulton e nevojshme të monitorohen efektet mjedisore që i referohen zbatimit të veprimeve të veçanta të planit, si përshkruhet në Kapitullin 7.

Analiza nuk evidenton asnjë kutizë të ngjyrosur me të kuqe, gjë që tregon se veprimet strategjike të identifikuara nga plani janë të gjitha të orientuara drejt qëndrueshmërisë mjedisore.

	Ndikime pa dyshim pozitive
	Ndikime potencialisht pozitive
	Asnjë ndërveprim
	Ndikime për t'u vlerësuar
	Ndikime potencialisht negative

Tabela 4.2 Matrica finale e ballafaqimit të objektivave kryesorë të veçantë të planit të Vorës me kriteret e përgjithshme të qëndrueshmërisë

KRITERET E PËRGJITHSHME TË QËNDRUESHMËRISË	OBJEKTIVAT E VEÇANTË TË PLANIT	1) Minimizimi i përdorimit të burimeve të rinovueshme	2) Përdorimi i burimeve të rinovueshme brenda kufijve të mundësive të rigjenerimit	3) Përdorimi dhe menaxhimi në mënyrë të vlefshme nën profilin mjedisor i substancave dhe mbetjeve edhe të rrezikshme apo ndotëse	4) Ruajtja dhe përmirësimi i situatës së florës dhe faunës së egër, të habitateve dhe peizazheve	5) Ruajtja dhe përmirësimi i tokës natyrale dhe pasurive hidrike	6) Mbrojtja dhe përmirësimi i trashëgimisë historike-kulturore	7) Ruajtja dhe rritja e cilësisë së mjedisit lokal	8) Ruajtja e atmosferës	9) Nxitja e ndjeshmërisë, udhëzimit dhe trajnimit në fushën mjedisore	10) Promovimi i pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje në fushën e zhvillimit
	1.1 Realizimi i pikave të grumbullimit të mbetjeve dhe promovimi i grumbullimit të diferencuar; përmirësimi i efikasitetit në transport										
	1.2 Ndarja e mbetjeve organike dhe prodhimi i plehërave në mbështetje të bujqësisë vendase										
	2.1 Zgjerimi i shtetit të centralizuar të shpërndarjes së ujit të pijshëm në fshatra dhe përmirësimi i rrjetit ekzistues										
	2.2 Promovimi i vaditjes, për të kufizuar marrjen ilegale të ujit të pijshëm apo atij nëntokësor										
	2.3 Mbjajtja e ujit të shiut dhe sedimenteve në rrjedhën e sipërme										

2.4 Parandalimi i përmytjeve										
2.5 Realizimi i rrjeteve të reja të kanalizimeve										
2.6 Realizimi i implantit të ri të trajtimit të ujërave të zeza										
2.7 Ngritja e mini-rrjeteve të rinj të ujërave të zeza në zonat rurale dhe promovimi i sistemeve të trajtimit individual/lokal										
3.1 Rekuperimi i linjës hekurudhore Durrës-Tiranë dhe i stacioneve										
3.2 Ndërtimi i një by-pass (anashkalimi) autostrade në Vorë										
3.3 Realizimi i lëvizshmërisë së lehtë në pjesën malore										
4.1 Realizimi i strukturave për tregun e fruta-perimeve										
5.1 Rinovimi i ndërtesave historike										
5.2 Promovimi i shkollimit dhe kulturës: shkolla të reja, qendra sociale, shkolla të formimit profesional										
5.3 Zgjerimi/ndërtimi i varrezave										
5.4 Zhvillimi urban i Vorës										
6.1 Promovimi i ripërdorimit të trarracave malore (kodrinore)										
6.2 Ruajtja dhe përmirësimi i bujqësisë së përzierë familjare në terrenet kodrinore dhe fushore										
6.3 Mbështetja dhe promovimi i strukturave të shërbimit për bujqësinë										
6.4 Sistemimi i sistemit të vaditjes dhe kullimit										
6.5 Promovimi i ekonomisë vendase										
6.6 Promovimi i shkollimit										

6.7 Promovimi i përdorimit të energjisë alternative të qëndrueshme (biomasës)										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. KARAKTERISTIKAT MJEDISORE DHE TERRITORIALE TË VORËS

Rajoni ku janë vendosur bashkitë e Durrësit, Shijakut dhe Vorës është në gjendje kritike në këndvështrim mjedisor.

Pas rënies së regjimit komunist, Shqipëria ishte në një gjendje frenimi të dukshëm ekonomik dhe kulturor. Afrimi progresiv me Evropën, i cili arriti kulmin me kërkesën për aderimin në Bashkimin Evropian më 2009, dhe nxitja ekonomike që lu dha qeverisë nëpërmjet politikave që synojnë t'i japin vendit qëndrueshmëri (stabilitet), ka sjellë një rritje të shpejtë ekonomike me rritje vjetore të PBB-së me 6% mesatarisht midis viteve 2000 dhe 2009, i ngadalësuar vetëm në vitet e fundit për efekt të krizës ekonomike globale. Sektorët kryesor janë zëjtaria, bujqësia, energjia dhe turizmi, që mbajnë një tendencë pozitive rritjeje prej 3% në vit.

Në këtë fazë të zhvillimit, i është kushtuar vëmendje e pakët mbrojtjes së mjedisit. Gjerësisht i shfrytëzuar prej viteve, pa ndjekur logjika mbrojtjeje dhe ruajtje, ka hasur në ndikime të forta negative, shpesh të pakthyeshme, si humbja e biodiversitetit, shfrytëzimi i burimeve, rritja e ndotjes, urbanizimi iracional, me mungesë planifikimi dhe shpesh abuziv. Mungesa e stimuljeve ekonomik për mbrojtjen e mjedisit dhe mungesa e një sistemi monitorimi të përshtatshëm i kanë përkeqësuar problematikat mjedisore.

Në Vorë, urbanizimi është zhvilluar përgjatë rrugës kryesore që lidh Tiranën me Durrësin, ku janë përqendruar edhe zonat prodhuese, për shkak të komunikimit më të lehtë me kryeqytetin dhe portin më të madh të vendit.

Hasen të njëjtat problematika mjedisore të evidentuara në bashkitë e Durrësit dhe Shijakut, të cilat janë:

- erozioni i tokës, veçanërisht në afërsi të fshatrave Prezë, Skat dhe Gjokaj;
- menaxhimi i keq i mbetjeve dhe ujërave të bardha/zeza;
- ndotja e tokës natyrale dhe ujërave nëntokësore;
- ndotja e ajrit në nivele alarmuese.

Në paragrafet pasardhës risillet një përshkrim i aspekteve mjedisore më të rëndësishëm në zonën e Vorës, që do të lidhen me zbatimin e planit.

5.1 AJRI

Të dhënat që disponohen për sa i përket cilësisë së ajrit në zonat urbane (cfr. Tabela 5.1), edhe pse jo tërësisht të plota dhe me mangësira kohore, tregojnë se përbërja e grimcave pezull në ajër dhe e pluhurave vijnë kryesisht nga mjetet e transportit dhe nga aktiviteti i industrisë, gjë që e bën situatën mjaft shqetësuese dhe alarmante.

Në zonat industriale me ndotje të lartë atmosferike, nuk është parashikuar ende asnjë program monitorimi për cilësinë e ajrit. Shkaktarët kryesorë që sjellin ndotjen atmosferike janë industritë e prodhimit të çelikut, metaleve dhe kromit, nxjerrja dhe përpunimi i hidrokarbureve, centralet hidroelektrike dhe industria e çimentos. Mjetet e transportit, natyrisht, mbeten aktiviteti me ndikim më të lartë në ndotjen e ajrit për zonat urbane.

Në vitet e fundit, numri i mjeteve private ka vazhduar të shtohet, dhe duke qenë se mjetet që hyjnë në Shqipëri janë mjete të dorës së dytë, ku pjesa më e madhe e tyre është e pajisur me motora që gjenerojnë ndotje të lartë kjo ka sjellë në mënyrë progresive rritjen e ndotjes atmosferike urbane.

Nga ana tjetër, sektori i ndërtimit po kontribuon ndjeshëm në emetimin e pluhurave, për shkak të mungesës së bashkëpunimit të autoriteteve vendore dhe policisë për zbatimin e ligjeve që kanë të bëjnë me masat parandaluese të ndotjes.

Sinjalizohet prezenca e aeroportit të afërt të Tiranës, si pasojë me ndotje akustike dhe atmosferike. Gjatë funksionimit të tij normal, aeroporti prodhon një ndikim në cilësinë e ajrit. Emetimi i ndotësve të ajrit ndryshon në varësi të motorëve dhe karburanteve të përdorur, me pasojë lëshimin e CO₂, CO, NO_x, grimca që rrinë pezull dhe një numër i ndryshueshëm i substancave kimike organike.

Vitet e fundit (1990-2006), emetimi i këtyre ndotësve atmosferik nga ana e transportit ajror është rritur në mënyrë konstante, duke pësuar një ulje të lehtë në vitet pasardhës (2007-2009) për efekt të vënies në funksionim të flotës së aeroplanëve më modern.

Mungesa e një rrjeti kombëtar të monitorimit të cilësisë së ajrit e bën të pamundur vlerësimin e ndikimit të ndotjes atmosferike në shëndet.

5.2 UJI

5.2.1 Ujërat e brendshme sipërfaqësore

Rrjedhjet kryesore të ujit në rajonin e Durrës-Tiranës janë lumi Erzen dhe Ishëm. Në zonat fushore dhe në afërsi të grykderdhjeve, këto lumenj paraqiten në një gjendje të mjerueshme për shkak të problemeve nga ndotja mjedisore (Figura 5.1).

Nxjerrja e inerteve nga shtratet e lumenjve nuk kryhet konform standardeve europiane dhe përfaqëson ende sot një nga problematikat më të mëdha mjedisore me pasoja shumë të rënda dhe të parikuperueshme si: ulja e prurjeve të lëndëve të ngurta në grykderdhje, varfërimi i shtretërve të lumenjve për prodhimin e formacioneve shkëmbore, tërheqja e vijës bregdetare, prerja e shtratit të lumit, rritja e rrezikut ndaj përmytjeve, ulja e nivelit të sipërfaqes së lirë të ujit.

Është evidentuar në dekadat e fundit, përgjithësisht në muajt Maj dhe Dhjetor, një rritje e përmytjeve për shkak të shpyllëzimeve dhe të erozionit, të përshkallëzuara nga një mirëmbajtje e dobët e kanaleve të drenimit dhe të stacioneve të pompimit. Përveç kësaj, kontrollet për gjendjen e lumenjve nuk janë të vazhdueshëm ose në disa raste mungojnë tërësisht. Shumë prej rrjedhave ujore dhe kanaleve rrezikojnë zhdukjen e tyre, duke shkaktuar kështu një keqfunksionim të sistemeve të vaditjes dhe centraleve hidroenergjitike.

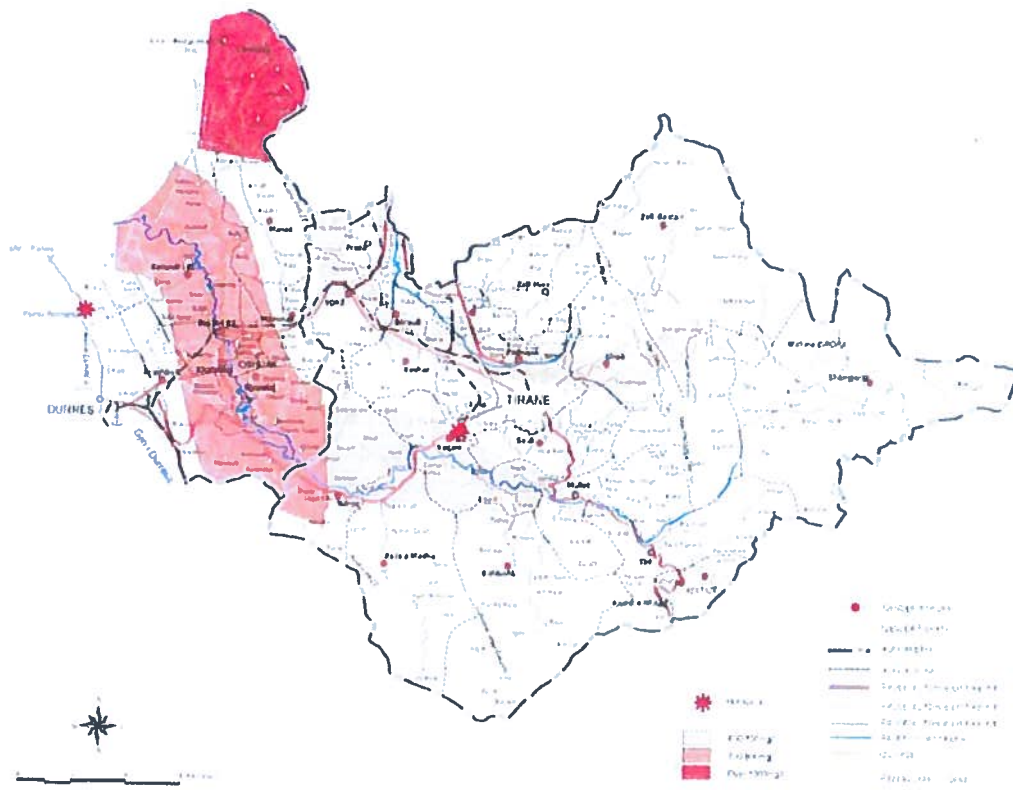

Figura 5.1 Ndotja e rrjedhjeve ujore në rajonin e Durrës-Tiranës

5.2.2 Ujërat nëntokësore

Ujërat nëntokësor, që përfaqësojnë burimin kryesor të ujit të pijshëm, atë për përdorim industrial si dhe bujqësor, kanë pësuar një degradim të cilësisë së tyre, mbi të gjitha për shkak të zhvillimit demografik dhe industrial në këtë rajon.

Përveç kërkesës së lartë për ujë, e cila së bashku me ndryshimet klimaterike (ulja e sasisë së reshjeve), ka çuar në uljen e nivelit të pasurive ujore ekzistuese, ka patur dhe një përdorim të papërgjegjshëm të ujit.

Si impiantet industriale ashtu edhe zonat urbane i shkarkojnë ende sot ujërat e zeza drejtpërdrejt në lumenjtë që përshkojnë territorin, pa një trajtim paraprak të tyre, i cili është shumë i limituar (në numër dhe në potencial). Ndotja e ujërave sipërfaqësor reflektohet në cilësinë e ujërave nëntokësore dhe ato detare.

Edhe në ujërat nëntokësor të Durrësit janë hasur vlera të larta të Cl-, K+ dhe jone Na+, që janë tregues të përzierjes së ujërave detar në nivelin e ujërave nëntokësor afër bregdetit.

Burimi kryesor i shtimit të nivelit të kripërave është urbanizimi i madh i zonës dhe kërkesa e lartë për ujë të ëmbël, si rrjedhojë pompimi i ujit nëntokësor i kalon kapacitetet e rikuperimit të vetë akuiferit. Situata aktuale e ujërave nëntokësore matet nëpërmjet puseve të kontrollit të shpërndarë në gjithë territorin.

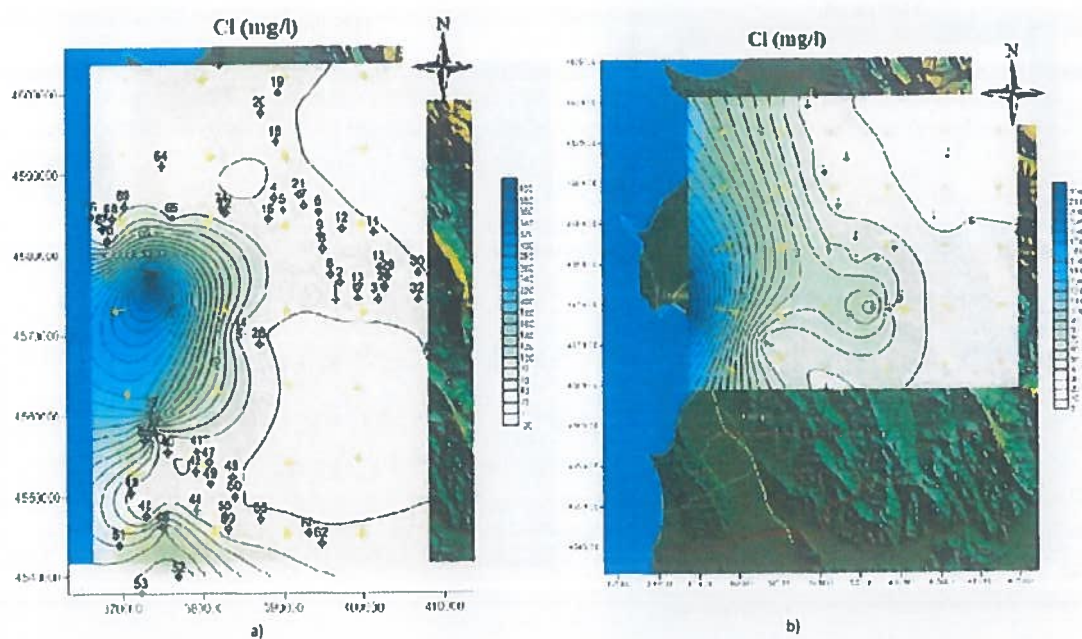

Figura 5.2 Hartat e Shpërndarjes së Joneve Cl- në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) 1982-2001 b) 2010

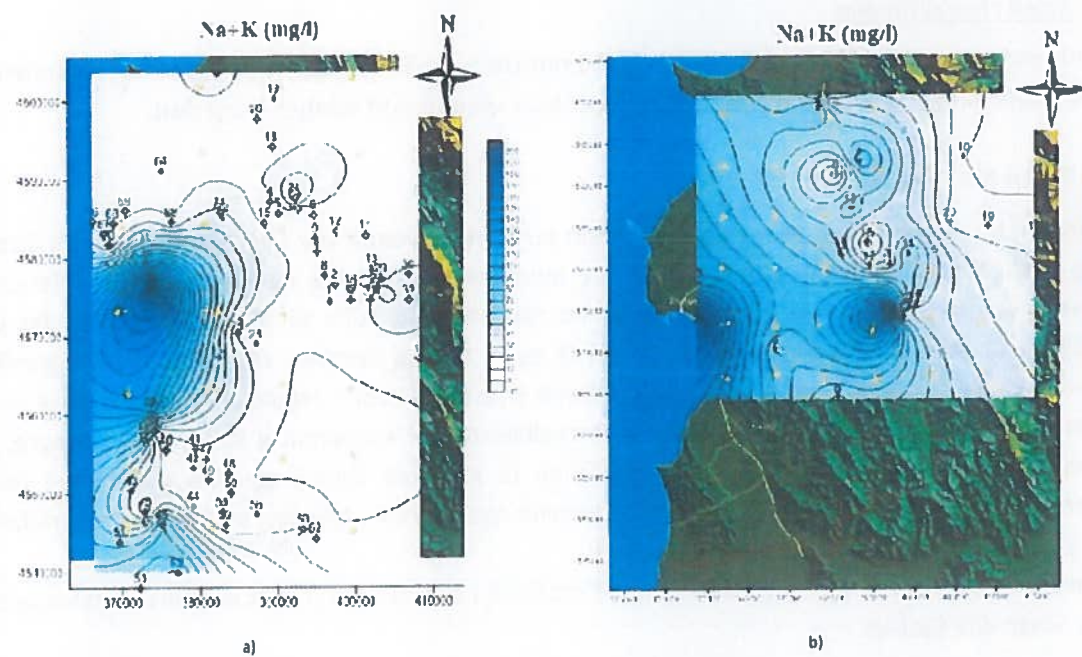

Figura 5.3 Hartat e Shpërndarjes së Joneve Na+, K në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) K 2010 b) Na 2010 c) Na+K 1982-2001

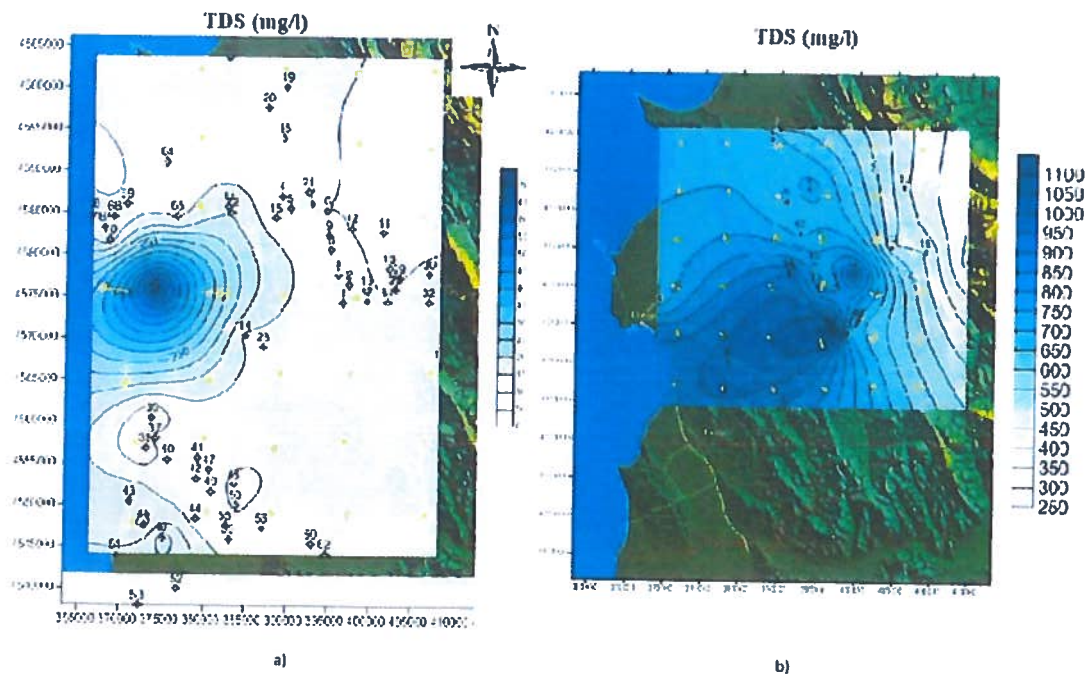

Figura 5.4 Hartat e Shpërndarjes së TDS-së në Rajonin Tiranë-Durrës për periudhën a) 1982-2001 b) 2010

5.2.3 Rrjeti i kanalizimeve

Sistemi i kanalizimeve të Vorës nuk mbulon gjithë territorin e ujërat e zeza të prodhuara shkarkohen, pa asnjë trajtim, direkt në kanalin e Tanës, duke provokuar rrjedhimisht ndotjen e mjedisit.

5.3 TOKA NATYRALE

Erozioni i tokës është një problem që prek gjithë territorin e vendit por në veçanti në zonën Tiranë-Durrës përbën problem edhe më të madh. Siç mund të shihet edhe në Figurën 5.6. ky fenomen manifestohet me shkatërrimin e shkëmbinjve, ku nën ndikimin edhe të shpyllëzimeve të cilat janë përgjegjëse të shkarjeve të dheut, të avancimit të detit, dhe të humbjes së komponentit organik të lëndëve ushqyese prezente në terren. Erozioni është shkak kryesor i degradimit të tokës duke sjellë: humbjen e lëndëve ushqyese të tokës, që janë thelbësore për kultivimin e kulturave bujqësore, kjo imponon përdorimin e fertilizuesve, që vlerësohen të jenë më shumë se 40% në mënyrë që të kompensojnë humbjet e ushqyesve natyralë të terrenit nga erozioni. Në nivel kombëtar kjo përkthehet në një humbje ekonomike rreth 98 milion dollar.

Në bashkinë e Vorës janë vëzhguar fenomene të erozionit në terrene kryesisht në afërsi të fshatrave të Prezës, Skatit dhe Gjokajt.

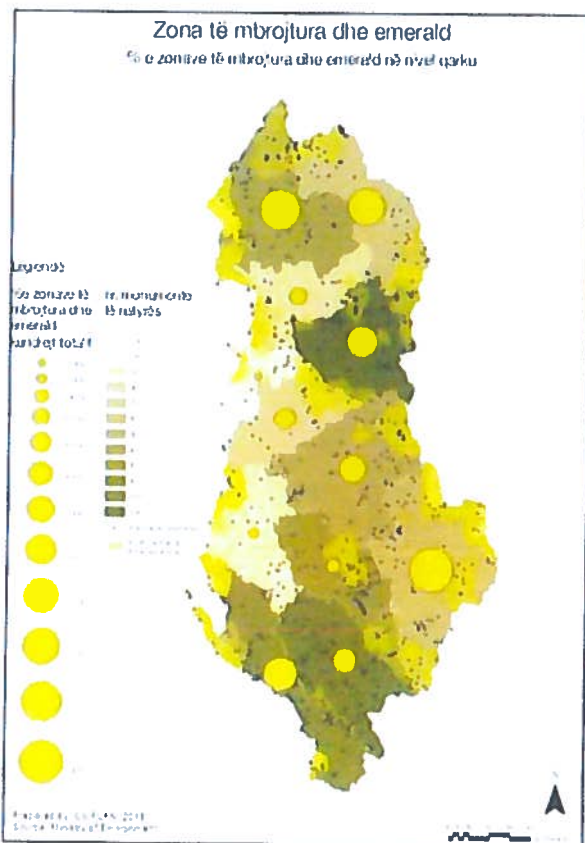

Figura 5.6 Zonat e mbrojtura dhe natyrore të Shqipërisë

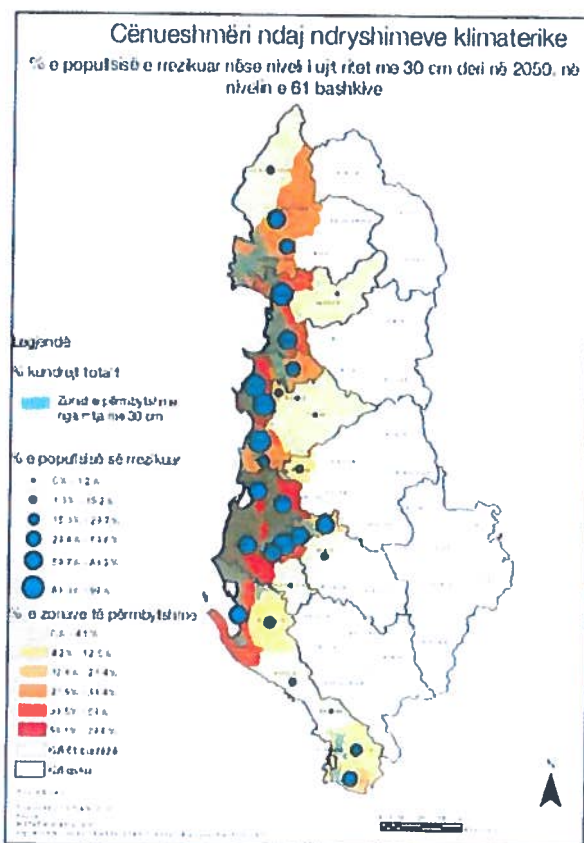

Figura 5.7 Cënueshmëria e mundshme nga ndryshimet klimatike

5.4.1 Zonat e mbrojtura

Krijimi i një rrjeti të zonave të mbrojtura në Shqipëri filloi në vitin 1940 me identifikimin e dy zonave të para me rëndësi të veçantë në mjedis: Kune-Vain- Zona e Gjuetisë Tale dhe Parku Kombëtar i "Malit të Tomorrit". Duke filluar nga viti 1970 nisën të identifikohen parqet kombëtare dhe zonat e gjuetisë që përfshinin pesëmbëdhjetë pyje dhe lagunat. Në vitin 1994 rrjeti i zonave të mbrojtura i bashkohet klasifikimit të IUCN12 dhe zgjerohet. Në vitin 1999, me përcaktimin e Liqenit të Prespës dhe Liqenit të Ohrit si zona të mbrojtura, sipërfaqja e zonave të mbrojtura rezulton në 5,8%.

Në Shqipëri, në kuadër të zbatimit të objektivave kryesorë të " Konventës së Diversitetit Biologjik" duhet mbrojtur dhe përmirësuar diversiteti biologjik dhe peizazhet, duke inkorporuar parime dhe politika të nevojshme për shfrytëzimin e biodiversitetit, menaxhimin dhe promovimin e zhvillimit të qëndrueshëm për brezat e sotëm dhe atyre në vazhdim.

Kategoritë e zonave të mbrojtura janë:

- **Kategoria I:** Rezervë Strikte Natyrore (zona të vogla veçanërisht të destinuara para së gjithash për kërkime shkencore dhe mbrojtjen e faunës së egër);
- **Kategoria II:** Park Kombëtar (zona të gjera të menaxhuara kryesisht për mbrojtjen e tërësisë së ekosistemeve, edukimi në kohë të lirë);
- **Kategoria III:** Monumente Natyre (zona të vogla të menaxhuara për mbrojtjen e karakteristikave natyrore, historike apo fenomeneve të veçantë);
- **Kategoria IV:** Rezervat Natyror i Menaxhuar (zona të mbrojtura për ruajtjen e specieve dhe të habitateve nëpërmje menaxhimit të duhur);

- **Kategoria V: Peizazh i Mbrojtur** (kryesisht për mbrojtjen e peizazhit natyror dhe bregdetar, që mund të jenë në pronësi shtetërore apo private, dhe zonat në të cilat kryhet aktiviteve si bujqësia apo peshkimi. Objektivi është që të ruhen kushtet natyrale të peizazhit, për mbrojtjen e diversitetit biologjik, dhe favorizimin e ndërveprimit harmonik midis njeriut dhe mjedisit);
- **Kategoria VI: Zona e Mbrojtur e Burimeve të Menaxhuara** (kryesisht për përdorimin e burimeve dhe shfrytëzimin e natyrës për të përmbushur vetëm nevojat e shoqërisë, pa kaluar në shpërdorimin e tyre).

Zonat e mbrojtura janë të menaxhuara nga një departament pjesë përbërëse e MoEFWA (më parë ka qenë GFPD përgjegjëse për menaxhimin e këtyre zonave). Zgjerimi dhe fuqizimi i rrjetit të zonave të mbrojtura konform European Ecological Network (ECONET) është një nga objektivat kryesorë të National Biodiversity Strategy dhe Action Plan (BSAP)

Në territorin e bashkisë së Vorës nuk ka zona të mbrojtura; Në rajonin Durrës-Tiranë është identifikuar vetëm një zonë e mbrojtur e klasifikuar në kategorinë IV: Rezervati i Rrushkullit.

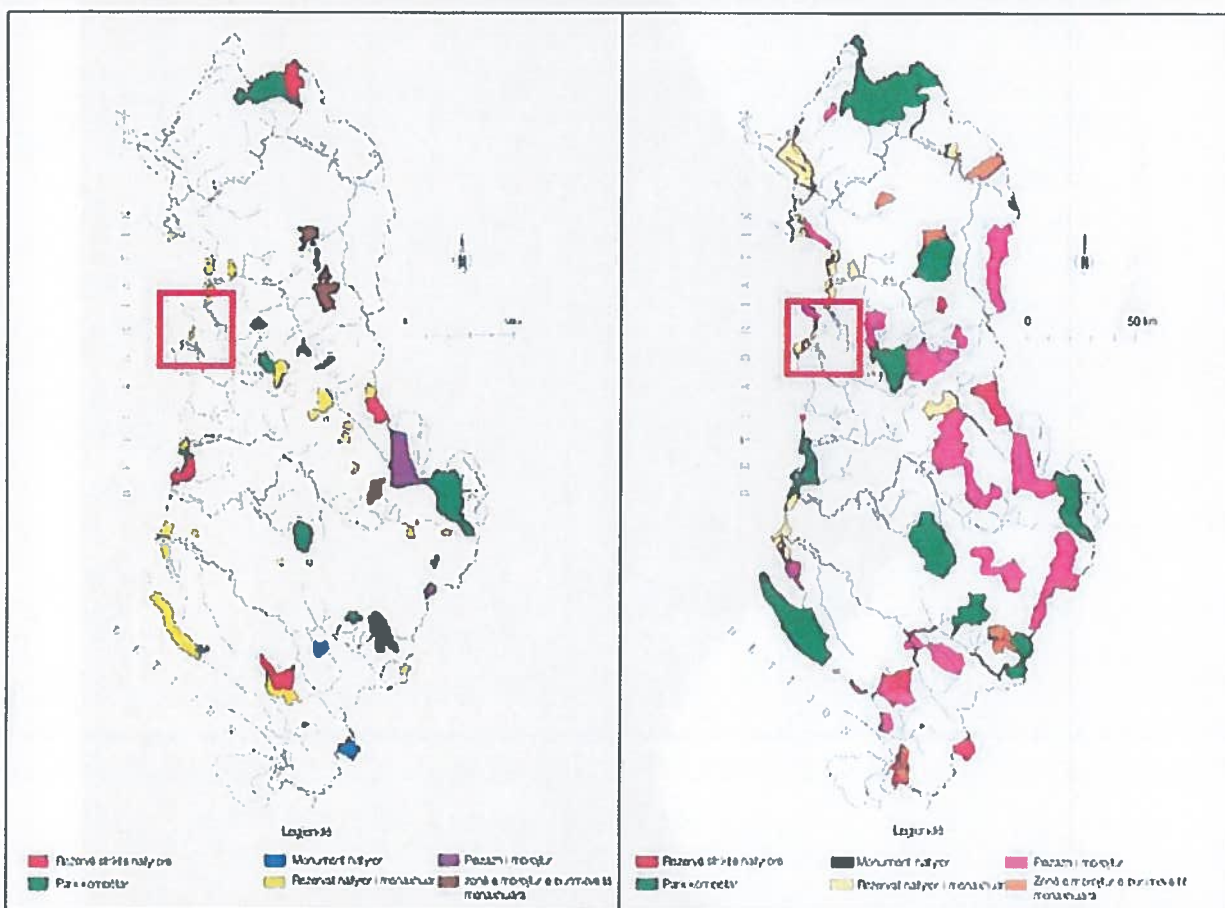

Figura 5.8 Zonat e Ruajtura Ekzistuese në Shqipëri, Strategjia e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit (2000)

Figura 5.9 Zonat e Ruajtura të Propozuara në Shqipëri, Strategjia e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit (2000)

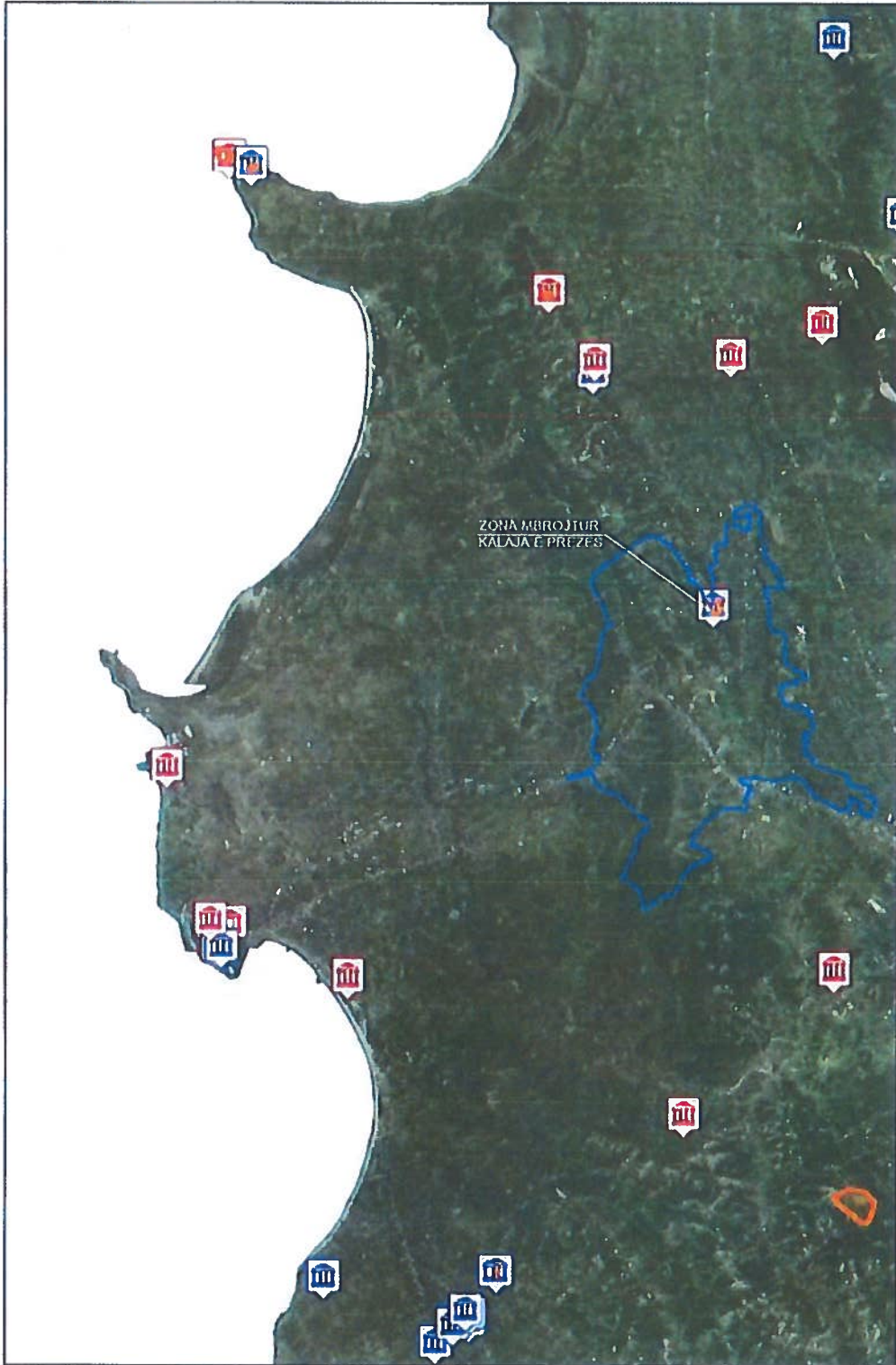

Vorë

<https://geoportal.asig.gov.al>
Print Date 07.09.2017.

362145 872
4611039 543

396575 357
4610640 184

ZONA MBROJTUR
KALAJA E PREZES

361539 447
4556516 938

395969 038
4556121 349

<https://geoportal.asig.gov.al> offers spatial data & services provided by Albanian government bodies.
Responsibility:

Coordinate System: UTM Zone 34N
Projection: KRGJSH

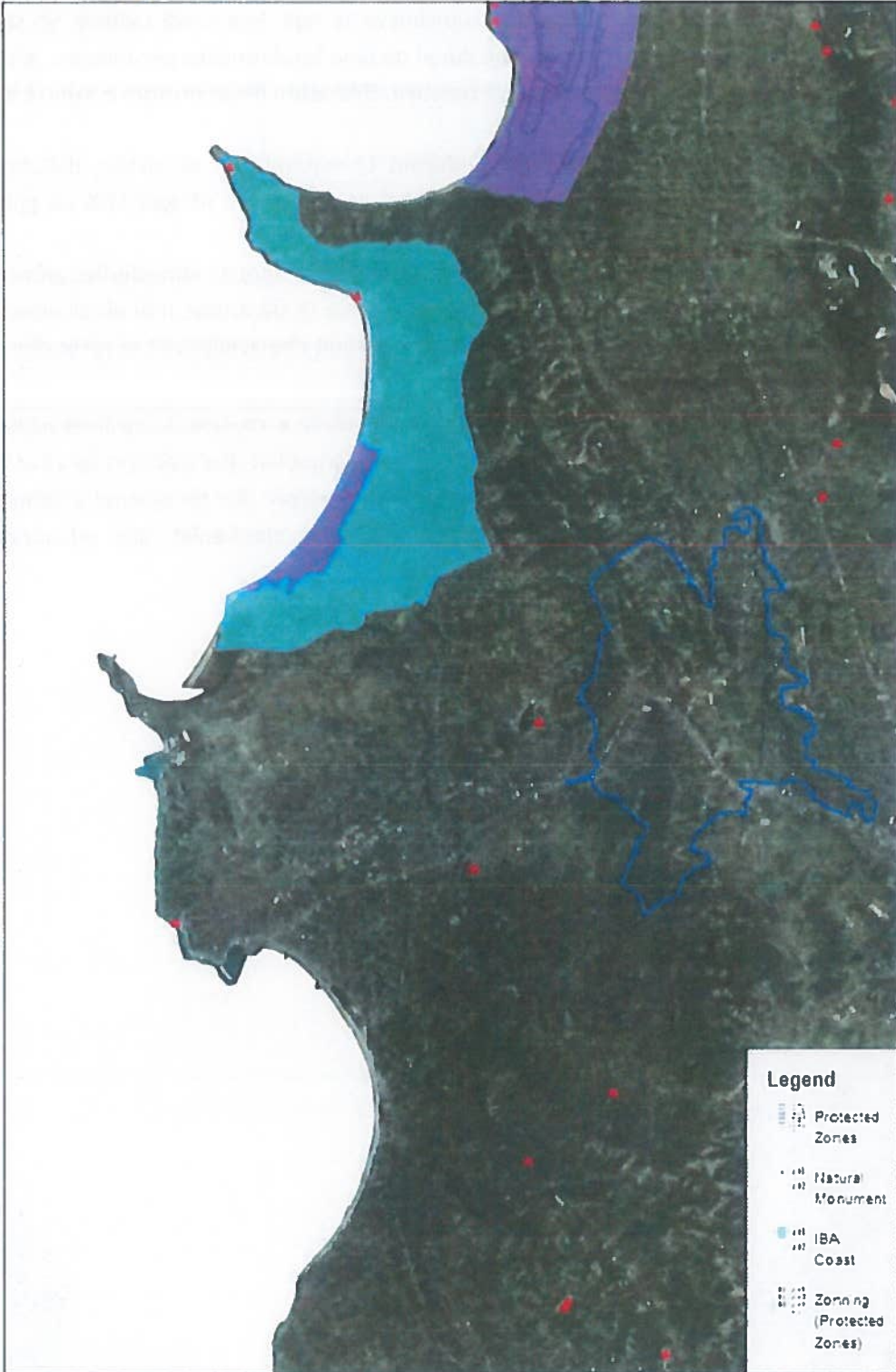
Vorë

<https://geoportal.asig.gov.al>
Print Date: 07.09.2017.

362145 872
4611039 543

396575 357
4610640 184

55 e 67

361539 447
4558516 958

395969 038
4558121 349

<https://geoportal.asig.gov.al> offers spatial data & services provided by Albanian government bodies
Responsibility

Coordinate System: UTM Zone 34N
Projection: KRGJSH

5.4.2 Pylet

Në fillim të periudhës komuniste (mesi i viteve 50), fillohet të vihet re një shpyllëzim masiv për të favorizuar krijimin e fermave shtetërore dhe kultivimeve të reja. Nga fundi i viteve '90 shpyllëzimet arritën deri në afërsi të pishave në bregdet dhe dunat që janë karakteristike për rivierën janë rrafshuar për krijimin e plazheve të reja dhe komplekseve turistike. Gjithashtu lënda drusore e nxjerrë përdoret në masë si burim energjie për zhvillimin industrial.

Transformimi i territorit, që vjen si rezultat i ndikimit të veprimtarisë së njeriut, dallohet në uljen drastike të hapësirave të gjelbra dhe zvogëlimi i sipërfaqes së pyjeve në gati 50% në gjithë rajonin Durrës-Tiranë.

Pyjet e mbetura janë në rrezik të madh nga vlerat shqetësuese të ndotjes atmosferike: grimcat ndotëse të transportuara nëpërmjet ajrit mund të kenë efekte shumë të dëmshme mbi ekosistemet e pyjeve, florës dhe faunës së tyre, veçanërisht në drejtim të eutrofikimit dhe acidifikimit të tokës dhe reduktimit të lëndëve ushqyese në të.

Niveli aktual i dëmtimit të pyjeve është mbi mesataren e vendeve evropiane. Kontribues në këtë drejtim është përhapja e patogjenëve të bimëve të tilla si viruset, kërpudhat dhe bakteret që i kanë bërë disa ekosisteme më të rrezikuara, por mbi të gjitha aktivitetet njerëzore dhe fenomenet e lidhura me to si ndotja e ajrit, ujit, tokës, turizmi, mbarështimi, zjarret, edhe zjarrvëniet, dhe urbanizimi masiv i paplanifikuar.

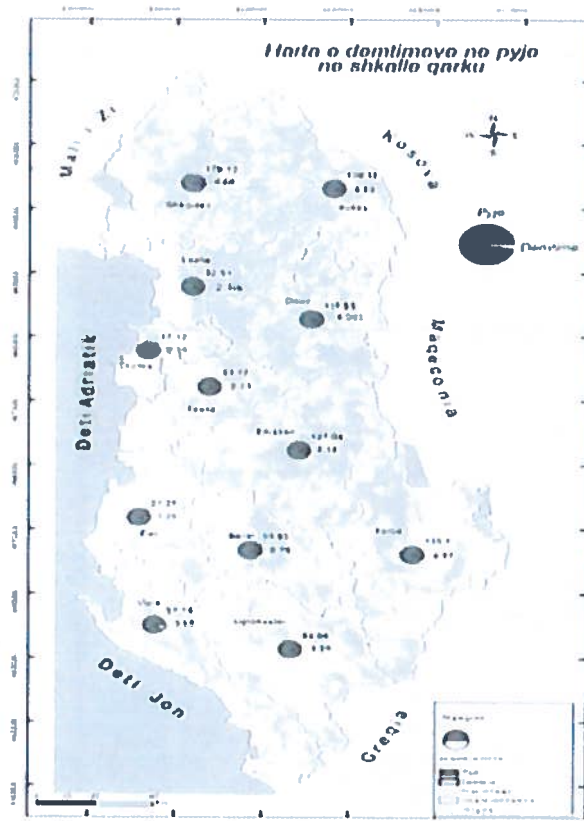

Figura 5.10 Harta e Pyjeve shqiptare me treguesit e nivellit të dëmit

Territori i Vorës është një zonë interesante nga pikëpamja natyrore, duke qenë i vendosur midis

sistemeve malore Rodon-Vorë-Ndroq, që ndajnë bashkinë e Durrësit nga ajo e Tiranës.

Bëhet fjalë për një peizazh, në pjesën më të madhe ende natyror, për t'u mbrojtur dhe menaxhuar me kujdes në kënvështrimin mjedisor.

5.5 MBETJET

Bashkia e Vorës, prej pak kohësh, ka filluar të shpërndajë kazanë në fshatra dhe ka aktivizuar një sistem të grumbullimit dhe transportimit në vendgrumbullimin e Sharrës. Megjithatë, edhe për shkak të paaftësisë së sistemit për të arritur në mënyrë kapilare të gjitha qendrat e banuara dhe për të menaxhuar vëllimin e përgjithshëm të mbetjeve të prodhuara nga popullsia, ngelet braktisje mbizotëruese e mbetjeve, sidomos në shpate të relievave malore dhe në afërsi të liqeneve dhe rezervuareve ujqor.

6. VLERËSIMI I NDIKIMEVE TË PLANIT

Në këtë kapitull vlerësohen masat vepruese specifike me anë të të cilave plani realizon nga ana operative objektivat strategjik të tij, si dhe adoptimi i masave zbutëse për të adresuar efekte e pritshme negative.

Çdo masë vepruese vlerësohet nëpërmjet një matrice, në bazë të ndikimeve në sektorët mjedisor. Entiteti i ndikimit në secilin nga sektorët vlerësohet në bazë të një shkalle me rend rritës (ngjyrave) duke iu referur kritereve të përcaktuar në Aneksin I, pika 3 e ligjit Shqiptar nr. 91/2013, i cili parashikon të konsiderohen kriteret e mëposhtme:

- a) probabiliteti, natyra dhe kohëzgjatja e ndikimeve;
- b) kthyeshmëria e ndikimit;
- c) karakteri kumulativ i ndikimeve;
- d) aftësia e transformimit dhe përhapjes së ndikimeve;
- e) entiteti dhe aftësia e përhapjes në hapësirë e ndikimeve;
- f) efektet në zona me rëndësi të madhe mjedisore.

Më poshtë paraqitet matrica që vlerëson ndikimet e masave vepruese, të identifikuar për territorin e Bashkisë së Vorës.

Në vija të përgjithshme vërehet, se edhe në këtë rast mbizotëron ngjyrimi i gjelbër, i cili evidenton se ndikimet e masave vepruese të planit në sektorët mjedisor rezultojnë të jenë përgjithësisht pozitiv.

Plani nga ana tjetër nxit politika zhvilluese dhe territoriale koherente me strategjitë evropiane, të orientuara drejt qëndrueshmërisë mjedisore, ekonomike dhe sociale.

Nga një lexim vertikal (për sektorët mjedisor) të matricës, dallohet sesi plani i ka projektuar objektivat e vet strategjik në mënyrë prioritare ndaj kushteve mjedisore (të cilave i korespondojnë një ngjyrim i errët i gjelbërt i kutive):

- zbatimi i një plan-menaxhimi të qëndrueshëm të mbetjeve urbane, i projektuar jo vetëm për përmirësimin e mjedisit si pasojë e mirëmenaxhimit të ciklit, por edhe për përmirësimin e sistemit "njeri-mjedis" e përdorimit më të përgjegjshëm të burimeve, që parashikon edhe riciklimin dhe ripërdorimin e mbetjeve;
- ruajtja e cilësisë së burimit hidrik sipërfaqësor dhe të thellë nëpërmjet realizimit të rrjeteve të kanalizimeve dhe të sistemit të trajtimit të ujërave të zeza si në kontekstin urban ashtu edhe në zonat rurale të kequrbanizuara;
- ulja e rrezeve natyrore nëpërmjet masave parandaluese, të identifikuar në bazë të kritereve homogjene, në veçanti për ato pjesë të territorit që janë më të prekshme nga dalja e lumenjve nga shtrati (duke u nisur nga rritja e kapaciteti mbajtës të shtratit dhe e sistemit të argjinaturave, që përkojnë edhe me nevojat e rikualifikimit lumor);
- përmirësimi i cilësisë së peizazhit urban dhe natyror nëpërmjet vlerësimit të sistemit bujqësor në zonat kodrinore, ruajtja e pyjeve është një proces rikualifikimi dhe zhvillimi urban për Vorën, që duhet të kryhet duke i kushtuar vëmendje faktorëve të presionit, të lidhur veçanërisht me konsumin e tokës dhe me ndotjen e mundshme të ujërave (treguar me ngjyrë të verdhë në matricë).

Për sa u përket sektorëve të tjerë mjedisor, asnjë veprim projektues apo menaxhues parashikuar nga plani nuk gjeneron ndikime negative domethënëse; mund të dallohet sesi mungon tërësisht ngjyrimi i kutive me të kuqe, e cila i korespondojnë impakteve të rëndësishme negative.

Tabela 6.1 Matrica e vlerësimit të ndi

Ndikimi	I pandjeshëm	I ulët
Negativ		
Pozitiv		

Faktorët ndikues	Sektorët mjedisor	Të mirat materiale		
		Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Sistemi i menxhimit të mbetjeve
Veprimet e planit				
Strategji	Veprime specifike			
1.1 Realizimi i pikave të grumbullimit të mbetjeve dhe promovimi i grumbullimit të diferencuar të mbetjeve të lagështa; përmirësimi i efikasitetit në transport	-			
1.2 Ndarja e mbetjeve organike dhe prodhimi i plehërave në mbështetje të bujqësisë vendase	Ngritja e një impianti kompostimi në Vorë			
2.Ngritja e sistemit të centralizuar të shpërndarjes së ujit të pijshëm në fshatra dhe përmirësimi i rrjetit ekzistues	-			
2.2 Promovimi i vaditjes deri në kufizimin e marrjes ilegalisht të ujit të pijshëm dhe atij nëntokësor	-			
2.3 Mbajtja e ujërave të shiut dhe sedimenteve në rrjedhën e sipërme	Pyllëzimi i zonave malore dhe ruajtja e pyjeve (si në Prezë, Kuç, Shetel, Marika)			
	Pengesa për sedimentet për të siguruar qëndrueshmërinë e shpateve dhe përmirësuar rrjetin e kullimit në terrenet kodrinore			
	Përmirësimi i banesave për grumbullimin e ujërave të shiut			
	Restaurimi i terracave të braktisura për përdorim bujqësor (shpyllëzim, rimodelim i pjerrësive dhe sistemi i kullimit)			

Faktorët ndikues	Sektorët mjedisor	Të mirat materiale		
		Menxhimi i burimeve të parinovueshme	Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Sistemi i menxhimit të mbetjeve
Veprimet e planit				
Strategji	Veprime specifike			
2.4 Parandalimi i përmytjeve	Ndërhyrje të përpikta në zonat përgjatë lumit Ishëm (seksioni Domje/Gjeç-Fushë)			
2.5 Realizimi i sistemeve të reja të kanalizimeve	-			
2.6 Realizimi i një impiani të ri të trajtimit të ujërave të zeza	-			
2.11 Futja e mikro sistemeve të kanalizimeve në zonat rurale dhe promovimi i sistemeve individuale/lokale të trajtimit	Në zonat pak të urbanizara të Vorës			
3.1 Rikonstruksioni i linjës hekurudhore Durrës-Tiranë dhe i stacioneve	Rikonstruksioni i linjës hekurudhore dhe ndërtimin e një linje të dytë			
	Forcimi i stacionit hekurudhor në Vorë dhe ndërtimin e një stacioni të ri në Maminas dhe Bërxullë			
3.2 Ndërtimi i një <i>bypass</i> -i (anashkalimi) autostradal në Vorë	-			
3.3 Realizimi i lëvizshmërisë së ngadaltë në pjesën malore	-			
4.1 Krijimi i strukturave për tregun e frutave dhe perimeve	Tregu i Vorës (700 m ²)			
5.1 Restaurimi i ndërtesave historike	Rizhvillimi i zonave me banesa të vjetra në Vorë			
5.2 Promovimi i arsimit dhe kulturës: shkolla të reja, qendra civile, shkolla të trajnimit profesional	Institiut i ri profesional në Vorë			
	Restaurimi i shkollës në Prezë			

Faktorët ndikues		Sektorët mjedisor	Të mirat materiale			
			Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Sistemi i menxhimit të mbetjeve	
Veprimet e planit						
Strategji	Veprime specifike					
	Qendër e re komunitare në Bërxullë					
	Qendër e re komunitare në Vorë					
5.3 Zgjerim/realizim i varrezave	Zgjerim i varrezave të Ahmetaqit					
	Varreza të reja në Palaq					
	Zgjerim i varrezave të Prezës					
	Përmirësim i varrezave të Domjes					
5.4 Zhvillimi urban i Vorës	-					
6.1 Promovimi i ripërdorimit të terracave malore	Kultivimi i ullinjve të cilësisë së lartë në territore prej 10-20 ha					
	Kultivimi i vreshtave të cilësisë së lartë në territore prej 10-20 ha					
	Kultivimi i pemishteve të cilësisë së lartë në territore prej 10-20 ha					
6.2 Përkujdesi dhe promovimi i bujqësisë së përzierë familjare në territoret fushore dhe kodrinore	Kultivimi i perimeve vendase/të ngrohta dhe pemishteve në toka me cilësi të lartë prej 0,4-1,5 ha (serra plastike)					
6.3 Përkrahja dhe promovimi i strukturave të shërbimit bujqësor	Sigurimi i një rrjeti të gjerë të mullinjsh, kantinash, kapanonesh, fermash bujqësore, plevicash, stallash					

Faktorët ndikues	Sektorët mjedisor	Të mirat materiale			
		Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Menxhimi i burimeve të rinovueshme	Sistemi i menxhimit të mbejteve	
Veprimet e planit					
Strategji	Veprime specifike				
6.4 Rregullimi i sistemit të ujitjes dhe kullimit	Rimënkembja e rrjetit të kullimit dhe ujitjes sipërfaqësore në zonat me prioritet në kultivimin e cilësisë së lartë				
6.5 Promovimi i ekonomisë lokale	Ndërtimi i tregjeve për tregtimin e produkteve lokale (strategjia e kilometrit 0)				
6.6 Promovimi i edukimit	Shkolla lokale për trajnimin rreth teknikave bujqësore në lidhje me territorin lokal dhe produktet specifike				

7. MONITORIMI I PLANIT

Artikulli nr. 15 i ligjit nr. 91/2013 parashikon monitorimin, në mënyrë që të garantohet kontrolli i efekteve kryesore në mjedis gjatë zbatimit të planit, si dhe verifikimi i arritjes së objektivave të paracaktuar. Kjo presupozon përcaktimin e njëjësive matëse për monitorimin mjedisor gjatë fazës së zbatimit dhe menaxhimit të planit, të cilat janë:

- verifikimi i efekteve në mjedis si pasojë e masave vepruese të planit;
- verifikimi i zbatimit të objektivave për qëndrueshmërinë e mjedisit të identifikuar në Raportin Mjedisor;
- identifikimi në kohë i ndikimeve në mjedis të paparashikuara;
- në rastin e nevojës së rimodelimit të përmbajtjes apo masave vepruese të planit duhet bërë adoptimi i masave korrigjuese, në mënyrë që të evidentohen indikatorët;
- informimi i autoriteteve dhe i publikut në lidhje me rezultatet periodike të monitorimit të programit nëpërmjet raportimit të vazhdueshëm.

Kjo e fundit i jep procesit të programimit një karakter dinamik dhe ndëraktiv, sepse e lejon të evidentojë efektet e paparashikuara dhe rishikimin e mundshëm të masave të planit.

Adoptimi i metodologjisë së monitorimit duhet të finalizohet me "përmirësimin e vazhdueshëm" të procesit nëpërmjet implementimit të sistemeve të kontrollit ndëraktiv (ciklik), i cili garanton kalimin nga procedura të verifikimit formal (konformitete dhe ligjshmëria) në metodika më substanciale që evidentojnë rezultatet dhe impaktet e politikave në mjedis (instrumente mbështetëse në vendimarrje), në funksion të riorientimit të vetë planifikimit.

Objektivat e sistemit të monitorimit janë të përmbledhura si më poshtë:

- monitorimi i ndikimeve (pozitive dhe negative) të planit gjatë fazave të implementimit;
- garantimi i zbatimit të masave zbutëse;
- garantimi i aplikimit të masave vepruese për zvogëlimin e efekteve negative të mundshme.

Kjo kërkon zhvillimin e një rrjeti monitorues të strukturuar, i cili përfshin një proces organik të grumbullimit dhe përpunimit të të dhënave.

Më poshtë identifikohen treguesit që do duhet të monitorohen, në përputhje me objektivat specifike të planit. Statusi aktual dhe disponueshmëria e të dhënave janë të shprehur nëpërmjet "ikona Cerchoff", siç tregohet në legjendë në Tabelën 7.1.

Theksohet se janë përzgjedhur treguesit që janë:

- përfaqësues;
- të vlefshëm nga pikëpamja shkencore;
- të thjeshtë për t'u interpretuar;
- në gjendje të tregojnë tendencën me kalimin e kohës;
- kur është e mundur, në gjendje të sigurojnë në kohë një tregues në lidhje me tendencat e pakthyeshme;
- të ndjeshëm ndaj ndryshimeve në mjedis apo ekonomi që duhet të sinjalizojnë;
- të bazuar në të dhëna që mund të disponohen lehtësisht dhe me kosto të arsyeshme; të përditësuara në mënyrë periodike.

Tabela 7.1 Legjenda përfaqësuese e indikatorëve nëpërmjet ikonave të Cerchoff

LEGJENDA	
Disponueshmëria e të dhënave	
	Disponueshmëri e mjaftueshme i të dhënave për kryerjen e vlerësimit
	Disponueshmëri e paplotë apo e pjesshme e të dhënave
	Disponueshmëri e ulët e të dhënave
Statusi i treguesit	
	Kushte pozitive të treguesit
	Kushte mesatare apo të pasigurta (p.sh. kur të dhënat nuk lejojnë shprehjen e një gjykimi sepse mungon referenca)
	Kushte negative të treguesit
Vlerësimi i tendencës së treguesit në përputhje me masat vepruese të planit	
↑	Përmirësim progresiv në kohë
↕	Sjellje konstante në kohë
↓	Përkeqësim progresiv në kohë

7.1 SEKTORI I AJRIT

Analiza e matricës së qëndrueshmërisë gjendet në Kapitullin 4, e cila identifikon kush nga objektivat e planit mund të përketet në masa vepruese që ndikojnë në aspektin mjedisor, social dhe ekonomik të bashkisë. Për sektorin e ajrit, treguesit kryesorë për efektivitetin e masave vepruese të përfshira në plan janë:

1) Cilësia e ajrit (Përqendrimi i PM10, NO_x, O₃, etj.)

Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore

Tabela 7.2 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Ajrit

Sektori	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesve	Përgjegjësi i monitorimit
Ajri	Përqendrimi i PM10			↓	
	Përqendrimi i NO _x			↓	
	Përqendrimi i O ₃			↓	

7.2 SEKTORI I UJIT

Për të monitoruar cilësinë e sektorëve mjedisor që janë rezultate më të ndjeshëm dhe si rrjedhim më problematik, është me vend të kryhen fushata periodike të monitorimit, edhe për të përcaktuar me shpejtësi ndikimet negative të paparashikuara dhe për të qenë në gjendje të adoptojë masa korigjuese. Propozohet një verifikim i kujdesshëm i parametrave të mëposhtëm:

- 1) *Cilësia e rrjedhave ujore (Niveli i ndotjes)*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 2) *Gjendja e shtrirjes së rrjetit të ujërave të zeza*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore

Tabela 7.3 Treguesit për monitorimin e cilësisë të sektorit të Ujit

Sektor	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesit	Përgjegjësi i monitorimit
Uji	Cilësia e rrjedhave ujore (Ishëm)			↑	
	Gjendja e shtrirjes së rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza			↑	

7.3 SEKTORI I TRANSPORTIT

Për sektorin e qarkullimit, treguesit kryesor për efektivitetin e masave vepruese të parashikuara të planit, janë:

- 1) *Fluksi i qarkullimit të mjeteve, në mënyrë që të vlerësohet efikasiteti i veprave të reja lidhëse*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 2) *Vazhdimësia e rrjetit të korsive për biçikleta (numri i shkëputjeve/km rrjeti i korsive)*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: çdo herë që realizohet një segment i ri korsie për biçikleta
- 3) *Gjatësia e korsive për biçikleta në raport me qendrat e banuara (km korsit/sipërfaqe urbane)*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: çdo herë që realizohet një segment i ri korsie për biçikleta.

Ndiqet nga matrica që ilustron gjendjen aktuale të treguesit mbi disponueshmërinë e të dhënave dhe vlerësimin e tendencës gjatë zbatimit të masave vepruese kryesore të planit.

Tabela 7.4 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Transportit

Sektor	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesit	Përgjegjësi i monitorimit
Lëvizshmëria	Fluksi i qarkullimit të mjeteve (për vepra të reja lidhëse)	-	-	↑	
	Vazhdimësia e rrjetit të korsive për biçikleta			↑	
	Raporti i rrjetit të korsive për biçikleta në krahasim me qendrat urbane			↑	

7.4 SEKTORI I BIODIVERISTETIT

Për të ruajtur zonat natyrore, treguesit kryesor për efektivitetin e masave vepruese të parashikuara nga plani janë:

- 1) *Sipërfaqe të zonave të mbrojtura*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 2) *Sipërfaqe pyjore*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 3) *% e pyjeve të degraduara ose në situatë shqetësuese në krahasim me totalin*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore

Tabela 7.5 Treguesi për monitorimin e cilësisë së sektorit të Biodiversitetit

Sektor	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesit	Përgjegjësi i monitorimit
Biodiversiteti	Sipërfaqe e zonave të mbrojtura			↑	
	Sipërfaqe pyjore			↑	

Sektori	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesit	Përgjegjësi i monitorimit
	% e pyjeve të degraduara apo në gjendje shqetësuese në krahasim me totalin			↑	

7.5 SEKTORI I SISTEMIT TË ZBATIMIT

Për të monitoruar rezultantin e politikave për zhvillimin e sistemit të zbatimit në Vorë është e nevojshme të mbahen nën kontroll treguesit e mëposhtëm:

- 1) *Keqpërdomi i tokës:*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 2) *Prodhimi total i mbetjeve (urbane + speciale)*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 3) *Sasia e mbetjeve të asgjësuara në venddepozitime*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore
- 4) *Sasia e mbetjeve e rikuperuara*
Frekuenca e rishikimit të treguesit: vjetore

Tabela 7.6 Treguesit e verifikimit të ndikimeve në mjedis të masave vepruese të planit në sektorin e sistemit të zbatimit

Sektori	Treguesi	Gjendja aktuale	Disponueshmëria e të dhënave	Vlerësimi i tendencës së treguesit	Përgjegjësi i monitorimit
Zhvillimi i zbatimit	Keqpërdorimi i tokës			↑	
	Prodhimi total i mbetjeve			↑	
	Sasia e mbetjeve të asgjësuara në venddepozitimet			↑	
	Sasia e mbetjeve të rikuperuara			↑	

PLANET E PËRGJITHSHME VENDORE PËR 26 BASHKI NË SHQIPËRI - VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

RAPORTI I PROÇESIT TË KONSULTIMIT PËR VSM-në
BASHKIA VORE

PËRMBLEDHJE

1. HYRJE	3
2. PROÇESI I KONSULTIMIT ME PUBLIKUN DHE GRUPET E INTERESIT	4
3. MENDIMET E MBLEDHURA GJATË DËGJESAVE PUBLIKE	29
4. ÇËSHTJE TË NGRITURA NGA MINISTRIA E MJEDISIT	31

1. HYRJE

Në përputhje me pikën 2 të nenit 10 të Ligjit 91/2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor", procedurat e mëposhtme të paraqitura në VKM nr. 219, datë 11.03.2015 "Për përcaktimin e rregullave dhe procedurave për konsultim me publikun dhe grupet e interesit, si dhe dëgjimin publik gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor" lidhur me zhvillimin e VSM për Bashkinë e Vorës në hartimin dhe miratimin e Planit të Përgjithshëm Vendor, u organizua takimi i parë publik më 1 shtator 2016, në orën 10:30 në Bashkinë e Vorës në të cilën u ilustruan përmbajtja e "raportit paraprak mjedisor".

Takimi i dytë publik u organizua më 27 Mars 2017.

Konsultimet e fundit me publikun dhe palët e interesit, duke përfshirë OJQ-të, është kryer nga autoriteti propozues më 13 qershor 2017, ora 10:00 në Bashkinë e Vorës.

	2016												2017											
	J	S	M	P	M	Q	K	G	S	T	N	D	J	S	M	P	M	Q	K	G	S	T	N	D
DORËZIMI I VSM-së																								
DËGJESA E PARË PUBLIKE																								
DËGJESA E DYTË PUBLIKE																								
DËGJESA E TRETË PUBLIKE																								

Qëllimi i dëgjimeve publike ishte prezantimi i rezultateve të vlerësimeve mjedisore duke theksuar veprimet më të rëndësishme strategjike, si dhe promovimin e shkëmbimit të materialeve dhe informacionit. Rrjedha e pjesëmarrjes ishte pra, në thelb, si në vijim:

1. Ilustrim i raportit paraprak të VSM;
2. Faza e dëgjimit dhe mbledhja e opinioneve publike mbi efektet mjedisore të planit;
3. Mbyllja e fazës konsultuese-bashkërenduese.

Ky dokument përmbledh procesin e dëgjimit publik, korrespondencën me autoritetet dhe jep përgjigje për vërejtjet dhe sugjerimet e ngritura gjatë procesit të konsultimit. Ai përmban po asthu shpjegimin se si ato janë marrë në konsideratë në hartimin e raportit përfundimtar të VSM. Veçanërisht:

- Kapitulli 3 i referohet opinioneve të mbledhura gjatë takimeve publike;
- Kapitulli 4 i referohet vërejtjeve / sugjerimeve të theksuara nga Ministria e Mjedisit në shënimin e datës 31/05/2017.

2. PROÇESI I KONSULTIMIT ME PUBLIKUN DHE GRUPET E INTERESIT

DËGJESA PUBLIKE 1 – 1.9.2016																																			
Zhvilluesi	Bashkia Vorë																																		
Përfaqësuesit	Dogma Latitute Platform Studio B&L Milan Ingegneria																																		
Aktiviteti	Bashkia Vorë																																		
Vendndodhja	10.30 - Bashkia Vorë																																		
Partecipants	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nr.</th> <th>Emër/Mbiemër</th> <th>Funksioni dhe zona që përfaqëson</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Alban Demixhiu</td> <td>Inxhinier Ndërtimi</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Luan Beta</td> <td>Dr. në Sektorin e Planifikimit</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Gazmend Seferi</td> <td>Mjek</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Hamit Ciku</td> <td>Kryetar i fshatit Domje</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>Maliq Selimi</td> <td>Dr. Shkolle</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>Shqiponja Bushpepa</td> <td>Ekonomiste</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>Xhemal Reka</td> <td>Inxhinier</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>Altin Kokaj</td> <td>Arkitekt/Urbanist</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>Çlirim Kodra</td> <td>Jurist</td> </tr> <tr> <td>10</td> <td>Qamil Ismaili</td> <td>Ish oficer</td> </tr> </tbody> </table>		Nr.	Emër/Mbiemër	Funksioni dhe zona që përfaqëson	1	Alban Demixhiu	Inxhinier Ndërtimi	2	Luan Beta	Dr. në Sektorin e Planifikimit	3	Gazmend Seferi	Mjek	4	Hamit Ciku	Kryetar i fshatit Domje	5	Maliq Selimi	Dr. Shkolle	6	Shqiponja Bushpepa	Ekonomiste	7	Xhemal Reka	Inxhinier	8	Altin Kokaj	Arkitekt/Urbanist	9	Çlirim Kodra	Jurist	10	Qamil Ismaili	Ish oficer
Nr.	Emër/Mbiemër	Funksioni dhe zona që përfaqëson																																	
1	Alban Demixhiu	Inxhinier Ndërtimi																																	
2	Luan Beta	Dr. në Sektorin e Planifikimit																																	
3	Gazmend Seferi	Mjek																																	
4	Hamit Ciku	Kryetar i fshatit Domje																																	
5	Maliq Selimi	Dr. Shkolle																																	
6	Shqiponja Bushpepa	Ekonomiste																																	
7	Xhemal Reka	Inxhinier																																	
8	Altin Kokaj	Arkitekt/Urbanist																																	
9	Çlirim Kodra	Jurist																																	
10	Qamil Ismaili	Ish oficer																																	
Report	<p><i>Hyrje</i></p> <p>Takimi këshillues teknik mbi Vlerësimin Strategjik Mjedisor për Bashkinë e Vorës, u zhvillua në mjediset e bashkisë të qytetit të Vorës. Pjesëmarrësit e ftuar ishin personalitete të ndryshëm të jetës në këtë territor, përfaqësues të pushtetit vendor dhe qytetarë aktivë në çështjet e mjedisit.</p> <p><i>Drafti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor</i></p> <p>Arkitekt/ urbanist Saimir Duçellari prezantoi draftin e strategjisë territoriale për planin e përgjithshëm vendor për Bashkinë e Vorës dhe impaktin në mjedis të të gjitha propozimeve që derivojnë nga ky plan. Rëndësia e studimit të territorit dhe faktorëve mjedisor në përcaktimin e ndërhyrjeve të reja, në mënyrë që të parandalohet që sistemi të tejkalojë vlerat kufi mbi të cilat efektet mbi mjedis mund të jenë të rrezikëshme.</p> <p>Konsolidimi i qendrave urbane dhe rurale, përqëndrimi i aktiviteteve me karakter ekonomik-industrial, strategjitë për menaxhimin e mbetjeve, përmirësimi i rrjetit të ujrave të zeza, riaktivizimi i rezervuareve ekzistues dhe përmirësimi i kushteve të kanaleve të vaditjes dhe kullimit të lidhura ngushtë me strategjinë për bujqësinë, strategjitë për mbrojtjen nga rreziqet natyrore, marrja e masave për rrëshkitjet e dherave nëpërmjet pyllëzimit dhe rimëkëmbjen e terracave, struktura</p>																																		

ekologjike dhe parku rajonal kanë qenë pikat mbi të cilat është bërë vlerësimi paraprak strategjik mjedisor.

Diskutime me pjesëmarrësit

Pjesëmarrës 1: Çmund të thoni për rrjetin e ujrave të zeza?

Konsulenti: Plani sygjeron rimëkëmbjen e rrjetit ekzistues për qendrat urbane dhe krijimin e rrjeteve të vogla lokale në qendrat rurale.

Pjesëmarrës 2: A do të lejohet ndërtimi në zonat poshtë digave të rezervuarve?

Konsulenti: Vënia në siguri e digave dhe riaktivizimi i rezervuarve janë prioritet në vizionin e planit. Digat sipas ligjit kanë një zonë mbrojtjeje nën kufirin e të cilës nuk mund të ndërtohet për arsye sigurie.

Pjesëmarrës 2: Çfarë aktiviteteve industriale parashikoni në afërsi të qendrave të banuara dhe çfarë parashikoni për rastet kur industria e rëndë ndodhet pranë zonave të banuara?

Konsulenti: Plani ka si qëllim krijimin e zonave të përqëndruara për aktivitetet ekonomike të organizuara në bazë të tipit të aktivitetit. Ky qëndrim është i lidhur me një sërë faktorësh të lidhura me nevojat e ndryshme për infrastrukturë të aktiviteteve të ndryshme dhe me largësinë.

DËGJESA PUBLIKE 2 – 27.3.2017

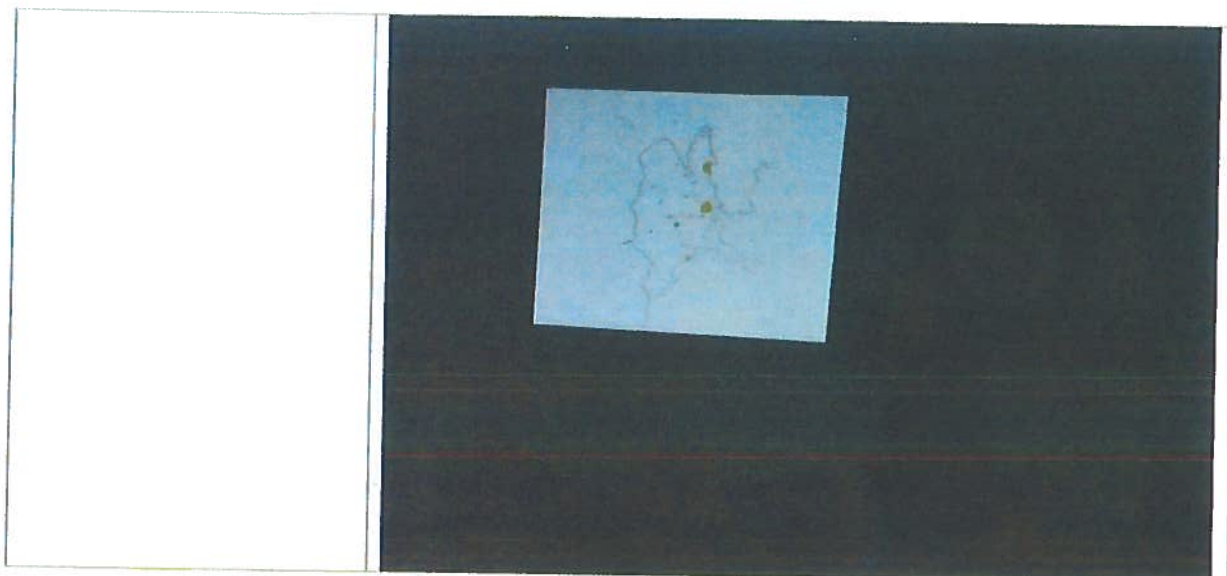
Zhvilluesi	Bashkia Vorë
Përfaqësuesit	Dogma Latitute Platform Studio B&L Milan Ingegneria
Aktiviteti	Bashkia Vorë
Vendndodhja	10.00 - Bashkia Vorë
Report	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çfarë parashikon PPV në segmentin Qafë Kashar – Rinas? Çfarë nënkupton ngjyra jeshile në zonim? 2. A keni një plan konkret për zonën e Bërxullit në lidhje me përdorimin e tokës? 3. Mbeturinat Inerte të kantierëve të ndërtimit janë problematike. <p>Në qytetin e Vorës ka probleme të ndotjes akustike dhe të ajrit. VSM duhet të reflektojë marrdhëniet me bashkitë e tjera fqinje.</p>
Pictures	

LORE PREZINCA-KONSOLETE-NE-GRUPPETE-INTERDICT-MBI-HAZITINJE-E-VISA-PER-PLANINI-PI-REKONSTRUKCION-VENDOR, BILSHKVA-VORE (FACA-4-E-PP-5), BASHKUA-VORE, 27.01.2017

NR.	EMER-MBEMER	PROFESIONI	ADRESA	CELZEMAL
1	Alban D. M. M.	Architect	Strada	04-208-288
2	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
3	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
4	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
5	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
6	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
7	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
8	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
9	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
10	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
11	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
12	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
13	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
14	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288
15	Arben M. M.	Architect	Strada	04-208-288

4

LISTE PHEZRNICA KONSULTIME GRUPEVE E INTERCIT MEZ HARTIMIN E VSM PER PLANIN E PERGJITHSHEM VENDOR, BASHKIA VORE (FAZA 4 - C PPV), DASHRIA VORE, 27.07.2017

NR.	EMER MDEMER	PROFESIONI	ADRESA	CE./EMAIL
1	...	...	...	...
2	...	...	...	...
3	...	...	...	...
4	...	...	...	...
5	...	...	...	...
6	...	...	...	...
7	...	...	...	...
8	...	...	...	...
9	...	...	...	...
10	...	...	...	...
11	...	...	...	...
12	...	...	...	...
13	...	...	...	...
14	...	...	...	...
15	...	...	...	...
16	...	...	...	...
17	...	...	...	...
18	...	...	...	...
19	...	...	...	...
20	...	...	...	...
21	...	...	...	...
22	...	...	...	...
23	...	...	...	...
24	...	...	...	...
25	...	...	...	...
26	...	...	...	...
27	...	...	...	...
28	...	...	...	...
29	...	...	...	...
30	...	...	...	...

Handwritten signature and date.

LISTE PREZANCA KONGJATI ME GRUPET E INTERESTI NRI HARTIMIRI C USM PER PLANI VE PERSHISHEM VENDOR, BASHKUA VORE F.A.Z. 4-1 PPKL BASHKUA VORE, 27.03.2017

NR.	EMER MBIEMER	PROFESIONI	ADRESA	CEL/EMAIL
31	Albanadina Masi	Informacione	Capote	masi@albanadina.com
32	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
33	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
34	Leonardo Neri	Ingenieri	Donzelli	0683321755
35	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
36	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
37	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
38	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
39	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
40	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
41	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
42	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
43	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
44	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it
45	Enza Pini	Ingenieri	Mangoni, Nino	Enza.Pini@ing.it

40

LISTE PREDICHA KONGJAKTME GRUPE TINTERCIZIT V.3.1 PARTIMARIT VSA REP PLANIJE PRERITIPSEK VINDOK. BASHKA VORE BAZA 4.1 PPM, BASHKA VORE 37.01.2017

NR.	EMER MBEEMER	PROFESIONI	ADRESA	CEL/EMAIL
1	...	...	...	...
2	...	...	...	...
3	...	...	...	...
4	...	...	...	...
5	...	...	...	...
6	...	...	...	...
7	...	...	...	...
8	...	...	...	...
9	...	...	...	...
10	...	...	...	...
11	...	...	...	...
12	...	...	...	...
13	...	...	...	...
14	...	...	...	...
15	...	...	...	...
16	...	...	...	...
17	...	...	...	...
18	...	...	...	...
19	...	...	...	...
20	...	...	...	...
21	...	...	...	...
22	...	...	...	...
23	...	...	...	...
24	...	...	...	...
25	...	...	...	...
26	...	...	...	...
27	...	...	...	...
28	...	...	...	...
29	...	...	...	...
30	...	...	...	...
31	...	...	...	...
32	...	...	...	...
33	...	...	...	...
34	...	...	...	...
35	...	...	...	...
36	...	...	...	...
37	...	...	...	...
38	...	...	...	...
39	...	...	...	...
40	...	...	...	...
41	...	...	...	...
42	...	...	...	...
43	...	...	...	...
44	...	...	...	...
45	...	...	...	...
46	...	...	...	...
47	...	...	...	...
48	...	...	...	...
49	...	...	...	...
50	...	...	...	...

BASHKIA VORE
DREJTORIA E PLANIFIKIMIT DHE KONTROLLIT TE ZHVILLIMI TE TERRITORIT

NJOFTIM

DITËM E MËNË DATË 27.03.2017, ORA 10:00

NË KUADRIN E HARTIMIT

TË VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR

**TË PLANIT TË PËRGJITHSHËM VENDOR, BASHKIA E VORËS, SË BASHKU ME
GRUPIN E STUDIOVE PROJEK TUËSE DOGMA, LATITUDE, MILAN INGEGNERIA**

DHE STUDIO B&I, ORGANIZOJNË

KONSULTË ME GUPET E INTERESIT

për hartimin e

E VLERËSIMIT STRATEGJIK MJEDISOR

për

PLANIN E PËRGJITHSHËM VENDOR TË BASHKISË VORË

TAKIMI DO TË ZHVILLOHET NE GODINEN E BASHKISE, KATI 3, SALLA E

MBLEDHJEVE, RR. UNAZA, NR. 73, VORE, BASHKIA VORE

**(VLEN PËR TE GJITHE BANORET E BASHKISE VORE SI DHE PËR TE GJITHE
PALET E INTERESUARA SI BIZNESE, INSTITUCIONE, NJESITE VENDORE
KUFITARE, SHOQATA DHE OJF TE NDRYSHME, ETJ.)**

DËGJESA PUBLIKE 5 – 13.6.2017	
Zhvilluesi	Bashkia Vorë
Përfaqësuesit	Dogma Latitute Platform Studio B&L Milan Ingegneria
Aktiviteti	VSM për PPV-në e Bashkisë Vorë
Vendndodhja	Bashkia Vorë
Koha dhe vendi	10.00 - Bashkia Vorë
Pyetje, shënime, çështje	<p>Pse konsiderohet nga PPV-ja lëvizja e autostradës pranë hekurudhës? Në këtë mënyrë, disa qytete i nënshtrohen efekteve të dyfishta negative mjedisore (autostradë + hekurudhë).</p> <p>Hekurudha është një infrastrukturë e padëmshme për mjedisin, me ndikim të ulët ndotjeje.</p> <p>Duke iu referuar tabelave përfundimtare të VSM-së, pse gjenerohen vetëm efekte pozitive mjedisore nga secila ndërhyrje dhe nuk ka aspak ndikime negative mjedisore?</p> <p>Të gjitha ndërhyrjet me ndikim negativ në mjedis janë përjashtuar nga Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) dhe rrjedhimisht nuk janë analizuar nga VSM-ja, e cila i referohet direkt PPV-së. Për më tepër duhet të konsiderohet se për disa ndërhyrje parashihen monitorime për të konfirmuar parashikimet e VSM.</p>
	

SECTE PROJEKTA KONSULTACIJE PUBLIKACIJA ZA PLANIRANJE I PERIŠTAVANJE VENDORI, IASNA VORE (FACA 4 - IPP), BAHACA VORE, 23.06.2017

NR.	EMER MEMBER	PROFESION	ADRESA	CEL/EMAIL
1	ELVIS BILIC	INGENJER	BRATISLAVA 71 101	elvis.bilic@ippp.ba
2	INA BEGA	INGENJER ZA VEŠTAČENJE I PROJEKTOVANJE	TRINJA	brnca.majum@ippp.ba
3	BOLA ANBANI	INGENJER	AKRI	web.com@phillips.gov.id
4	ERHART BIEF	INGENJER	STADION 33	elvis.bilic@ippp.ba
5	ROZANA LATO	INGENJER ZA VEŠTAČENJE I PROJEKTOVANJE	TRINJA	veza@solana.damsil.com
6	LEON BOSTA	INGENJER	TRINJA	lun@secta.ba
7	SADIK BOSTA	INGENJER	TRINJA	lun@secta.ba
8	SILVANA VINA	INGENJER ZA VEŠTAČENJE I PROJEKTOVANJE	TRINJA	mama@mmk.ba
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				

LISTE PRICITICA KONSULTIMETIM: KUN NE VAY PËR PLANIN E PËRQITIMON VENDOR, BASHA VIA VORE (FAZA 4 - E PËR), BARRIA VORF, 13.05.2017

NR.	EMER MBIEMER	PROFESION	ADRESA	CEL/EMAIL
1	...	...	...	...
2	...	...	...	...
3	...	...	...	...
4	Amirhos Troje	Marketing	Marghit	067 2150552
5	...	...	...	...
6	...	...	...	...
7	...	...	...	...
8	...	...	...	...
9	...	...	...	...
10	KEMAR TERKO	PROJECT	TIRANE	0695776870
11	OSMAN IBERG	TEKNIKUMI	...	068 2274022
12	...	...	...	...
13	...	...	...	...
14	...	...	...	...
15	...	...	...	...

Numër protokolli	Prot. N. 1050 – 15.3.2017
Dërguesi	Bashkia Vorë
Marrësi	Lefter Koka – Ministër i Mjedisit
Firma	Z. Aqif Muça – zv/ Kryetari i Bashkisë së Vorës

**REPUBLIKA SHQIPËRISE
BASHKIA VORË
KRYETARI**

Vorë, më 15.03.2017

Nr. 1050/Prot.

Lënda : Njoftim mbi marrjen e nisurës për hartimin e VSM për territorin e Bashkisë Vorë.

Drejtuar : Ministrisë së Mjedisit
Tiranë

Për Djeft: Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit
Ministria e Zhvillimit Urban
Tiranë

Për Djeft: Grupit të studiove Dogma vzzrl, Latitudo vzw, Milan Ingegneria srl dhe Studio B&I sh.p.k.
Tiranë

Indemua Z. Ministër,

Në zbatim të nenit nr. 8 pika 1 të Ligjit 91 / 2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor", Ju bëjmë me dije se Bashkia Vorë ka marrë nisurën për hartimin e Vlerësimit Strategjik Mjedisor për Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Vorë.

Kjo nisurë vjen në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor si dhe ndërcapimet e mundshme me mjedisin të këtij plani, duke dështuar të vendë në dukje impaktin e zonave me rëndësi të veçantë mjedisore.

Bashkia Vorë, si autoritet propozues, merr përsipër zhmueshmërinë e ligjit në lidhje me të gjithë procesin e konsultimit me publikun dhe grupet e interesuara, në mënyrë që ky proces të jetë transparent dhe i dobishëm.

Nevoja për hartimin VSM-se vjen si detyrim ligjor që shoqëron hartimin e PPV-se për të gjithë territorin e ri të Bashkisë Vorë, duke përfshirë kështu Njesinë me emër Bashkia Vorë egzistuese si dhe dy njesite të bashkëngjitura, Njesia Administrative Preze dhe Njesia Administrative Bexullë.

Ne përputhje me marrëveshjen mes Ministrisë së Zhvillimit Urban dhe Bashkisë Vorë, PPV i Bashkisë Vorë, po hartohet nga Bashkia Vorë, me konsulentin e grupit të studiove Dogma vzzrl, Latitudo vzw, Milan Ingegneria srl dhe Studio B&I sh.p.k., me

Koordinanta e Ministrisë së Zhvillimit Urban dhe të Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit.

Autoritetin miratues të planit të përgjithshëm vendor është Këshilli Bashkik, Votë dhe Këshilli Kombëtar i Territorit.

Referuar konsultimit me grupet e interesit, propozojmë që ky takim mund të zhvillohet në sallën e mbledhjeve të Bashkisë Vore, ditën e hënë, datë 27.03.2017, ora 10.00, ora dhe datë për të cilën do të donim konfirmimin tuaj.

Bashkëfillim i saj shkrues gjoni relacionin prezantues për nisjen e planit, horti, analiza përpajë të territorit, ku përfshijë qëllimi i propozimit.

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin

Më respekt,

Kryetari / i Deleguarit i tij
AQIF MUÇA
Zs/Kryetari

Numër protokollit	Prot. N. 2339/1 – 20.3.2017
Dërguesi	Republika e Shqipërisë Ministria e Mjedisit
Marrësi	Z. Aqif Muça – zv/ Kryetari i Bashkisë së Vorës
Tema	Përgjigje ndaj letrës n. 1050 15.3.2017
Firma	Lefter Koka – Ministër i Mjedisit
Përmbajtja	Përgjigje ndaj hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Vorë. Kërkesë për të zhvilluar konsultime me palët e interesit dhe për të prezantuar VSM-në tek palët e interesuara. Kërkesë për vlerësimin e çështjeve për mbrojtjen e natyrës, habitateve, florës, faunës, ligjit të pyjeve, mbledhjes së mbeturinave, rrezikut për shëndetin e njeriut dhe mjedisin, cilësinë e ajrit, emetimet e zhurmave, cilësinë e ujit, ndikimin e ndryshimeve klimatike.
	<p>VSM VORË</p> <p>AGJENCIA KOMBËTARE E PLANIFIKIMIT DHE PËRZHVILLIMIT TERRITORIAL</p> <p>REPUBLIKA E SHQIPËRISE MINISTRIA E MJEDISIT</p> <p>DREJTORIA E PËRGJITHSHMË TË POLITIKAVE TË MJEDISIT DHE JETËSIMIT TË PRIORITYVE</p> <p>Nr. 2339 / Prot. Tiranë më 20.03.2017</p> <p>Drejtuar: Z. Aqif Muça Zv/Kryetar Bashkia Vore</p> <p>Për dëjoni: Znj. Adelina GRËCA Drejtor i Përgjithshëm Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit</p> <p>Tenda: Kthimi përgjigje</p> <p>Udëruar Z. Muça</p> <p>Në përgjigje të shkresës tuaj me nr. prot. 1050 datë 15.03.2017, në lidhje me fillimin për procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Vorë, ju bëjmë me dije si më poshtë vijon:</p> <p>Ministria e Mjedisit, pas shqyrtimit të njoftimit, bazuar në pikën 2 të nenit 8 të ligjit nr. 91/2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor" shprehet se Plani i sipër cituar duhet t'i nënshtrohen procedurës së vlerësimit strategjik mjedisor.</p> <p>Në kuadër të procedurës të VSM-së ju duhet të ndiqni këto procedura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Të kryeni konsultime me grupet e interesit për çështjet që do të trajtohen në raportin e VSM-së; 2. Të hartoni raportin paraprak të VSM-së dhe të konsultoheni me grupet e interesit dhe publikun në lidhje me këtë raport të VSM-së, sipas përcaktimeve të VKM Nr. 219, datë 11.3.2015 "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe degjimin publik e gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor". <p>Adresa: "U. "Shën Duka", nr. 23, Tiranë, në www.dsh.gov.al</p>

- 3. Të hartoni raportin përfundimtar VSM-se, lëvizur dhe në komentet e sugjerimet e dalë nga procedurat e konsultimit me grupet e interesit dhe publikun.
- 4. Të paraqisni pranë Ministrisë së Mjedisit kërkesën për t'u pajisur me Deklaratë Mjedisore, sipas parashkrimeve të pikës 4 të merit 12 të ligjit nr. 91/2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor".

Ndër rezultatet që propozojmë që duhet të merren parasysh gjatë hartimit të raportit të VSM-se jone të listuara më poshtë:

- Në këtë plan një zë të veçantë të ketë trajtimi i problematikave ligjore dhe institucionale për zbatimin e planit.
- Është e nevojshme të trajtohen problematikat në lidhje me eksistencën e mbrojtjes së zonave dhe në lidhje me parashkrimin që do të ketë ky plan kundrejt zonave të mbrojtura që mund të shpallen në të ardhmen, si dhe kundrejt zonave të cilat do të evidentohen të rëndësishme për habitatet, florën dhe faunën.
Planu duhet të japë një informacion të detajuar veçanërisht për llojet e faunës dhe floras së vëgjet dhe habitatet me rëndësi për komunitetin evropian, të listuara në Anekset e Direktivës së Habitatëve dhe të Shpendëve, si dhe lloje të mbrojtura që lëjnë pjesë në Listën e kuqe të floras dhe faunës të Shqipërisë dhe lloje të mbrojtura nga Konventat ndërkombëtare, në të cilat Shqipëria ka aderuar. Për zhvillimet strategjike dhe infrastruktururore, konstatat në rast identifikimit të llojeve të faunës dhe floras me rëndësi për komunitetin evropian është e domosdoshme të jepen alternativa dhe të shprehin habitatet kritike që strehojnë lloje të kërcënuara globalisht.
- Të kihen parasysh referencat ndaj ligjit të pyjeve dhe të dhënave kadastrale për pyjet dhe kullorët në territorin e Shqipërisë.
Të bëhet një analizim i situatës aktuale të mbetjeve dhe pasi të evidentohen problematikat pas Fyresjes së analizës së sipër përmendur, të vendosen disa masa për t'u realizuar, për:
  - planifikimin e përmirësimit të infrastrukturës së grumbullimit, skemën e grumbullimit të diferencuar të mbetjeve, nivelo e investimeve dhe e përcaktimit aktive të biznesit duke nxjerrë rëndësinë, si edhe Kompostimin për të reduktuar në mënyrë progresive mbetjet për asgjësim në landfill.
  - miratimi e cilësive së shërbimit për reduktimin e rrezikut në shëndetin mjedisor dhe në mjedis.
- Të bëhet një analizim i situatës aktuale të mbetjeve merle dhe pasi të evidentohen problematikat pas Fyresjes së analizës së sipër përmendur, të vendosen disa masa për t'u realizuar.

Refero Nr. 12345678, Nr. 23, Titulli, www.medis.gov.al

- Te trajtohet dhe te propozohen masa lidhur me cilësinë e ajrit.
- Te trajtohet dhe te propozohen masa lidhur me emetimet e zhurmave (ndotja akustike).
- Te trajtohet dhe te propozohen masa lidhur me cilësinë e ujrave sipërfaqësore dhe nëntokësore. Në plan të identifikohen pikat më të rrejeta të ndotjes së ujrave dhe te propozohen masa për minimizimin e kësaj ndotje.
- Sugjerohet marrjen në konsideratë të ndikimeve që lidhen me Ndryshimet Klimatike.

Duke ju falënderuar për bashkëpunimin.

Lefti KOKA
MINISTER

Zij, Sabina Cenameri, përfaqësuese e institucionit tuaj. Në këtë takim u prezantua puna e bërë për hartimin e planit, strategji për zhvillimin e territorit, si dhe u diskutua në lidhje me ndikimet mjedisore që do të kete zbatimi i planit, gjate kohes që ky plan do të jete në fuqi.

Për të vazhduar sipas ligjit me hartimin e VSM, po ju persjellim për mendim, Draft-VSM për Planin e Përgjithshem Vendor, të hartuar studiot konsulente si dhe gëshjet e diskutuar gjate takimit të datës 27.03.2017.

Bashkëlidhur kësaj shkritese gjëni në në format të printuar dhe/ose në CD në format elektronik. Raport Parapajë të VSM, Draft propozimit të PPV-se. Horta dokumentacion për diskutimet gjate takimit. foto, etj.

Duke Ju falenderuar për bashkëpunimin

Me respekt,

Kryetari / i Deleguari i tij

AQIF MUÇA

Zs/Kryetari

Numër protokollit	31.5.2017 Dërguar Bashkisë me e-mail
Dërguesi	Republika e Shqipërisë Ministria e Mjedisit
Marrësi	Z. Aqif Muça – zv/ Kryetari i Bashkisë së Vorës
Tema	Përgjigjë ndaj letrës 12.4.2017 n. 1050/2
Përmbajtja	Përgjigja ndaj dorëzimit të VSM-së paraprake Kërkesë për të shpjeguar përmbajtjen në lidhje me menaxhimin e mbeturinave.

3. MENDIMET E MBLEDHURA GJATË DËGJESAVE PUBLIKE

Vërejtje	Përgjigje
<p>1. Projekti i autostradës së re pranë hekurudhës ekzistuese</p>	<p>Është bërë një analizë në "Planin Kombëtar të Transportit" (shih paragrafin 2.4.4).</p> <p>Hekurudha konsiderohet një infrastrukturë e padëmshme për mjedisin, me ndikim të ulët ndotjeje.</p>
<p>2. Nuk ka ndikime negative</p>	<p>Raporti i VSM-së (Kapitulli 6) përmban vlerësimin e efekteve mjedisore të Planit Vendor. Çdo veprim strategjik është vlerësuar në bazë të efekteve në pjesët e ndryshme mjedisore, duke përdorur një matricë. Madhësia e efektit në çdo ndarje është përcaktuar duke përdorur një shkallë rritëse (kromatike), duke iu referuar kriterëve të përcaktuara në Aneksin I, paragrafi 3 i Ligjit Shqiptar nr. 91/2013 i cili siguron aspektet e mëposhtme që duhet të merren parasysh:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) probabilitetin e shfaqjes së ndikimeve negative dhe natyrën dhe kohëzgjatjen e tyre; b) kthyeshmëria ose pakthyeshmëria e ndikimeve në mjedis; c) natyra grumbulluar e efekteve; d) natyra ndërkufitare e efekteve; (e) madhësia dhe shtrirja hapësinore e efekteve negative; (f) efekte të dëmshme për mjedisin, për shkak të cilësive ekzistuese mjedisore. <p>Në përgjithësi, matrica tregon se efektet pozitive (që korrespondojnë me ngjyrën e gjelbër) mbizotërojnë, gjë që tregon se Planit Vendor promovon politikat territoriale dhe zhvillimin në përputhje me strategjitë evropiane të përqendruara në qëndrueshmërinë mjedisore, ekonomike dhe sociale dhe synon kryesisht përmirësimin e kushteve aktuale mjedisore.</p> <p>Sidoqoftë, analiza ka theksuar edhe ndikimet e mundshme negative (të ngjyrosura me të verdhë në matricë), në veçanti të lidhura me ndërtimin e impianteve industriale për shpërbërjen dhe riciklimin e mbeturinave, ndikimet lokale të të cilave duhet të vlerësohen me vëmendje dhe ndoshta të zbuten lehtësisht gjatë fazës së projektimit.</p> <p>Për më tepër, ndikimet e mundshme negative (të ngjyrosura me ngjyrë portokalli dhe të verdhë në matricë) lidhen me zhvillimin</p>

Vërejtje	Përgjigje
	<p>urban të parashikuar për Voren.</p> <p>Gjatë takimit publik më 10.09.2016, Bashkia Vore informoi për një ide të projektimit që konsiston në zgjatjen e rrugës ekzistuese midis Durrësit dhe Tiranës si rrjedhojë përhapjes së urbanizimit në zonë. Ky skenar u vlerësua si një alternativë e mundshme e planit (përveç alternativës "zero") brenda raportit të VSM-së (shih paragrafët 3.3 dhe 3.4). Analiza mjedisore ka theksuar se veprimet e Planit Vendor të propozuar në përgjithësi kanë një ndikim pozitiv sepse kanë për qëllim përmirësimin e gjendjes aktuale të mjedisit dhe lehtësimin e burimeve kryesore të ndotjes. Për këtë arsye, skenari i planit është identifikuar si një nga më të pëlqyerit.</p>
<p>3. Prania e skuadrës së inxhinierëve të mjedisit</p>	<p>Ekipi është ngritur me një Inxhinier Mjedisor të licencuar nga Qendra Kombëtare e Licencave të Republikës së Shqipërisë, pjesë e EMA Consulting me seli në Tiranë.</p>

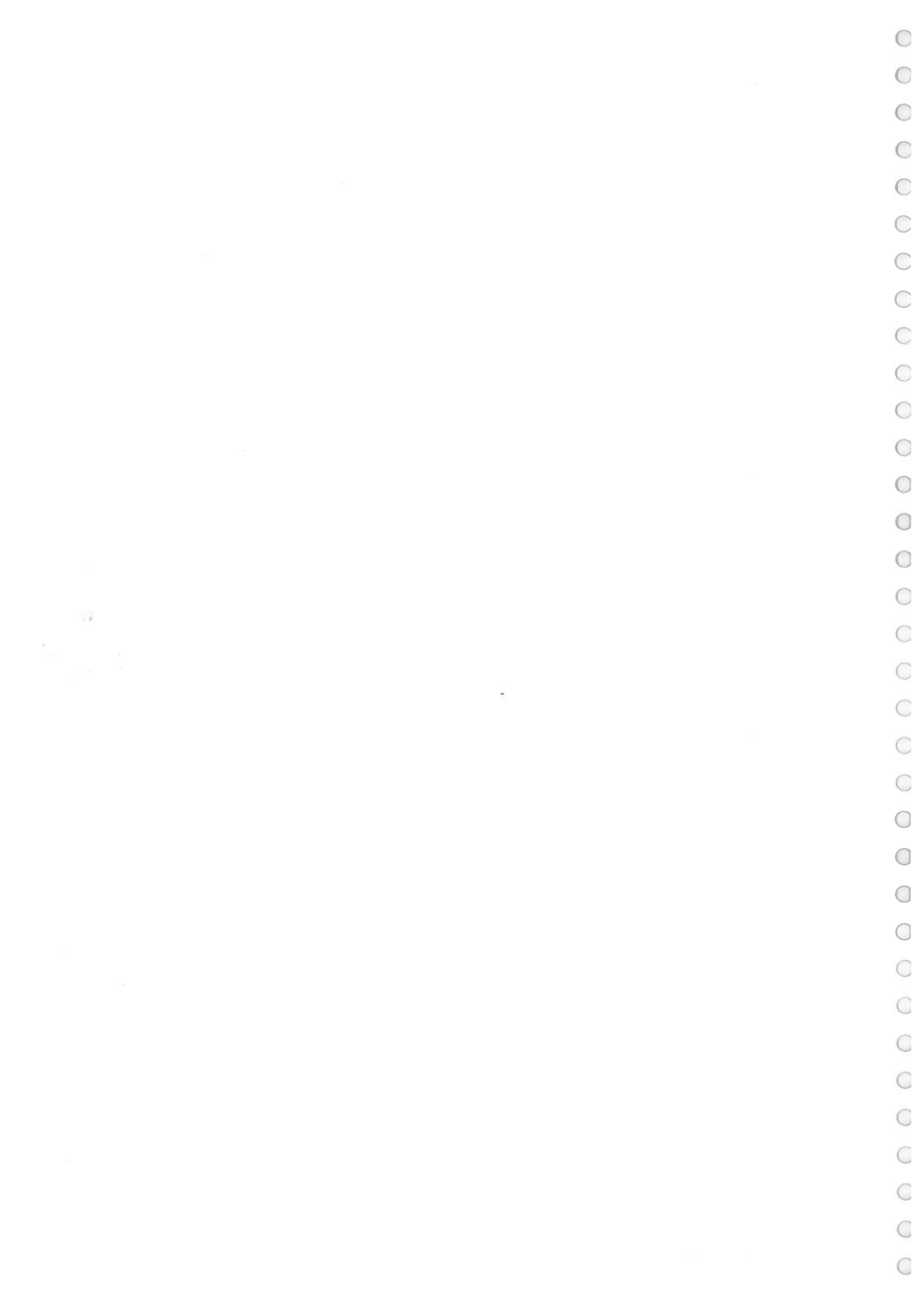

4. ÇËSHITJE TË NGRITURA NGA MINISTRIA E MJEDISIT

Vërejtje/suggestion	Përgjigje
<p>1. Sigurimi i informacionit të zgjeruar në raport mbi legjislacionin E mbetjeve.</p>	<p>Të dhënat për prodhimin / menaxhimin e mbeturinave janë përditësuar / integruar (shih paragrafët 5.5 të raportit final të VSM-së).</p> <p>Plani Vendor parashikon realizimin e një sistemi të menaxhimit të mbeturinave për të gjithë zonën komunale. Strategjia bazohet në dy veprime kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mbylljen dhe rehabilitimin e të gjitha landfilleve ekzistuese rurale në territor; • Realizimi i një sistemi grumbullimi dhe riciklimi të mbeturinave në të gjithë territorin e Vorës. <p>Këto veprime strategjike duhet të jenë të strukturuar më tej në projekte specifike / plane sektoriale në përputhje me kërkesat e legjislacionit për mbeturinat sepse nuk është pjesë e qëllimeve të këtij Plani të Përgjithshëm Vendor për të analizuar alternativat për menaxhimin e mbeturinave.</p>

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE

Reuga "Durrësit" Nr. 27 Tiranë, Tel. 04 2224 572 Fax. 04 2270 627 - www.moe.gov.al

Nr. 64 Prot.

Tiranë, më 16. 02. 2007

Vendimi nr. 1. Nr. 241 Regj.

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 268, datë 24.04.2003 "Për çertifikimin e specialistëve, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

"Etleva BODINAKU"

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

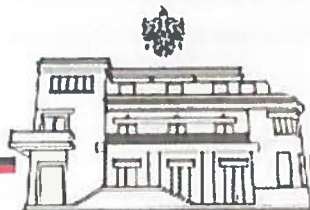
MINISTRI

Lufter XHUVKLE

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT

Nr. 1691 Prot.

Tiranë, më 10.12 2014

Nr. identifikues 294

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011 Për një ndryshim në Vendimin Nr. 1124, datë 30.7.2008, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave, të procedurave dhe kriterëve për pajisjen me certifikatën e specialistit, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

Z. KLODIAN ALIU

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerëimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerëimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

MINISTRI

Lefter KOKA

MINISTRIA E ZHVILLIMIT
EKONOMIK, TREGTISË
DHE SIFERMARRJES

Qendra Kombëtare e Biznesit
National Business Center

LICENCË

Numri serial: LN-3752-09-
2011/2

Subjekti: EMA Consulting

Adresa: TIRANE, TIRANE, Tirane, TIRANE, Rruga e Kavajës, Pallati BAJA-BAD,
Apartamenti Nr. 31

Kodi: III.2.A

Kod tjetër:

Data e lëshimit: 08/11/2013

Afati i vlefshmërisë: Pa afat

Kategoria

Shërbime ekspertize dhe/ose profesionale lidhur me ndikimin në mjedis

Nënkategoria

Veprimtaritë e ekspertizës lidhur me ndikimin në mjedis

Veprimtari specifike

Kufizime specifike

Licenca ushtrohet sipas kufizimeve në legjislicacionin në fuqi

Detyrime specifike

Licenca ushtrohet sipas detyrimeve në legjislicacionin në fuqi

Vendi i kryerjes së veprimtarisë

Qarku: Tirane, Rrethi: TIRANE, B/K: Tirane, Q/F: TIRANE,
Adresa: Rruga e Kavajës, Pallati BAJA-BAD, Apartamenti Nr. 31

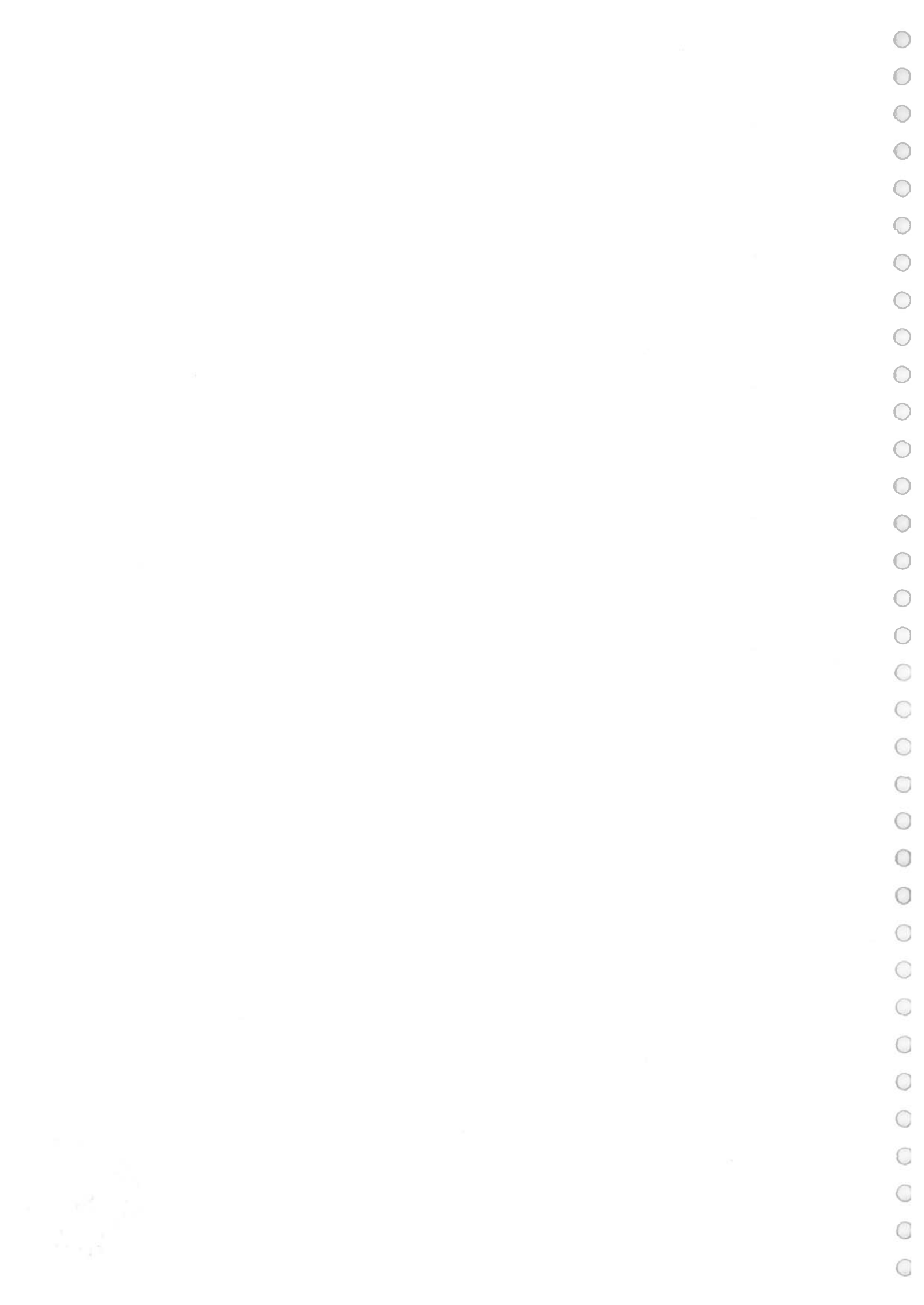
Specialiteti

Nënshkrimi i sportelit:

Kjo licencë mund të përdoret për të kryer veprimtari të kësaj kategorie të biznesit dhe duhet të kthehet në rast se ka ndryshim të ndonjë detaji ose ndërprenë detyrimi i ligjor për të qenë person i tatuoshëm.

REPUBLIKA E SHQIPËRISE
MINISTRIA E EKONOMISË,
TREGTISË DHE ENERGJITIKËS
QENDRA KOMBËTARE E REGJISTRIMIT

NUMRI SERIAL:
SN-204367-10-13

ÇERTIFIKATË REGJISTRIMI

Personit të tatueshëm:

EMA Consulting – Shoqëri me Përgjegjësi të Kufizuar

Statusi:

Aktiv

Me adresë kryesore:

Tirane, Tirane, Rruga e Kavajes, Pallati BAJA-BAD, Apartamenti Nr.31

I jepet ky numër identifikimi (NUIS):

L12010003V

Afati i veprimtarisë:

Nga: 20/07/2011 deri

DATA E REGJISTRIMIT

10/08/2011

DATA E LËSHIMIT

25-10-2013

SPORTELI I SHËRBIMIT:

QENDRA KOMBËTARE E REGJISTRIMIT

ESHEDALIDA BRUNO

Kjo çertifikatë mbetet pronë e Qendrës Kombëtare të Regjistrimit dhe duhet të kthehet në rast se ka ndryshim të ndonjë detaji (Emri/mbiemri) i nëpunësit të sportelit të tatueshëm.

Kjo çertifikatë është rrepteshi e ndaluar të plasifikohet

